

T.C.

ANKARA YILDIRIM BAYEZIT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**GELENEKSEL DİNİ MÛSİKÎ'DEN MODERN DİNİ
MÛSİKÎYE GEÇİŞ SÜRECİNDE SAMİ YUSUF**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hasan LATİFOĞLU

TÜRK DİN MUSİKİSİ ANA BİLİM DALI

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Fatih ERKOÇOĞLU

Ankara, 2023

ONAY SAYFASI

Hasan LATİFOĞLU tarafından “*Geleneksel Dini Mûsikî’den Modern Dini Mûsikî’ye Geçiş Süresinde Sami Yusuf*” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Din Musikisi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi	Kurumu	İmza
Prof. Dr. Fatih Erkoçoğlu	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	
KABUL ☐	RED ☐	
Doç. Dr. Fatih Koca	Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	
KABUL ☐	RED ☐	
Dr. Öğr. Üyesi Serbülend Arpa	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Türk Mûsikîsi Konservatuvarı	
KABUL ☐	RED ☐	

Tez Savunma Tarihi: 04.05.2023

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Din Musikisi Anabilim Dalı’nda Doktora/Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Yaşar Yiğit

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda patent ve telif haklarını ihlal edici etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tezde kullanılmış olan tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

04.05.2023

Hasan LATİFOĞLU

TEŞEKKÜR

Bu çalışmamın meydana gelmesinde üzerimde büyük emekleri olan isimleri burada zikretmekten onur duyarım. Öncelikle beni bu çalışmaya yönlendiren ve her zaman ufkumu genişleten danışman hocam Prof. Dr. Fatih Erkoçoğlu'na, kıymetli hocam Doç. Dr. Fatih Koca, Dr. Öğretim Üyesi Serbülend Arpa, ve Dr. Öğretim Üyesi Mustafa Demirci'ye çalışmam süresince maddi ve mânevi anlamda desteklerini esirgemeyen değerli dostum Samet Tengiz'e ve özellikle kıymeti ölçülemeyecek fedâkarlıklarıyla her zaman yanımda olan sevgili eşim Fatıma Zehra Latifoğlu'na şükranlarımı sunarım.

ÖZET

Dini Mûsikî İslâm medeniyetinin yapı taşlarından birini oluşturmaktadır. Bu alanda geçmişten günümüze biriktirdiğimiz kültürel ve sanatsal miras bunun en açık örneğidir.

Ülkemizde geleneksel dini mûsikî alanında birçok akademik çalışma yapılmıştır. Akademik alanda popüler müzik kültürü sahasında pek çok çalışma yapılmasına rağmen dini mûsikînin bugünkü durumuyla alakalı ayrıntılı bir çalışma mevcut değildir. Özellikle dini mûsikîyi Sami Yusuf gibi bu sahada kendini ispatlamış bir isim üzerinden değerlendiren bir çalışma yapmanın bu alandaki boşluğu dolduracağı düşünülmektedir. Bu çalışmada, toplumun modernleşmesiyle dini mûsikî’de yaşanan değişim ve dönüşüm geleneksel ve modern kavramları üzerinden ele alınmıştır. Günümüzde icra edilen dini mûsikî türlerinin mahiyeti hakkında bilgi verildikten sonra Sami Yusuf’un hangi konumda olduğuyla alakalı değerlendirmeler yapılmıştır.

Yapılan araştırma ve incelemeler neticesinde Sami Yusuf’un, ülkemizde ‘yeşil pop’ olarak adlandırılan müzik tarzına yakın denilebilecek, fakat geleneksel mûsikîden etkilenen ve bu iki müzik kültürünü birleştiren bir tarzının olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada elde edilen veriler ve bilgilerden yola çıkarak geleneksel ve modern dini mûsikî kültürünü birleştirip özgün bir tarz ortaya koyan Sami Yusuf ve onun mûsikî çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Popüler Kültür, Sami Yusuf, Türk Din Mûsikîsi, Yeşil Pop.

ABSTRACT

Religious Music is one of the building blocks of Islamic civilization. The cultural and cultural heritage we have accumulated in this area from the past to the present is the clearest example of this.

Many academic studies have been carried out in the field of traditional religious music. Although there are many studies in the field of popular music culture in the academic field, there is no detailed study about the current situation of religious music. Yediler, which will fill these deserved residents, especially to conduct a study evaluating religious music through a name that has proven himself in this field, such as Sami Yusuf. This distinction, the change and transformation in religious music with the modernization of society is discussed through traditional and modern concepts. After giving information about the nature of the religious music performed on his day, evaluations were made about the point of Sami Yusuf.

For the researches and examinations, it has been determined that Sami Yusuf has a style that can be said to be close to the music style he conducted as the manager 'green pop', but has influences from traditional music and a style that combines these two musical cultures. Based on the content and information obtained in the study, information was given about Sami Yusuf and his musical works, who combined traditional and modern religious music culture and revealed a unique style.

Keywords: Popular Culture, Sami Yusuf, Turkish Religious Music, Green Pop.

İÇİNDEKİLER

ÖZET i

ABSTRACT ii

İÇİNDEKİLER..... iii

KISALTMALAR DİZİNİ v

GİRİŞ 1

1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	6
2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları.....	7
3. Yöntem	7
4. Problem.....	7
5. Alt Problemler	8

BİRİNCİ BÖLÜM..... 9

1. SAMİ YUSUF VE HAYATI	9
1.1. Hayatı ve Mûsikî Anlayışı	9
1.2. Sami Yusuf'un Mûsikîsinde Geleneksellik Etkisi	19
1.3. Sami Yusuf'un Hitap Ettiği Kitle	23
1.4. Resmi İnternet Sitesindeki Blog Yazılarından Hareketle Sami Yusuf	25

İKİNCİ BÖLÜM 29

2. SAMİ YUSUF'UN MÛSİKÎ ÇALIŞMALARI	29
2.1. Sami Yusuf'un Albüm Çalışmaları ve Konserleri	29
2.1.1. Al-Mu'allim (Öğretmen) 2003	30
2.1.2. My Ummah (2005)	35
2.1.3. Wherever You Are (Her Neredeysen) 2010	44
2.1.4. Selam (2012)	53
2.1.5. The Centre (2014).....	64
2.1.6. Songs Of The Way (Yolun Şarkıları) 2015	77
2.1.7. 1001 Buluş ve İbnü'l-Heysem'in Dünyası (2015)	82
2.1.8. Barakah (2016)	84

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM..... 92

3. SAMİ YUSUF’UN ESERLERİNİN GELENEKSEL VE MODERN BAĞLAMDA ANALİZİ.....	92
3.1. Geleneksel Tarzda İcra Edilmiş Eserlerinden Örnekler.....	94
3.1.1. Hasbi Rabbi	94
3.1.2. Ya Rasûlallah.....	94
3.1.3. Nesîmî.....	95
3.2. Modern Tarzda İcra Edilen Eserlere Örnekler.....	95
3.2.1. You Came To Me	95
3.2.2. You	96
3.2.3. Try Not To Cry	96
SONUÇ.....	97
KAYNAKÇA	100
EKLER	101
Ek-1. Sami Yusuf’un Resmî İnternet Sitesinde Yayımladığı Blog Yazılarının Çevirisi ..	101
İslâmî Müzik Nedir? (5 Ekim 2015)	101
Al Faqîr’e Yolculuk (5 Mayıs 2018).....	105
Dengede Yaşamak – Açlığa Son (6 Mayıs 2018)	106
Sınırlı Benliğin Ötesinde (30 Eylül 2018).....	107
Son Çağrı (9 Ekim 2018)	107
Kırık Bir Kalpten Mesaj (17 Mart 2019)	109
Anma Ayı (5 Mayıs 2019)	110
Nesîmî? (18 Eylül 2019)	111
Hamziyye: İlham (25 Kasım 2019).....	112
Yeni Yıl Yansımaları (30 Aralık 2019).....	113
Yollar Buluştuğunda (2 Mart 2020)	114
Şimdi Neredeyiz? (23 Mart 2020).....	115
“99 İsim” (1 Mayıs 2020).....	115
“Bir” (19 Haziran 2020).....	116
Maestro Mohammad Reza Shalarian (ö. 2020) (8 Ekim 2020)	117
Ek-2. Fotoğraflar	118

KISALTMALAR DİZİNİ

a.r. : Aynı röportaj

A.Ü.İ.F. :Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

BM : Birleşmiş Milletler

Bkz. : Bakınız

Dr. : Doktor

EP : Extended Play – Uzun Çalar

R&B : Ritim ve Blues

UNESCO : United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

WFP : Dünya Gıda Programı

GİRİŞ

İslâm kültür ve medeniyetini oluşturan en önemli unsurlardan biri sanattır. Geçmişten günümüze farklı kültürlerle karşılaşmış olan İslâm medeniyeti özellikle sanat alanında önemli eserler ortaya koymuştur. Mimariden el sanatlarına, mûsikîden görsel sanatlara hemen her alanda dünyaya örnek olmuştur. Bu sanat dalları arasında mûsikî önemli bir yer teşkil etmiştir. Bu çalışmada İslâm kültür ve medeniyetinde önem arz eden dini mûsikî Sami Yusuf ve mûsikî çalışmaları üzerinden ele alınmıştır.

Dini mûsikî Hz. Peygamber döneminden itibaren ibadet ve zikir esnasında icra edilen eserlerin genel adıdır.¹ Sonraki dönemlerde İslâm dininin yayılması neticesinde dini mûsikî daha geniş bir icra alanına kavuşmuştur. Genellikle cami ve tekkelerde icra edilen yeni türler ortaya çıkmıştır. Bu türler sözlü ve besteli eserlerden oluşmaktadır. Dini mûsikînin bu türlerinin cami ve tekkelerde icra ediliyor olması nedeniyle dini mûsikî cami mûsikîsi ve tekke mûsikîsi olarak iki ayrı başlık altında incelenmiştir.

Dini mûsikînin gelişmesinde cami ve tekkeler çok büyük bir öneme sahiptir. Mûsikî camilerde gerçekleştirilen ritüellerin estetik bir boyut kazanmasında etkili olmuştur. Tekkelerde ise mûsikî vazgeçilmez bir unsurdur.²

Günümüzde dini mûsikî ya da tasavvuf mûsikîsi denilince ilk akla gelen her ne kadar ilahi formundaki eserler olsa da bu alan oldukça zengin bir içeriğe sahiptir. Cami ve tekkelerde icra edilen çeşitli eserler geleneksel dini mûsikî türleridir. Bununla birlikte günümüzde cami ve tekke dışında icra edilen dini içerikli eserlerin tam anlamıyla geleneksel dini mûsikî olduğunu söylemek zordur. Gerek kullanılan enstrümanlar ve icra edilen alanlar gerekse geleneksel olanın dışında bir üslûbun ortaya çıkmış olması dini içerikli yeni bir mûsikî türünün oluştuğunu göstermektedir.

Cami ve tekkelerde icra edilen ve geleneksel dini mûsikî olarak ifade ettiğimiz türler genel kabul gören bir tasnife tabi tutulmuştur. Kur'ân-ı Kerîm Tilaveti, Ezan, Cumhur Müezzinliği, Kamet, Tesbîh, Temcîd ve Münâcât, Mahfel Sürmesi, Tekbîr, Salâ, Salat-ı

¹ Nuri Özcan, “Dini Musiki”, *TDV İslam Ansiklopedisi* (Ankara, 1994), 9/359.

² Ömer Tuğrul İnancı, “Osmanlı Mûsikîsi Tarihinde Tasavvuf Mûsikîsine Bir Bakış”, *Yeni Türkiye* 10/57 (2014), 865.

Ümmiye, Telbiye, Tevşih, Mevlid, Tardiye, Mîrâciye cami mûsikîsi türlerini oluşturmaktadır.³

İsm-i Celâl, Na't-ı Mevlâna, Mevlevî Âyini, Durak, Mersiye, Nefes, Savt, Nevbe/Nevbet, Gülbank/Gülbang tekke mûsikîsi türlerini oluşturmaktadır.⁴

Cami ve tekke mûsikîsine ait yukarıda zikrettiğimiz türlerle alakalı ayrıntılı bilgi veren pek çok çalışma yapılmıştır. Bu nedenle tekrara düşmemek amacıyla bu türler hakkında ayrıntılı bilgi verilmesi uygun görülmemiştir.

Modernleşme her alanda olduğu gibi mûsikî dünyasında da önemli değişiklik ve yeniliklere sebep olmuştur. Bu değişiklik ve yenilikler dönemin şartlarına uyum sağlaması açısından olumlu katkılar sağlarken geçmişle olan bağın zayıflaması yönüyle olumsuz bir durum meydana getirmiştir.⁵ Modern dünyanın getirdiği yenilikler ve toplumun beklentisi karşısında dini mûsikî de kendine yeni kapılar açmak durumunda kalmıştır.

1980'li yıllardan sonra ülkemizde muhafazakâr kesimin beklentilerini karşılamak düşüncesiyle geleneksel mûsikîden farklı olarak modern tarzda dini içerikli eserler üretilmiştir. Zaman içerisinde bu yeni tarz, İslâmî popüler müzik, yeşil pop, özgün müzik, dini müzik gibi isimlerle anılmıştır.⁶ Çalışmamızda, geleneksel olandan uzaklaşıp çağın getirdiği yeniliklerden faydalanılarak üretilen bu yeni tarz eserler modern dini mûsikî türleri olarak ifade edilmiştir.

Ülkemizde yasaklı yıllar olarak bilinen dönemde her alanda olduğu gibi mûsikî alanında da ciddi problemler yaşanmıştır. Bize ait olan kendi kültürümüzün ürünü olan eserler terkedilmiş yerine yabancı kültürlerin eserleri getirilmek istenmiştir. Bu durum toplumumuzu kendi kültürüne, mûsikîsine özlem duyar hale getirmiştir. İnsanlar başka kültürlerle ait mûsikîde kendini bulamayınca yeni arayışlar içerisine girmiştir. Mesela yerel radyolarda yabancı müzikler çalındığı için insanlar Arap kanallarını dinlemeye oralarından beslenmeye başlamıştır. Bu da ülkemizde arabesk denilen mûsikî türünü ortaya çıkarmıştır.⁷

³ Zekai Kaplan, *Dini Mûsikî Dersleri* (Ankara: MEB Yayınları, 1991), 20.

⁴ Fatih Koca, *İslam Medeniyetinde Sala ve Salavat Geleneği* (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 2017), 21.

⁵ Ceylan Engin Kaniyolu, *Popüler Müzikte Din Teması: "Yeşil Pop"* (İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010), 7.

⁶ Kaniyolu, *Popüler Müzikte Din Teması: "Yeşil Pop"*, 4.

⁷ Kaniyolu, *Popüler Müzikte Din Teması: "Yeşil Pop"*, 9.

Modern dini mûsikî ise gelişen teknoloji ve sekülerleşen dünyada dönemin sosyolojik ve siyasi hayatının da etkisiyle muhafazakâr camianın dini müzik ihtiyacına bir karşılık ve bir boşluğu doldurma amacıyla ortaya çıkmış bir müzik türüdür.

1980’li yıllardan sonra ülkemizde yaşanan siyasi gelişmelerden dini mûsikî de nasibini almıştır. Yasaklı yıllar olarak ifade edilen dönemlerde dini mûsikînin icra alanı epeyce kısıtlanmıştır. Bu durum dini mûsikînin ekseninde ve türlerinde sapmalara ve dönüşümlere sebep olmuştur. Radyo ve televizyonlarda çalınması yasak olan dini mûsikî yeni ve farklı bir tarzda miting meydanlarında kendine yer bulmuştur. İlk başlarda Mekke’nin fethi ve Kudüs’e özgürlük mitinglerinde icra edilen bu yeni tarz mûsikî sonraki dönemlerde muhafazakâr kesimin siyasi mitingleri vesilesiyle popüler hale gelmiştir. Yaygın olarak; İslâmî Popüler Müzik, Özgün Müzik, Dini Müzik, Yeşil Pop gibi tanımlarla ifade edilen bu yeni tarz dini mûsikî türleri Modern Dini Mûsikî başlığı altında ele alınmıştır.

Modern dini mûsikî olarak ifade ettiğimiz türler bir döneme damgasını vuran ve popüler müzik çatısında bir araya getirilen türlerden oluşmaktadır. İslâmî değerlere karşı hassasiyeti olan ve bu doğrultuda müzik yapan sanatçıların ürettiği eserler bu tanımlama altında incelemeye tabi tuttuğumuz eserlerdir. Esasında modern dini mûsikî tanımlaması ortaya çıktığı dönemden bugüne kadar tam anlamıyla teorik olarak ifade edilemeyen ya da her sanatçının kendi yorumuna göre şekillenen müzik türünün en genel ifade biçimidir diyebiliriz.

Popüler müzik, sanatçının geleneksel ve modern yapıları ortak paydada birleştirip kendi düşünce dünyasına göre onu şekillendirerek yeni bir eser ortaya koyması demektir.⁸ Bir başka ifadeyle popüler müzik ortaya çıktığı dönemden beslenen aynı zamanda da şartlara, istek ve beklentilere göre sürekli değişkenlik gösterebilen müzik türüdür diyebiliriz.

1990’lı yıllardan itibaren özellikle radyolarda yapılan dini programlar esnasında çalınan ezgi tarzı müziklerle başlayan süreç hızlı bir değişim ve dönüşüme uğramıştır. 1990’lı yıllara gelindiğinde özgün müzik adıyla yeni eserler üretilmeye başlanmıştır. 2000 yılından sonra ise muhafazakâr kesimin mûsikî ihtiyacını karşılamak amacıyla üretilen modern tarzdaki bu eserler ilahi türündeki eserlerin piyasaya sürülmesiyle yeni bir dönemin kapılarını aralamıştır. 2004 yılında Mehmet Emin Ay tarafından çıkartılan ‘Tale’al Bedru’ ve yine aynı dönemde Mustafa Demirci tarafından çıkartılan ‘Yitik Sevda’

⁸ Kaniyolu, *Popüler Müzikte Din Teması: “Yeşil Pop”*, 8.

albümü dönemin zirvede olan pop sanatçıları Tarkan ve Mustafa Sandal'ı geride bırakarak hem satış hem de dinlenme rekorları kırmıştır.⁹

Modern dini mûsikî olarak ifade ettiğimiz alana ait akademik alanda kabul edilen belirli bir tür veya türlerden bahsetmek mümkün değildir. Fakat bu alanda yapılan çalışmalardan ve yaygın olan kullanımlardan yola çıkarak modern dini mûsikînin muhtevasını anlamak mümkündür.

Yukarıda ifade ettiğimiz türlerde eser üreten sanatçıların bu tanımlamalardan herhangi birini kabul ettiğini ya da tümüyle reddettiklerini söylemek pek mümkün değildir. Onlar muhafazakâr toplumun müzik ihtiyacını karşılamak adına bir şeyler yapılmasının elzem olduğu bir dönemde kısıtlı imkânlarla eser üretmeye çalıştıklarını ifade etmektedirler. Sonrasında gerek toplum gerekse medya tarafından üretilen bu müziğe bir takım adlandırmalar yapılmıştır. Bunlar içerisinde en yaygın olanı 'Yeşil Pop' olmuştur. Ömer Karaoğlu kendisiyle yapılan bir röportajda özellikle 'Yeşil Pop' tanımlamasının hiçte doğrubir tanımlama olmadığını aksine içerisinde bir küçümseme barındırdığını ifade etmektedir.¹⁰

Modern dini mûsikî alanında icra edilen eserlerin bu kadar farklı ve ihtilaflı tanımlamalarla ifade edilmeye çalışılmasının en önemli sebebi eserlerin yapısal olarak büyük ölçüde popüler müzik türlerinden esinlenerek üretiliyor olmasıdır diyebiliriz. Çünkü bir eserin tam anlamıyla özgün olabilmesi için ya da belirli bir alana ait olabilmesi için büyük oranda o alana ait izleri barındırması gerekmektedir. Modern dini mûsikî alanında icra edilen eserleri incelediğimizde güftelerin İslâmî sözlerden oluştuğunu görürüz. Fakat melodiye baktığımız zaman İslâm'ın geleneksel mûsikîsine ait tınıları duyamayız. Bu nedenle her ne kadar İslâmî sözlerden oluşarak üretilmiş olsa da bu alanda icra edilen eserlere İslâmî müzik demek pek de doğru olmamaktadır.

Ülkemizde özellikle İslâmî hassasiyeti olan insanların bir dönem kültür ve sanattan kopartılması kendi özüne yabancılaşmasına sebep olmuştur. İslâm medeniyetinin ortaya koyduğu eşsiz eserler unutuldu ya da unutturuldu hatta bu alanda Müslümanın ilgilenmesi dahi hoş karşılanmayacak bir hale getirildi. Bu kopuş ve sanattan uzaklaşma elbette çok uzun sürmedi fakat yeniden canlanırken popüler kültürden ve modern hayatın getirdiği

⁹ <https://www.haber7.com/kultur/haber/14265-yesil-pop-ucusa-gecti>. "Yeşil Pop Uçuşa Geçti", *Haber7* (Erişim 05 Kasım 2022).

¹⁰ Mesut Kurtiş, Röportaj, (30 Nisan 2023).

yeniliklerden oldukça fazla etkilendi. İşte modern dini mûsikî bu kopuş ve etkilenmenin neticesinde ortaya çıkmıştır.¹¹

Modern dini mûsikînin icra edildiği ortamlar başlangıçta muhafazakâr kesim tarafından organize edilen Mekke'nin Fethi ve Kudüs Mitingi gibi özel programlar olmuştur. Yine bu tarz mûsikînin kendine yer bulduğu bir diğer ortam ise muhafazakâr siyasi partilerin mitingleri olmuştur. Modern dini mûsikî bu tür ortamlarda uzun bir dönem kendine yer bulmuştur. İlerleyen süreçte değişen siyasi ve kültürel şartlar nedeniyle bu tarz mûsikî yeni ortam arayışlarına girmiştir. Bu değişimler elbette bu yeni tarzında değişmesini zorunlu kılmıştır.

Ülkemizde Modern dini mûsikînin yukarıda tanımlarını yaptığımız türlerini icra eden ve bu alanda kendini ispatlamış pek çok sanatçı vardır. Ömer Karaoğlu, Eşref Ziya Terzi, Mustafa Demirci, Mehmet Emin Ay bu alandaki sanatçılara örnek olarak gösterilebilir.

Modern dini mûsikî alanında üretilen eserlerin geleneksel mûsikîden tamamen bağımsız olmadığını daha önce de ifade etmiştik. Bu çalışmada yukarıda zikrettiğimiz isimler ve bu türde eser üreten diğer sanatçılardan ayrı olarak, geleneksel mûsikîyi önceleyen ve modernitenin de imkânlarıyla dini mûsikîye farklı bir bakış açısı kazandıran bir isim olarak Sami Yusuf ele alınacaktır.

Sami Yusuf'un kendine has bir tavır ve üslupla icra ettiği müziğin yukarıda ifade ettiğimiz türlerle ilişkisini belirlemek ve onu farklı kılan özellikleri ortaya koymak amacıyla onun hayatını, eserlerini ve yaptığı mûsikî çalışmalarını incelenecektir. Geleneksel mûsikî ile modern mûsikîyi harmanlayarak yeni tarz bir mûsikî icrası sergileyen Sami Yusuf'u araştırmak ve incelemek ülkemizdeki özellikle dini mûsikî alanındaki çalışmaların daha geniş kitlelere ulaştırılması için faydalı olacağı kanaatindeyiz. Sami Yusuf'un özellikle farklı ülkelerde belirli temalar üzerinden hareket ederek gerçekleştirdiği konserler sanatsal anlamda incelenmeye değer mahiyettedir. Konserleri sadece mûsikî bağlamında değil görsel açıdan da dikkat çekmektedir. Özellikle son zamanlarda Azerbaycan ve Dubai'de gerçekleştirdiği konserler geniş kitlelerce çok beğenilmiş ve takdir edilmiştir.¹²

¹¹ Sümeyye Aydın - Erkan Perşembe, "İslami Marş ve Ezgilerde Tarihsel Farklılaşma Sürecinin Dinleyici Yorumları Açısından Değerlendirilmesi", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 47 (16 Aralık 2019), 31.

¹² https://www.youtube.com/watch?v=EFWuTbTDIbA&ab_channel=SamiYusuf "Sami Yusuf - YouTube" (Erişim 22 Haziran 2023).

Sami Yusuf'un 2019 yılında Azerbaycan'da verdiği konserde özellikle 'Nesîmî' parçasıyla dünya genelinde büyük yankı uyandırmıştır. Bestesinin yanında şair ve mutasavvıf Nesîmî'nin¹³ sözlerinin etkisi ve sahnedeki görsel efektlerle birlikte eser tam anlamıyla bir başyapıt özelliği taşıdığını söylemek mümkündür.

Sami Yusuf'un kendine has ses rengi ve okuyuş tavrıyla müzik piyasasında tanındığı ilk günden bugüne kadar farklı bir tarzı olduğunu hem kendi söylemlerinden hem de hitap ettiği geniş dinleyici kitlesinin yorumlarından anlamaktayız. Çalışmamızda bu farkındalığı ortaya koyan temel düşüncenin ne olduğu ve Sami Yusuf'u elde ettiği bu başarıya götüren süreç, ülkemizde icra edilen dini mûsikî türleri açısından ele alınarak incelenecektir. Aynı zamanda dini içerikli eserler üreterek uluslararası düzeyde bir dinleyici kitlesine hitap edebilmeyi başarması, ülkemizde icra edilen dini mûsikînin aynı başarıyı ne oranda yakalayabildiği ya da Sami Yusuf'tan sonra ülkemizde de ses getirecek bu tür çalışmaların yapılabilirliği tartışılacaktır.

Bununla birlikte ülkemizde dini mûsikî alanında pek çok çalışma yapılmıştır. Fakat bu çalışmalar genellikle ülkemiz özelinde yer edinmiş isimler ve eserler üzerine olmuştur. Bu çalışmamızda ülkemizdeki dini mûsikînin uluslararası çapta ne anlam ifade ettiği, Sami Yusuf özelinde gerçekleştirilen mûsikînin ne gibi katkılar sağladığı da ayrıca ele alınacaktır.

1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, Sami Yusuf'un icra ettiği dini mûsikî pratiklerini analiz ederek, geleneksel ve modernite bağlamındaki etkileşimini incelemektir. Aynı zamanda 1980'li yıllardan sonra toplumsal alanda yaşanan hızlı değişimlerin dini mûsikîye olan etkilerini ele alarak, üst başlıktaki problemler hakkında çözüm üretmektir. Günümüzde dini mûsikînin dinlenme oranının oldukça düşük olmasına karşın, Sami Yusuf'un dini temalar işleyerek icra ettiği mûsikînin farklı kültürleri içerisinde barındıran geniş bir kitleye hitap etmesi dikkat çekicidir. Sami Yusuf'un bu başarıyı nasıl elde ettiğini ve dini mûsikînin bugünü ve yarınları için nelerin yapılabileceğini ortaya koymak amacıyla gerçekleştireceğimiz bu akademik çalışma alandaki diğer çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

https://www.youtube.com/watch?v=if31jc76F4c&ab_channel=SamiYusuf "Sami Yusuf - YouTube".

¹³ A. Azmi Bilgin, "Nesimi", *TDV İslam Ansiklopedisi*, 33/3, 2007.

2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Dini mûsikîmizin kavramsal olarak adlandırılması ve bu alanın muhtevasında yer alan konularla alakalı akademik birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar, ilahiyat ve konservatuvar öğrencileri için hazırlanan ders kitapları ve geleneksel dini mûsikî formlarının incelendiği tez çalışmaları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Her ne kadar konuyla doğrudan bağlantılı olmasa da araştırma yöntem ve metodoloji açısından benzerliği bulunan tez çalışmaları ve makaleler mevcuttur.

Yapacağımız bu çalışmanın söz konusu çalışmalardan farkı, konunun Sami Yusuf özelinde konuyu ele alıyor olmasıdır. Aynı zamanda dini mûsikînin toplumun modernleşmesiyle geçirdiği değişim ve dönüşümün Sami Yusuf üzerinden incelenecek olması çalışmanın söz konusu diğer çalışmalardan farkını ortaya koyacaktır.

3. Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılacaktır. Öncelikle dini mûsikînin geçmişten günümüze ifade ettiği anlam ve bu alanda kendine yer bulan türlerin açıklaması yapılacaktır. Daha sonra bu perspektiften yola çıkılarak Sami Yusuf ve mûsikî çalışmaları elde edilen veriler ışığında ele alınarak incelenecektir.

4. Problem

Dini mûsikînin, toplumun modernleşmesiyle geçirdiği değişim ve dönüşüm içerisinde geline nokta da hangi konumda olduğu açıklanması gereken bir durumdur. Bununla birlikte bugün icra edilen dini mûsikî türleri/formları toplumun müzikal açıdan ihtiyacını giderir mahiyette olup olmadığı bir tartışma konusudur. Her müzik türünde olduğu gibi “dini mûsikînin” de hitap ettiği bir kitle vardır. Bugün geline nokta da geleneksel dini mûsikî ile modern dini mûsikînin evrensel düzeyde ne derece temsil edilebildiği merak konusudur. Dini mûsikînin hitap ettiği kitle açısından değerlendirilmesi, dini mûsikînin günümüzdeki durumu ve konumu hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlayacaktır. Bütün bu

bilgiler ışığında dini temalar işleyerek sürekli yeni eserler üreten ve bu eserlerle evrensel bir kitleye hitap edebilen Sami Yusuf'un bunu nasıl başardığını ortaya koymak çalışmamızın ana problemidir.

5. Alt Problemler

Modern dünyanın getirdiği yeniliklerden geleneksel dini mûsikî etkilenmiş midir?

Çoğunlukla muhafazakâr kesime hitap eden dini mûsikî Sami Yusuf'la birlikte farklı kitlelere ulaşabilmiş midir?

Sami Yusuf'un hitap ettiği kitle ile ülkemizde icra edilen dini mûsikînin hitap ettiği kitle arasında ne gibi benzerlikler ve farklılıklar vardır?

Sami Yusuf dini mûsikî geleneğimizden etkilenmiş midir? Sami Yusuf'un icra ettiği mûsikî bu alanda herhangi bir boşluğu doldurabilmiş midir?

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SAMİ YUSUF VE HAYATI

1.1. Hayatı ve Mûsikî Anlayışı

Sami Yusuf 21 Temmuz 1980 yılında İran'ın Tahran (Tebriz) şehrinde dünyaya geldi. Aslen Azeri olan Sami Yusuf üç yaşında iken ailesiyle birlikte İngiltere'ye yerleşmiştir. Müzisyen bir ailenin evladı olan Sami Yusuf ilk müzik eğitimini aynı zamanda müzik öğretmeni olan babası Babak Radmanesh'den almıştır. Babak Radmanesh İran'ın Tebriz şehrinde dünyaya gelmiştir. Kendisi de sanatçı olan Radmanesh'in “Dela” bir albümü vardır. Halen konserlerde sanatını icra etmektedir. Aynı zamanda albümü dışında dijital platformlarda yayınlamış birçok eseri vardır.

Foto 1. Babak Radmanesh ve Sami Yusuf ¹⁴

¹⁴ <https://tr.pinterest.com/search/pins/?len=2&q=babak%20radmanesh&eq=Babak%20Ra&etslf=9935>
“Pinterest”, Pinterest (Erişim 22 Haziran 2023).

İngiliz Kraliyet Müzik Akademisinde (Royal Academy of Music) eğitim görmüştür. Sami Yusuf Piyano, Keman, Tar, Tombak, Santur, Tef gibi müzik aletlerini çalabilmektedir.¹⁵

Foto 2. Royal Academy Of Music (Kraliyet Müzik Akademisi)¹⁶

Sami Yusuf'un ailesi ve özel hayatıyla ilgili net bir bilgi yoktur. Ulusal ve Uluslararası yayın organlarında çıkan haberlerin birçoğu gerçeği yansıtmamaktadır. Mesela Sami Yusuf'un Can Stevens (Yusuf İslam)¹⁷'in oğlu olduğu haberi bir dönem çok büyük rağbet görmüştür. Fakat hem edindiğimiz bilgiler hem de Sami Yusuf'un açıklamaları bunun gerçek olmadığını kanıtlamaktadır. Sami Yusuf youtube kanalında yayınladığı bir videoda; *"Benim ailem hakkında konuştuğumu duymayacaksınız."* demektedir. Sami Yusuf ailesi hakkında bilgi paylaşmamasını mahremiyetin değersizleştirilmesi ve onlara karşı saygısızlık olarak görmektedir. Özellikle insanların sosyal medyada her anlarını paylaşmasından büyük bir üzüntü duyduğunu ifade etmektedir. İnsanın fikir ve

¹⁵ <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/sami-yusuf-ic-savasin-en-masum-tanigi-cocuklar-257382>. "Sami Yusuf: 'İç Savaşın En Masum Tanığı Çocuklar'", *Türkiye Gazetesi* (Erişim 22 Haziran 2023).

¹⁶ https://cached.imagescaler.hbpl.co.uk/resize/scaleWidth/952/cached.offlinehbpl.hbpl.co.uk/news/NST/Music_Academy_G12PYH-20190308033802111.jpg "Music Academy" (Erişim 22 Haziran 2023).

¹⁷ Can Stevens, Yusuf İslam: Sonradan Müslüman olan İngiliz şarkıcı.

düşüncelerinin yaşamı boyunca değişmekte olduğunu belirten Sami Yusuf; *“Sanal âlemde bugün savunduğunuz bir düşünceyi yarın kabul etmeyebilirsiniz fakat o paylaşımınız sonsuza kadar orada kalacak”* demektedir. Bu nedenle özellikle özel hayatla ilgili paylaşımların yapılmasını doğru bulmamaktadır. Sami Yusuf; *“Kamuoyuna açık bir kariyerim olması, hayatımdaki insanlar hakkında bilgi paylaşma hakkım olduğu anlamına gelmez”* sözleriyle sürekli mahremiyet vurgusu yapmaktadır. Ailesinin ve hayatında olan diğer insanların mahremiyetini koruma yükümlülüğü olduğunu ifade etmektedir. Sami Yusuf kendisinin bir besteci ve müzisyen olarak tanınmak istediğini belirtmektedir. Aynı zamanda mûsikî alanına katkıları ve özellikle bu dünyada hâlâ var olan geleneksel mûsikînin zengin mirasını canlandırmak ve devam ettirmek için yaptığı çalışmalarla bilinmek istediğini anlatmaktadır. Ona göre önemli olan amacına uygun bir karakter geliştirmeye devam ettiği sürece işin arkasındaki kişi değil, yapılan iştir. Sami Yusuf kendisiyle alakalı çeşitli kaynaklarda çıkan yanıltıcı veya yanlış haberleri hayatı hakkında daha fazla bilgi ifşa etmemek ve magazin ünlülerinden olmamak için düzeltme ihtiyacı hissetmediğini ifade etmektedir.¹⁸

Sami Yusuf nereli olduğuyla alakalı sorulara çok yönlü cevaplar vermektedir. Her platformda İngiliz vatandaşı olduğunu gururla ifade etmektedir. İnsanların İngiliz vatandaşı olmasıyla yaptığı müzik arasındaki farkı anlamlandıramadığından bahseden Sami Yusuf; *“Eğer İngilizseniz neden bu kadar çok dilde şarkı söylüyorsunuz? Müziğinizin çoğu neden Endüs, Orta Doğu veya Orta Asya geleneklerine dayalı? Ya da gerçek İngiliz olmadığımı veya yeterince İngiliz olmadığımı dair bir imada bulunabiliyorlar. Bu soruları genellikle çok kültürlü toplumları tanımayan insanlardan alıyorum. İsmimin nereden geldiğini bilmek istiyorlar. Çoğu zaman, bu isimle sen buradan olamazsın, sen başka yerden olmalısın gibi ifadelerle karşılaşırım. Bütün bu soruların altında yatan asıl düşünce; Sadece belirli bir gelenekte doğup büyüyen bir kişi o gelenğin sanatını gerçeklikle icra edebilir. Dolayısıyla İngiliz olduğuma göre Noel şarkıları yapmalıyım veya Batı klasik müziği veya bir kökeni olmayan pop müziği yapmalıyım.”*¹⁹

Sami Yusuf, Azerbaycan kökleri olan Müslüman bir İngiliz olarak kendini tanımlamaktadır. Sami Yusuf küçük yaşlarda iken ailesi Azerbaycan Türkü kökenli olan ailesi Londra’ya yerleşmiştir. İngiliz vatandaşı olarak büyüyen Sami Yusuf hem İngiliz kültüründen hem de ailesinin kültüründen beslenerek yetişmiştir. Bu nedenle birçok

¹⁸ https://www.youtube.com/watch?v=wGquP4xhreE&ab_channel=SamiYusuf “Sami Yusuf - YouTube”.

¹⁹ https://www.youtube.com/watch?v=KtYhHS2i1js&ab_channel=SamiYusuf “Sami Yusuf - YouTube”.

kültürün harmanlandığı bir birikime sahip olmuştur. Sami Yusuf bu kültürel birikimini müzikle ortaya koymaktadır.²⁰

Sami Yusuf çocukluk yıllarından itibaren yaşadığı mekânlardan istifade ettiğini ve oralardan çok büyük feyizler aldığını birçok röportajında dile getirmektedir. Babasıyla birlikte gittiği keman dükkanının da yaşadıklarını şöyle ifade etmektedir; *“Benim Londra’da en sevdiğim anım, babamla Ealing Strings²¹ adlı bir keman dükkanına gitmektir. Orada enstrüman yapılır, satılır ve tamir edilirdi. Ahşabın güzelliğinin ve enstrümanların kokusunun tadını çıkardığımı hatırlıyorum. Çocukken oraya gitmeyi gerçekten çok severdim. Eşiği er geçtiğimde, sıradan dünyadan ayrı ve derin anlamlarla dolu büyümlü bir âleme girmek gibiydi. Son derece kaliteli kemanları vardı ve ben çocukken oradaki kemanları çalmak istiyordum. Bir keman alıp oynamaya başladım, izin vereceklerini umardım çünkü ilgimin olduğunu düşünürlerdi. Sahiplerinin dikkatini çeken ve ilgi duydukları şey, o zamanlar her zaman çaldığım Orta Doğu süslemeleriydi. Dinlemekten her zaman mutlu görünüyorlardı. Umarım hala iş başındadırlar.”*²²

Sami Yusuf daha küçük yaşlarda Southall’da²³ yaşarken Punjabi²⁴ müziğinin yanı sıra onu bir müzisyen olarak gerçekten şekillendiren Bhangra²⁵ ve Qawwali²⁶ gibi Güney Asya türlerine maruz kaldığını söylemektedir.²⁷ Southall kasabası Londra’nın yedi büyük kasabasından biridir. Küçük Hindistan olarak da bilinen kasabada Güney Asya nüfusu hâkimdir. Sami Yusuf’un eserlerinde yer alan Hint mûsikîsinin temellerini buraya dayandırmak mümkündür.

Gittiği her mekânda, yürüdüğü her cadde ve sokakta dinlediği farklı türdeki eserleri adeta bir sünger gibi emdiğini ifade etmektedir. *“Nusrat Fateh Ali Khan, (Nusret Fatih Ali*

²⁰ https://www.youtube.com/watch?v=KtYhHS2i1js&ab_channel=SamiYusuf “Sami Yusuf - YouTube”.

²¹ Londra’da bir Keman Dükkanı.

²² <https://www.mylondon.news/news/west-london-news/award-winning-ealing-singer-who-22618480> Ertan Karpazlı, “Ealing Singer Who’s Sold 45 Million Albums But Is Unknown In UK”, *MyLondon* (01 Ocak 2022).

²³ <https://en.wikipedia.org/wiki/Southall> “Southall”, *Wikipedia*, 13 Haziran 2023.

²⁴ Punjabi: Hint dili.

²⁵ Bhangra: Hint Halk Dansı.

²⁶ Qawwali: Hindistan ve Pakistan bölgesinde Peygamber ve ashabı için naat ve mersiye türü eser icra edenlere verilen ad.

²⁷ <https://www.mylondon.news/news/west-london-news/award-winning-ealing-singer-who-22618480> Karpazlı, “Ealing Singer Who’s Sold 45 Million Albums But Is Unknown In UK” (01 Ocak 2022).

Han)²⁸ gibi ustaların kayıtları hemen her yerde çalınırdı ve ben onları büyük bir zevkle dinlerdim’’²⁹ sözleri bunun açık bir göstergesidir.

Hayatının her safhasında bir şekilde müzikle hemhal olduğunu dile getiren Sami Yusuf gençlik yıllarında Londra’da geleneksel ve dünya müziğine olan yoğun ilgi nedeniyle dünyanın dört bir yanından gelen sanatçıların konserlerine katıldığını belirtmektedir. Ravi Shankar,³⁰ Mohammed Reza Lotfi³¹ ve diğer büyük ustaların konserlerinden çok istifade ettiğini ve severek dinlediğini anlatmaktadır. Aynı zamanda Azerbaycan klasik müziği, Flamenko, Arjantin tangosu ve Britanya Adaları’nın büyüleyici halk müziğini dinlediğini ve bu dinlemelerin müzik dünyasını çok yönlü ve geniş bir sanat alanı olarak anlamasına katkıda bulunduğunu ifade etmektedir.

İngiltere’deki hayatının büyük bir kısmını müzikle geçiren Sami Yusuf Salford Üniversitesinde³² eğitim görmüştür. Ayrıca Roehampton Üniversitesi’nden “müzik alanına olağanüstü katkılarından” dolayı onursal bir Edebiyat Doktoru unvanına layık görülmüştür.

Sami Yusuf Londra’daki en değer verdiği yerin, Holland Park’taki ikinci el bir müzik mağazası olduğunu söylüyor. “Bu güzel tasarlanmış kılıfların içinde keşfedilecek heyecan verici yeni seslerin her zaman ilgi çekici bir vaadi vardı” diyor ve ekliyor: “Müzik evreni parmak uçlarımdayken orada kendimi evimde hissettim.”

Sami Yusuf Londra’daki yaşamına dair çok güzel anıları olduğunu ve Londra’nın ona çok büyük kazanımlar sağladığını ifade etmektedir. Sami Yusuf 23 yaşında iken kısa bir süre Mısır’a taşındı ve burada dört yıl yaşadı. Sonrasında hayatın getirdiği bazı koşullardan dolayı zamanının çoğunu Birleşik Krallık dışında geçirdi. Ancak, her zaman evi olarak kabul ettiğini söylediği Londra’yı düzenli olarak ziyaret etmeye devam etmektedir. Sami Yusuf Londra sevgisini şu cümlelerle ifade etmektedir. “Başka bir ülkeden geri uçarken uçağın tekerleklerinin İngiliz topraklarına indiğini hissettiğimde, bulutları ve yeşil tepeleri gördüğümde, eve geldiğimi bilmek her zaman hem rahatlatıcı hem de heyecan verici oluyor. Sık sık Londra’dayım. Uzaktayken tüm Londra deneyimini özliyorum. Notting Hill Gate, Waterloo Köprüsü ve Holland Park çevresinde uzun yürüyüşler yapmayı. Yeşilliği, sisi, sisi özledim. Londra havasını özliyorum. Ve sadece Londra’da bulabileceğiniz lezzetli

²⁸ https://tr.wikipedia.org/wiki/Nusret_Fatih_Ali_Han “Nusret Fatih Ali Han”, Vikipedi, 28 Eylül 2022.

²⁹ <https://www.mylondon.news/news/west-london-news/award-winning-ealing-singer-who-22618480> Karpazlı, “Ealing Singer Who’s Sold 45 Million Albums But Is Unknown In UK” (01 Ocak 2022).

³⁰ Ravi Shankar: Hindistanlı sanatçı. Hindistan’ın meşhur enstrümanı Sitar’ın ustası olarak tanınmaktadır.

³¹ Mohammed Reza Lotfi: İranlı müzisyen.

³² Universty Of Salford, Salford Üniversitesi: İngiltere’de bir Üniversite.

*balık ve cipsleri değil, yemekleri de özliyorum. Londra, dünyadaki her mutfağın mutlak en iyisine sahip "*³³

Foto 3. Waterloo Köprüsü

Londra'nın ona kattığı değeri ise şu ifadelerle dile getirmektedir; *"Bu dinamik şehrin, sadece müziğe bakış açımı değil, etrafımızı saran kültürlerin, felsefelerin ve sanatsal ifadelerin güzel çeşitliliğinin altında yatan temel bir birlik olduğuna olan inancımı şekillendirmedeki etkisinin her zaman farkındayım."*

Sami Yusuf Londra'da abisinin stüdyosunda aranjmanlık işleriyle uğraşırken babası ve arkadaşlarının teşvik etmesiyle mûsikî yolculuğuna başlamıştır. Bu süreçte kendisi de artık bir yol seçmesi gerektiğini düşünmektedir ve İslâmî müzik yapmaya karar vermiştir. Fakat bunu piyasada İslâmî müzik yapan diğer sanatçılardan daha farklı bir şekilde yapmayı planlamaktadır. Ona bu farkındalığı sağlayan ilk düşüncesi eserlerini İngilizce olarak seslendirmek istemesidir.³⁴

Sami Yusuf ilk mûsikî çalışmalarına Londra'da ki stüdyoda deneme kayıtları yaparak başlamıştır. Bu deneme çalışmaları neticesinde ortaya bir şeyler çıkmaya başlayınca yeni projeler geliştirmeye başlamıştır. O hep farklı bir şeyler üretebilmenin arayışında olmuştur. Bu süreçte Sami Yusuf Londra merkezli bir şirket olan Awekening Records³⁵ firmasıyla sözleşme imzalamıştır. Yine aynı dönemlerde bu firmanın Türkiye distribütörlüğünü yapan Mustafa Demirci ve Beyza Müzik'le tanışmıştır. Bundan sonra Sami Yusuf'un Türkiye'de ki çalışmaları başlamıştır. Sami Yusuf bu dönemde bir taraftan stüdyo çalışmalarını devam

³³ <https://www.mylondon.news/news/west-london-news/award-winning-ealing-singer-who-22618480>

Karpazlı, "Ealing Singer Who's Sold 45 Million Albums But Is Unknown In UK" (01 Ocak 2022).

³⁴ Süleyman (Muhtadov) Begsoy, (Sami Yusuf'un bir dönem orkestra şefi ve aranjmanı), Röportaj.

³⁵ Awekening Records: Merkezi Londra'da bulunan bir yapım şirketi.

ettirirken bir taraftan da hazırladığı yeni projeler için arayışlar içerisine girmiştir. Mustafa Demirci'ye Türkiye'den kendisi için bir aranjörle çalışmak istediğini söylemiştir. Süleyman Begsoy ile tanışması bu vesileyle olmuştur.³⁶

Sami Yusuf Mısır'daki arkadaşlarıyla Awekening şirketinin stüdyosunda kayıt yapmaya başlamıştır. Begsoy da bu kayıtlar için sürekli Mısır'a gidip geldiğinden bahsetmektedir. Begsoy bu çalışmaları yaparken Sami Yusuf'un kendisinden basit melodilerden oluşan karmaşık olmayan aranjmanlar yapmasını istediğini belirtmektedir. Özellikle alt yapıda basit melodik yapılar, polifonik olmayan düzenlemeler istediğini ifade etmektedir. Böyle istemesindeki maksadın genel dinleyici kitlenin çok atraksiyonlu müzikler istemediğini düşünmesidir diyebiliriz. Bununla birlikte eserlerinde melodik yapıdan ziyade sözün gücüne önem verdiğini insanların bir eseri dinlediği zaman öncelikle o eserin anlam dünyasına girmesi gerektiğini ifade etmektedir.³⁷

Begsoy sözlerine şöyle devam etmektedir; *“Sam Yusuf’un ilk albümünü dinlediğinizde yukarıda ifade ettiğimiz durumları sizde fark edeceksinizdir. Özellikle Sami Yusuf’un ses renginin ve okuyuş tarzının alışılmışın dışında olması ve eserlerin sade bir yapıda olması Sami Yusuf’un çıkış yapmasını sağlamıştır. Begsoy, Sami Yusuf’la çalışmalarımız uzunca bir süre devam etti. Sonraki süreçte yaşanan bazı nedenlerden dolayı Sami Yusuf Awekening firmasıyla sözleşmesini feshetti. Dolayısıyla Beyza Müzik’le olan ilişkisini de kendi kararıyla sonlandırmış oldu diyebiliriz”*³⁸ ifadelerine yer vermektedir.

Begsoy bundan sonraki süreçle alakalı olarak Sami Yusuf’un çalışmalarını şu şekilde değerlendirmektedir; *“Sami Yusuf’un kapasitesini biliyorum. O daha çok ritim ağırlıklı kompozisyonlar yapmayı tercih ediyor. Kendisi de ritim aletleri çaldığı için bu alanda sanatını gösteriyor. Çok sesli polifonik dediğimiz alana çok fazla girmiyor. Son çalışmalarını izlediğimde görsel olarak sahneye çok büyük bir zenginlik kattığını görüyoruz. Bu elbette maddi güç isteyen bir durumdur. Bizim zamanımızda bu tür imkanlar pek yoktu. Hatta 25 kişilik bir orkestra vardı. Maliyet çok fazla olduğu için benden bunu küçültmemi istediler. Ben de konser öncesinde iki aranjmanını da yeniden düzenleyip yarısı bilgisayar ortamında yarısı canlı olacak şekilde senkronize ederek orkestrayı 10 12 kişiye düşürdüm. Fakat son zamanlardaki çalışmalarında görüyoruz ki sahnede daha kalabalık ve görsel olarak daha güçlü bir şekilde konser veriyor.”*

³⁶ Süleyman Begsoy, Röportaj, 18 Mart 2023.

³⁷ Begsoy, a.r.

³⁸ Begsoy, a.r.

Begsoy, Sami Yusuf'un dini mûsikîye bir katkı sağlayıp sağlamadığı üzerine sorduğumuz soruya şu şekilde cevap vermiştir;

*“Her dönemin bir müzik tarzı vardır. Bizim ülkemiz özellikle müzik konusunda kaliteyi bilen, müzik kalitesi yüksek bir ülkedir. Türkiye’de çok kaliteli sanatçılar ve iyi müzisyenler var. Her geçen sene yeni projeler üretiliyor. Covid salgını sürecinde sektörde bir duraklama yaşandı ama bundan sonraki süreçte daha başarılı projelerin çıkacağına da inanıyorum. Sanatçı ürettiğini her zaman bir adım ileri bir basamak üste taşıması gerekir. Ya da eğer artık yeni eserler üretemiyorsa çekilmelidir diye düşünüyorum. Mesela bizim ülkemizde Türk tasavvuf mûsikîsine bakacak olursak üreten yüzde 10 tüketen yüzde 90 dır. Ramazan ayında televizyonlarda ya da özel programlarda yapılan konserlere bakarsanız bunu çok net görürsünüz. Repertuvar hep aynıdır. Bunun bu şekilde devam etmesi dini mûsikînin gelişmesine engeldir. Yeni eserler yeni projeler üretirseniz ve dinleyicide bunun bir karşılığı olursa bir etki uyandırırırsanız o zaman katkı sağlamış olursunuz. Sami Yusuf bunu başarmış bir sanatçıdır.”*³⁹

Dini mûsikînin ülkemiz özelinde geçmişi ve geleceğine dair sorduğumuz soruya Begsoy şu şekilde cevap vermiştir;

*“1990’lı yıllardan 2000’li yıllara kadar İslâmî mûsikîde modernizasyon yapılması o dönemin şartlarından dolayıdır. Mesela o dönemde bu müzikleri yapan insanların çoğu müzisyen değildir. Herhangi bir konservatuvar eğitimi almamış hatta herhangi bir müzik enstrümanını konusunda da ehil değillerdir. Fakat öyle bir istekleri olmuş ve diğer müzisyenlerle stüdyolar da bir fikir üretmişlerdir. Sonra o fikir üzerinde stüdyoda çalışmalar olmuş ve bunu daha sonra sahneye taşımaya çalışmışlardır. O dönemde sahip oldukları imkânlarla o kadarını yapabilmişlerdir. Ama daha sonra dünyanın gelişmesi ve modernleşmesine bağlı olarak insanoğlu da gelişiyor ve farklı çalışmalar ortaya çıkabiliyor. Sami Yusuf bunun en belirgin örneğidir.”*⁴⁰

Begsoy sözlerine şöyle devam etmiştir; “Sami Yusuf’un ilk çıktığı zamanki etkisiyle şu an ki etkisi elbette çok farklı. Şu anda çok etkili olduğunu söyleyemem. Konserlerden de belli oluyor zaten. Daha önce Türkiye’de yapılan çalışmalar daha etkili çalışmalardır. Daha melodik ağırlıklı çalışmalardı. Ama şimdiki çalışmalar da format biraz değişti. Yurt dışındaki etkisini bilemem ama Türkiye’de bir etkisi yok şu anda diyebilirim. Sami

³⁹ Begsoy, a.r.

⁴⁰ Begsoy, a.r.

Yusuf'un son zamanlarda yaptığı projelerin Türkiye de çok tutulduğunu sanmıyorum. Azerbaycan'da da dinlenilmesinin tek nedeni Azeri kökenli olmasından kaynaklı bir sahiplenmedir diyebiliriz. Azerbaycan'da çok güçlü sesler çok güçlü sanatçılar var. Benim temennim Sami Yusuf'un ilerde başarısını daha da artırarak daha güzel projeleri gerçekleştirmesidir.”⁴¹

Bütün bu ifadelerden sonra Sami Yusuf'un kendi penceresinden mûsikîye başlama sürecini ve düşüncelerini açıklamak yerinde olacaktır.

Sami Yusuf mûsikî yolculuğuna şöhret olmak ya da bütün dünyada tanınmak gibi bir amaçla çıkmadığını hemen katıldığı her platformda dile getirmektedir. Hatta 2000'li yıllarda artarda gerçekleşen konserler ve bir anda gelen şöhret deneyimi kendisini çok garip ve rahatsız hissetmesine neden olduğunu ifade etmektedir. Bu durumu gerçekleştirdiği bir röportajında şu cümlelerle anlatmaktadır; *“Hiçbir zaman bilinen bir isim olmak istemedim Artık tanınmadığım yerlere gitmeyi seviyorum. Birleşik Krallık'ın belirli bölgeleri, İtalya ya da Amerika'nın bazı bölgeleri gibi. Wembley Arena'nın⁴² biletleri tükendiği ve Birleşik Krallık'ta ki diğer prestijli mekânların yanı sıra Royal Albert Hall'da birkaç kez performans gösterdiğim için minnettarım. Ama benim için önemli olan, sevdiğim müziğin sanatını daha iyi bilinir kılmakla ilgiliydi. Asla bir birey olarak kendim ve bununla birlikte gelen ünlü olmak ile ilgili değildi”⁴³*

Sami Yusuf ünlü olmakla çok ilgilenmese de eserleri dünya müzik listelerinde zirveye ulaşmaktadır. Mesela ‘Mast Qalandar’ isimli eseri dünya müzik listelerinde ve iTunes’da bir numara olan şarkılarından biri oldu.⁴⁴ Sami Yusuf'un mûsikî dışında çok büyük önem verdiği birçok projede yer almakta hatta bu projelerin birçoğunda gönüllü elçi olarak çalışmaktadır. Bunlardan bir tanesi Dünya Gıda Programı (World Food Programme, WFP) çerçevesinde BM Küresel Elçiliği görevidir. Dünyanın dört bir tarafında yaşanan küresel krizlerden etkilenen insanlar için para toplamak ve farkındalık yaratmak amacıyla çeşitli etkinliklerde performans sergilemiştir.⁴⁵

⁴¹ Begsoy, a.r.

⁴² Wembley Arena; Londra’da ki en büyük ikinci, Birleşik Krallıkta en büyük dokuzuncu kapalı konser salonudur.

⁴³ <https://samiyusufofficial.com/media/sami-yusuf-live-peace-concert-wembley-arena/>. “Sami Yusuf Official”, Sami Yusuf Official (Erişim 22 Haziran 2023).

⁴⁴ <https://samiyusufofficial.com/mast-qalandar-reigns-at-1-on-itunes/>. “Sami Yusuf Official”.

⁴⁵

Sami Yusuf, icra ettiği mûsikîyi *The Spiritique (Ruhsal Mûsikî)* olarak tanımlamaktadır. Hatta mûsikîsinin benzersiz olduğunu ortaya koymak için ‘The Spiritique Academy’ adlı bir çevrimiçi müzik platformu kurmayı düşünmektedir.

Sami Yusuf, doğu ve batı kültürlerini kendinde sentezlemiş bir sanatçıdır. Azeri kökenli olması onun doğu kültüründen, İngiltere de büyüyüp orada eğitim görmesi batı kültüründen beslenmesini sağlamıştır. Sami Yusuf kendisiyle gerçekleştirilen bir televizyon röportajında bunu şöyle ifade etmiştir; “*Ben bir yanımla batılıyım İngiliz vatandaşım ve Müslümanım. Fakat aile kökenimden gelen doğuyu da taşıyorum iki etnik kimliğim var. Çok güçlü bir klasik müzik geçmişim var. Çok farklı müzikler dinlediğim bir çevrede yetiştim; Pop, Rock, Arabesk, Klasik Müzik. İster istemez kendiliğinden bir sentez çıkıyor benden.*”⁴⁶

Sami Yusuf’un 2003 yılında piyasaya sürdüğu ilk albümü *al-Muallim* tüm dünyada çok büyük bir etki yaratmıştı. Onun hayat felsefesinde dünyanın neresinde bir zulüm, kötülük, savaş varsa onun karşısında durmaktır. Nerede de bir iyilik hareketi, bir yardımlaşma, bir doğal afet vs. varsa orada olmak ve elinden geldiğince maddi manevi destekte bulunmaktır. Sami Yusuf bu isteklerini gerçekleştirebilmek için küresel ölçekteki kurum ve kuruluşlarla irtibatla olmak onların faaliyetlerine katılmak istiyordu. İlk albümü ‘*al- Muallim*’ dünyada çok büyük ses getirince bu isteklerini müzik aracılığıyla yapabileceğini düşündü. Çünkü o herkesin en iyi yaptığı işi yapmasının uygun olacağını düşünmektedir. Bu kanaatimize yine katıldığı bir televizyon programındaki bir soruya verdiği cevaptan ulaştık. “*Bana neden Kur’ân okumuyorsun, neden ezan okumuyorsun diyorlar. Bence herkesin bir uzmanlık alanı var ve herkes o alanda işini yapmalı.*”⁴⁷

Sami Yusuf’un ürettiği ve icra ettiği eserleri çok güçlü bir müzikal alt yapı ve kültürel birikimin ürünüdür. Doğu ve Batı kültürlerinin her ikisine de hâkim olması onun bu yönünü güçlendirmektedir.

The Guardian gazetesi onu “Ortadoğu’daki en büyük İngiliz yıldızı”,⁴⁸ *Time Magazine* dergisi ise “İslam’ın En Büyük Rock Yıldızı” olarak adlandırmıştır.⁴⁹ Birleşmiş Milletler

⁴⁶ https://www.youtube.com/watch?v=I8JPz3s7bzQ&ab_channel=YoutubeFans “Sami Yusuf-Ntv-01.09.2009”, haz. Youtube Fans.

⁴⁷ https://www.youtube.com/watch?v=b1hfA_8CDFs&ab_channel=YoutubeFans. “Sami Yusuf-Ntv-01.09.2009”.

⁴⁸ <https://www.theguardian.com/world/2007/nov/05/religion.pop>. Aida Edemariam, “Muslim Superstar”, *The Guardian* (05 Kasım 2007), blm. World news.

⁴⁹ <https://content.time.com/time/world/article/0,8599,1220754,00.html>. Lindsay Wise, “Breaking News, Analysis, Politics, Blogs, News Photos, Video, Tech Reviews”, *Time*, (31 Temmuz 2006).

ise onu BM'nin Açlığa Karşı Küresel Elçisi olarak atadı. Onu dünya barışı ve uyumunun destekçisi olarak kabul etti.⁵⁰

1.2. Sami Yusuf'un Mûsikisinde Geleneksellik Etkisi

Sami Yusuf, küçük yaşlardan itibaren Londra'da yaşamış ve orada eğitim görmüş, Londra'nın Southall kasabasındaki Güney Asya nüfusunun yoğunluğu nedeniyle Hint kültüründen etkilenmiş kısaca yukarıda da ifade ettiğimiz üzere doğu ve batı kültürlerini yaşayarak öğrenmiş Azeri kökenli bir sanatçıdır. Sami Yusuf bu zengin kültürel birikimi mûsikisinde sentezleyerek kendine has bir tarz ortaya koymayı başarmıştır.

Sami Yusuf bu farklılığı geleneksellikten aldığı ilhamla yaptığını ifade etmektedir.⁵¹ Albümleri ve Single çalışmaları ve son zamanlarda büyük bir görsel ve müzikal alt yapıyla gerçekleştirdiği konserleri incelendiğinde bütün bu çalışmaların altında zengin bir geleneksellik etkisi olduğunu anlamak mümkündür.

Sami Yusuf gelenekselliği nasıl içselleştirdiğini ve bugün ürettiği eserlerde bunun yansımalarının nasıl ortaya çıktığını Anadolu Ajansı'na verdiği bir röportajında şu sözlerle ifade etmektedir; *“Küçük yaşlardan itibaren hep geleneksel şeylere ilgim vardı. Beni modern bir şekilde yetiştirmedikleri için ailem minnettarım. Mesela okula giderken hep kırıvat takardım. Diğer arkadaşlarım gibi havalı giyinmeyi hiçbir zaman tercih etmedim. 17. Yüzyıldan çıkma bir adama benziyordum. Geleneksellikte kutsallık yatıyor. Mesela Türkiye’de Mevlevî müziğini dinlerseniz onun özünde bir Türk müziği olduğunu hissedersiniz. Burada bir kutsallık bulunur. Bu sadece dinlemek için üretilmiş dünyevi bir müzik değildir. Ruhen o müziğin içinde yer almanız gerekir. Elbette Batı’nın Klasik Müziğini ve Türk Sanat Mûsikisini de çok beğeniyorum. Hiç şüphe yok ki bunlar yoğun ve derin sesler. Geleneksel müziğin özünün günümüzde değiştirilmeye çalışıldığını düşünüyorum. Modernite gelenekselliği tehlikeye sokmaktadır. Zaman içerisinde modernite ile birlikte geleneksel müzik köklerinden yavaş yavaş sökülmeye başladı.*

⁵⁰ <https://samiyusufofficial.com/sami-yusuf-chosen-as-un-messenger-of-peace/>. “Sami Yusuf Official”.

⁵¹ <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/cocuklarin-olumu-acilari-arttiriyor/57227> “Çocukların Ölümü Acıları Arttırıyor” (Erişim 22 Haziran 2023).

Modern müzikte geleneksel müziğe benzer sesler duyabilirsiniz ama geleneksel müzik esasen dejenere olmuş durumdadır.”⁵²

Sami Yusuf yukarıda yer verdiğimiz kendi ifadelerinden de anlaşılacağı üzere icra ettiği mûsikîyi tamamen geleneksellikten beslenerek üretmektedir. Yine yukarıda yer verdiğimiz ifadelerinde modernitenin gelenekselliği köklerinden söktüğünü söylemektedir. Fakat Sami Yusuf modernitenin tüm imkânlarından yararlanarak içselleştirdiği o gelenekselliği gelecek nesillere ulaştırmanın gayretini taşıyor diyebiliriz. Sami Yusuf bu nedenle mûsikîsi hakkında ortaya atılan söylemlerin hiçbirini kabul etmiyor ve o icra ettiği mûsikîyi ruhsal bir yolculuk olarak tanımlıyor.

Sami Yusuf, Geleneksel İslâmî Müzik ile Batı Müziğini birbirinden ayrı değerlendirmektedir. İki müziğin arasındaki en önemli farkın geleneksel müzikte Batı müziğinin aksine mikrotonalitenin geniş ifade olanakları sağlaması ve bu ifade gücünün notaların içine gömülü olmasıdır. Ona göre geleneksel müzik sayısız permütasyona sahip bir geleneğin ustaları arasında bile farklılık gösterebilecek kadar zengin ve sonsuz çeşitlilikteki insan duygularının hepsini yansıtabilecek kadar derin bir melodik yapıya sahiptir. İslâmî müziği bu kadar sağlam kılan elbette üstat mürid ilişkisidir.

Sami Yusuf’a göre Geleneksel İslâmî Müziğin eğitimi belirli görgü kurallarına bağlı olarak ilerler ve bu eğitimde temel unsur edeptir. Ona göre edep kavramının çeşitli boyutları vardır. Mesela kişinin şarkı söyleme, saz çalma ve dinleyicilerle iletişim kurma biçimi, büyüklere karşı tevazu ve hürmet gösterme biçimi, hatta Allah’a ve Resulüne hürmet etme niyetiyle gerçekleştirdiği fiilleri edeple ilişkilidir.

Bu bağlamda Sami Yusuf mûsikîyi edep kavramıyla ilişkilendirerek müziğin sadece bir dinleyici kitlesine hitap etmek veya eğlendirmekten ibaret olmayıp edep ile icra edildiğinde kendisinin ve dinleyicilerinin ruhlarını eğittiği bir eğitim yöntemi olduğunu vurgulamaktadır.

Sami Yusuf mûsikînin insanın ruhunu besleyen en önemli araç olduğunu düşünmektedir. Modern dünyada üretilen ve karmaşık bir melodi yapısına sahip olan pop tarzı müziklerin insanın ruhunu beslemediğini iddia etmektedir. Ona göre insanın ruhunu besleyen kendi kültürel geçmişinde var olan geleneksel mûsikîdir. Belki de o bu nedenle farklı kültürlerin yerel parçalarını derleyip yeniden düzenleyerek dinleyicisine

⁵² <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/cocuklarin-olumu-acilari-arttiriyor/57227> “‘Çocukların Ölümü Acıları Arttırıyor’”.

sunmaktadır. Hatta Sami Yusuf'un başarısının altında geleneksel mûsikîye önem vermesi yatmaktadır diyebiliriz.⁵³

Bütün bu ifadelerden hareketle Sami Yusuf'un icra ettiği mûsikîde gelenekselliğin büyük bir etkisi olduğunu anlamaktayız. Bununla birlikte onun geleneksellik kavramına yüklediği derin anlamlar ürettiği eserlerine büyük ölçüde etki etmektedir.

Sami Yusuf, hayatı boyunca müzikle hep içiçe olmuştur. Onun müziksiz bir dünyaya ait bir anısı yoktur. Müzik daima hayatının merkezinde yer almaktadır. Sami Yusuf'un ilk albümü dini içerikli eserlerden oluşan bir koleksiyon gibidir. Özellikle İslâm dünyasında geniş bir yankı bulmuştur. Müzik endüstrisindeki pazarlama uğruna müziği etkilemek anlayışı Sami Yusuf'u çok rahatsız etmiştir. Ürettiği müziğin birileri tarafından pazarlama aracı olarak görülmesinden ve belirli kalıplara sokulmasından duyduğu rahatsızlık nedeniyle ilk albümünden sonra geleneksel müziğin korunması, yayılması ve genişletilmesine odaklanmıştır.⁵⁴

Sami Yusuf'a göre geleneksel sanatlar zaman içinde bir medeniyetin kalbini taşır. İnsanların kendi kültürlerinden ve geçmişlerinden süretle koptuğu son dönemlerde insanların yeniden kendi kültürel kimlikleriyle tanışmasında geleneksel sanatların çok büyük rol oynayacağını düşünmektedir. Güneydoğu Asya'dan Hindistan'a, İran'a, Orta Asya'dan Türkiye'ye, Orta Doğu ve Afrika'da, farklı müzikal formlarında bulunan sınırsız güzellik vardır. Gençlerin bütün bunlardan habersiz olması, Hindistan ve Pakistan kavvalisini, Türkiye'nin ilahi ve semasını, aynı zamanda bütün bu geleneksel müziklerin Müslüman dünyasının müziği olduğunu bilmemelerinden dolayı üzüntü duymaktadır.⁵⁵

Sami Yusuf'a göre bugün inanç temelli sözlerinden dolayı İslâm müziği olarak ifade edilen, Hip-Hop müziği veya bir R&B⁵⁶ türü şarkılar hiçbir şekilde İslâmî müzik değildir. Bu şarkıların ses ve makam yönüyle 1400 yıllık mirasla ve İslâm medeniyetiyle ilgisi yoktur. Yine Sami Yusuf'a göre hiçbir ciddi bir bilgin veya müzikolog veya müziği ciddiye alan herhangi biri, inanç temelli kelimelere dayanan bir R&B şarkısını asla İslâm müziği olarak kabul etmez. Ona göre Otantik Geleneksel İslâm müziği dinin ilk yüzyıllarından beri var olan, kendine has tonalitelerin, makamatin yer aldığı tam bir ses

⁵³ "Sami Yusuf - YouTube". Erişim 10 Mayıs 2023.

⁵⁴ "Sami Yusuf - YouTube". Erişim 10 Mayıs 2023.

⁵⁵ "Sami Yusuf - YouTube". Erişim 10 Mayıs 2023.

⁵⁶ R&B; Ritim ve Blues, caz, rap, gospel ve blues karışımı, ilk olarak Afrika kökenli Amerikalıların ürettiği müzik türü.

bilimine sahiptir. Aynı zamanda Geleneksel İslâm müziği bedeni ve ruhu iyileştiren bir yapıya sahiptir.

Sami Yusuf'un eserlerinin çoğu yukarıda ifade edilen şekliyle İslâmî müzik kategorisine uymamaktadır. Bu nedenle Sami Yusuf kendi tarzının “Spiritique” olarak adlandırmaktadır. Eserlerinin birçoğunda modern öğeleri görmek mümkündür. İlk iki albümünden sonraki birkaç albümünü hariç tutarsak Sami Yusuf'un sonraki bütün eserlerinde geleneksel müzik ve bu müziği canlı tutmaya ve genişletmeye yönelik çalışmalar olduğu görülmektedir.⁵⁷

Sami Yusuf geleneksel ve otantik kaynaklardan oluşan sesleri aynı dünyanın sesleri olarak değerlendirmektedir. Bu nedenle ürettiği eserlerin bu kaynaklardan beslendiği ve kutsal ve ilahi olanla bağlantılı olduğu sürece farklı kültürlerdeki sesleri sentezlemenin mümkün olduğunu düşünmektedir. Ayrıca ona göre bu şekilde eser üretmek dejenere etmek olmaz çünkü aynı kaynaktan beslenen farklı kültürlerin ortak sesleridir. Örneğin Hindistan'ın kavvalisini tanburla veya başka bir kültüre ait herhangi bir enstrümanla icra etmek ona yeniden şekil vermek geleneksel müziğin yeniden canlanması ve yeni dinleyicilerle buluşturulması adına çok önemlidir.⁵⁸

Sami Yusuf bugün icra ettiği müziği beste açısından sınıflandırmaktadır. Ona göre şarkı 3 ila 4 akor temelli, formüle dayalı, kısa ve çoğu zaman çizgisel olan bir müzik parçasıdır. Mesela ‘Fiyyashiyya’ eserinin şarkı olarak tanımlanmasını kabul etmemektedir. Çünkü bu tanımın eserin ağırlığını yansıtmadığını düşünmektedir. Aynı zamanda ‘Nesîmî’ ve ‘A Dancing Heart’ gibi eserlerin her biri karmaşık ve oldukça dokulu, dokuz dakikalık kompozisyonlardır.

Sami Yusuf özellikle son birkaç yıldır geleneksel müzik mirası üzerinde ciddi çalışmalara imza atmıştır. Yeni nesillere geleneksel müziğin mest eden ve neşe veren yönünü, ruhsal derinliğini ve formların güzelliğini aktarmak ve erişilebilir kılmak onun vizyonudur. Bunu Nesîmî gibi eserlerden ve son albümlerindeki eserlerden anlamaktayız.

Sami Yusuf'un ‘Spiritique’ olarak adlandırdığı tarzı tam anlamıyla geleneksel müzikten ilham alarak üretilen eserlerden oluşmaktadır. Bu bağlamda Sami Yusuf'un geleneksel bir müzik icracısı olduğunu söylemek mümkündür. Ülkemizde icra edilen ve akademik olarak belirli kalıplara oturtulan geleneksel dini mûsikî yönüyle ele alacak

⁵⁷ Mesut Kutış, a.r.

⁵⁸ “Sami Yusuf - YouTube”. Erişim 15. Mayıs 2023.

olursak Sami Yusuf bu kategoride kendini görmemektedir. Fakat buna rağmen geleneksel olarak tanımladığı kültürlerin hepsinin İslâm medeniyetinin bir parçası olması onun İslâm'ın müziğine hizmet ettiği ve bu alana ciddi bir yenilik getirdiği gerçeğini değiştirmemektedir. Dolayısıyla Sami Yusuf aynı zamanda geleneksel dini mûsikîde icra eden bir sanatçıdır.

1.3. Sami Yusuf'un Hitap Ettiği Kitle

Ülkemizde ve diğer İslâm ülkelerinde dini içerikli mûsikî alanında eser üreten yüzlerce sanatçı vardır. Bu sanatçıların herbiri bulundukarı ortama ve şartlara göre dini mûsikî alanına güzel hizmetler kazandırmışlardır. Sami Yusuf bu sanatçılar içerisinde yaptığı mûsikî çalışmaları ve eserleriyle İslâm medeniyetinin geleneksel mûsikî mirasına yeni bir soluk getirmiştir. Sami Yusuf'u ülkemizde ve dünyadaki dini içerikli eser üreten diğer sanatçılardan ayıran en büyük özelliği yeteneğini belirli kalıplara hapsedmediğidir diyebiliriz. O ürettiği eserlerle İslâm medeniyetinin güzelliğini ortaya koyarken birçok insanın İslâm'la tanışmasına vesile olmuştur. Bu gerçeği 'Hasbi Rabbi' isimli eserine bazı dinleyiciler tarafından yapılan yorumlar ortaya koymaktadır. Mesela, Youtube'da (SabaaaA@sabaaa8978) rumuzlu bir kullanıcı bu eseri dinleyerek Müslüman olduğunu şu ifadelerle anlatmaktadır; *"2008'de Londra'da otobüste otururken 17 yaşına bir gayrimüslim olarak bunu dinliyordum. Çünkü Müslüman arkadaşlarımda dinliyordu. Özgeçmişim Punjabi idi. Bu yüzden Urduca ayetleri anlayabiliyordum ve ne dediğini anlayamasam da Arapça çok büyüleyiciydi. Şarkının başında gerçekten Allah'tan size rehberlik etmesini ve sizi korumasını istediğinizi tekrarlıyorsunuz. Daha sonra o yıl şehadetimi aldım. Bu yaklaşık onbeş yıl önceydi. Bunu her duyduğumda beni geri götürüyor."*⁵⁹

Benzer birkaç yorum şu şekilde; *"Müslüman değilim, sadece tipik bir Kanada vatandaşıyım. Bu şarkıyı ve Sami'den dinlediğim diğer şarkıları çok seviyorum."*⁶⁰

*"Ben ateistim ama bu naatı çok seviyorum. Müslüman kardeşlerime tam saygı ve sevgiler! Allah senden razı olsun!"*⁶¹

⁵⁹ https://www.youtube.com/watch?v=QLPvZ6LordQ&ab_channel=HusainTayyeb "Sami Yusuf - Hasbi Rabbi (Official Video HD)", haz. Husain Tayyeb.

⁶⁰ https://www.youtube.com/watch?v=QLPvZ6LordQ&list=RDQLPvZ6LordQ&start_radio=1&ab_channel=HusainTayyeb "Sami Yusuf - Hasbi Rabbi (Official Video HD)".

*“Kuzey İrlandalı bir Hristiyan olarak Sami Yusuf’u Londra’da bir kez Leicester meydanında tanıdığım için gurur duyuyorum, aslında bir süredir onun güzel müziğinin hayranıyım.”*⁶²

Sami Yusuf’un sosyal medya platformlarında yayınladığı eserlerine bu şekilde yüzlerce yorumun yapıldığını görmek mümkündür. Buradan da anlıyoruz ki Sami Yusuf dünya genelinde oldukça geniş bir dinleyici kitlesine sahip bir sanatçıdır. Sami Yusuf’un eserlerine sosyal medya platformlarında yapılan yorumları incelediğimizde İslâm’ın gerçek yüzünü ve Müslümanın gerçek kimliğini tam anlamıyla ortaya koyduğunu tespit etmek mümkündür. Özellikle başta Avrupa ülkeleri olmak üzere dünya genelinde İslamofobinin hızla yayıldığı son dönemlerde Sami Yusuf’un çalışmaları büyük önem arz etmektedir.

Sami Yusuf’un bu etkiyi uyandırmasını sağlayan faktörlerin başında elbette kendine has ses rengi ve okuyuş tarzının olduğu söylenebilir. Bununla birlikte onun alışılmışın dışında bir sahne performansı sergilemesi de bu durumun en önemli nedenleri arasındadır. Sami Yusuf’un özellikle son birkaç yıldır sergilediği sahne performansları onun dini içerikli eser üreten benzerlerine göre neden daha geniş kitlelere hitap edebildiğinin en büyük kanıtı olmuştur. Onun geniş bir dinleyici kitlesine sahip olmasında etkili olan bir diğer önemli faktörde eserlerini farklı dillerde seslendirebilmesidir. İngilizce, Türkçe ve Arapça dillerinin bazen tek eserde üç dil bazen ayrı ayrı olarak kullanılıyor olması dinleyiciyi etkilemektedir.

Ülkemizde özel olarak Sami Yusuf dinleyenlerin çok büyük bir yekûn tuttuğu söylenemez. Onun ilk dönemlerde ‘Hasbi Rabbi’ eseriyle oldukça popüler hale geldiği malumdur. Hatta daha önce de ifade edildiği üzere 2007 yılında İstanbul Feshane’de verdiği konserin rekor bir katılım sayısına ulaştığını düşünülürse Sami Yusuf’un ülkemizdeki durumunu daha iyi anlamış olur. Bununla birlikte ‘Nesîmî’ parçası başta olmak üzere son birkaç yıldaki çalışmalarını hariç tutulduğunda Sami Yusuf’un ülkemizde eskisi kadar geniş bir dinleyici kitlesine sahip olmadığını söyleyebiliriz.⁶³ Sami Yusuf’un ülkemizde ilk dönemlerdeki popülerliğini kaybetmesinde elbette bazı nedenlerden dolayı artık eskisi kadar ülkemizde konser verememesinin etkisinin büyük olduğu söylenebilir.

⁶¹https://www.youtube.com/watch?v=QLPvZ6LordQ&list=RDQLPvZ6LordQ&start_radio=1&ab_channel=HusainTayyeb “Sami Yusuf - Hasbi Rabbi (Official Video HD)”.

⁶²https://www.youtube.com/watch?v=QLPvZ6LordQ&list=RDQLPvZ6LordQ&start_radio=1&ab_channel=HusainTayyeb “Sami Yusuf - Hasbi Rabbi (Official Video HD)”.

⁶³ Begsoy, a.r.

Bütün bunlara rağmen Sami Yusuf dünya genelinde en çok dinlenen ve konserleri en çok izlenen dini içerikli mûsikî icra eden sanatçılardan birisi olduğunu söylemek mümkündür.

Sami Yusuf müziği bir amaç değil araç olara görmektedir. Onun müzik yapmaktaki amacı geleneksel müziğin gelecek nesillere aktarılmasıdır. Bu nedenle onun eserleri belirli kalıpların dışında, tek düze olmayan, birbirinden farklı ses ve makam dizilerini bir araya getirerek üretilen kompozisyonlardır.⁶⁴

1.4. Resmi İnternet Sitesindeki Blog Yazılarından Hareketle Sami Yusuf

Sami Yusuf resmî internet sitesinde 2015 yılından beri belli başlı yazılar kaleme almaktadır. Çalışmamızın bu bölümünde Sami Yusuf'un bu yazılarından yola çıkarak onun düşünce dünyasına ve mûsikî çalışmalarına dair çıkarımlarda bulunulacaktır. Sami Yusuf'un farklı tarihlerde çeşitli konularda kaleme alarak resmî internet sitesinde kaleme aldığı bu yazıların orijinallerine ekler kısmında yer vereceğiz. Burada bu yazıların ifade ettiği ortak anlam üzerinden bir değerlendirme yapılacaktır.

Sami Yusuf, günümüzde insanların müziği bir eğlence aracı olarak gördüklerini ve hızlı ritimler ve dikkat çekici sözlerle üretilen popüler müziklerin aslında insanın ruhunda büyük bir boşluk meydana getirdiğini düşünmektedir. İslâm ve müziğin helal ve haram kavramlarıyla iki aşırı uç noktada değerlendirildiğini ifade eden Sami Yusuf, İslâmî müziğin temelinde *Kur'ân-ı Kerîm* tilavetinin olduğunu savunmaktadır. Bununla birlikte müziğin İslâmî olabilmesi için *Kur'ân'a* ait olmasında şart olmadığını belirtmektedir.⁶⁵

Sami Yusuf'a göre geleneksel İslâmî müziğin ruhu ve görünümü, Batı müziğinde kullanılmayan notalar kullanılarak, mikrotonalitenin⁶⁶ geniş ifade olanaklarından yararlanan ölçeklerde, notaların kendi içinde gömülüdür. Gelenekler boyunca sayısız permütasyonda bulunan ve hatta tek bir geleneğin ustaları arasında farklılık gösteren geleneksel İslâm müziğinin melodik çerçeveleri, sonsuz çeşitlilikteki insan duygularının ve ruhani tutumların iletilmesine izin verir.⁶⁷

⁶⁴ “Sami Yusuf Official”. Erişim 15 Haziran 2023.

⁶⁵ “Sami Yusuf Official”. Erişim 15 Haziran 2023.

⁶⁶ Mikrotonal: Müzikte yarı tondan daha küçük aralıklar anlamına gelen terim.

⁶⁷ “Sami Yusuf Official”. Erişim 15 Haziran 2023.

Sami Yusuf İslâm müziğinde eğitimin hoca talebe ilişkisi içerisinde gerçekleştiğini, hocanın talebesini yetiştirirken aynı zamanda ona nefsi arındırmayı da öğreten bir metodu olduğunu ifade etmektedir. Bu şekilde gerçekleşen Geleneksel İslâmî Müzik eğitimi insanı Tevhid, edeb ve fitrata içsel dönüş ekseninde birleştirmektedir. Tevhid ruhu, edeb terbiyesi ve fitrata içsel dönüş bunların tümü geleneksel olmayan müzikte eksiktir. İslâmî müzik geleneklerinde bu değerlerin korunması gerekmektedir.⁶⁸

Sami Yusuf'a göre geleneksel İslâmî müziğin barındırdığı duygu ve melodik zenginlik, batı müziğinin aksine insanın ruhunu besleyen bir yapıya sahiptir. Geleneksel İslâmî müzik insanı sonlu olan bu âlemden sonsuz olana iletir. İslâmî müzikte eğitim hoca talebe ilişkisi içerisinde gerçekleşir. İslâmî müzik üstattdan talebeye aktarılmış bir geleneğin ürünüdür. Geleneklerimizi zamanın geçici fantezilerine uyacak şekilde çarpıtma eğilimi yalnızca bize aktarılanları değil gerçekte kim olduğumuza dair duygumuzu da kaybetmemize yol açabilir.

Sami Yusuf bir eseri üretirken eserin içeriğinde yer alan sözler ve melodilerin sahip olduğu coğrafyanın her haliyle hissedilmesini amaçlamaktadır. Bir eseri üretirken hem sözlerinde hem de nağmelerinde ait olduğu kültürün izlerini bütünüyle ortaya koyabilmenin gayretindedir.⁶⁹

Sami Yusuf müzik kariyerine başladığından beri ürettiği eserlerle insanlığa hep bir mesaj vermenin gayretinde olmuştur. Mesela 'Adımı Ara' isimli eseriyle insanın cennetten kovulmasından önceki haline dönüşünü ve oraya olan özlemini vurgulamaktadır. 'Crazy' adlı eserinde kalp gözüyle görebilmenin önemine işaret etmektedir.

Sami Yusuf sevginin, nefret ve korkaklıktan daha parlak ve güçlü bir ışık olduğunu düşünmektedir. O, insanlığın İslâm kültürünün müziğinde, şiirinde, hat sanatlarında, mimarisinde bolca bulunan güzelliğiyle bağlantı kurduğunda birçok sorunu çözeceğine inanmaktadır. Ona göre bu sanatlar, İslâm'ın güzel yüzünü dünyanın geri kalanına gösterdikleri için, İslâm maneviyatının tecrübesini her zaman dışarıya taşıma gücüne sahip olmuşlardır.

Sami Yusuf, *"İslâm sanatından akan hikmete ve güzelliğe kendimizi kaptırdığımızda görev ve sorumluluklarımızın iç hakikati ortaya çıkar. Gelecek nesil rehberlik için bize geldiğinde elimiz boş kalmamalıyız. İslâm sanatı inanılmaz bir bereket okyanusudur.*

⁶⁸ "Sami Yusuf Official". Erişim 15 Haziran 2023.

⁶⁹ "Sami Yusuf Official".

Kendimizi onun sularına daldırarak bilgelikte büyüyebiliriz” sözleriyle ortaya koyduğu çalışmaların temelinde yatan düşüncüyü ifade etmektedir.

Sami Yusuf’un geleneksel müziği yeniden canlandırmak ve onu gelecek nesillere aktarmak adına yaptığı en önemli çalışmalardan biri de *Nesîmî*’dir. *Nesîmî*, zamanının en büyük Türk tasavvuf şairlerinden biri olarak kabul edilen 14. yy. mutasavvıflarından biridir. Sami Yusuf, Nesîmî ile aynı kökleri paylaştığı, ona miras, dil ve kültür yoluyla bağlı olduğu için kendini ayrıcalıklı hissettiğini belirtmektedir. Bir yolculuk esnasına kendisinden Bakü’deki büyük bir UNESCO etkinliği için Azerbaycan geleneklerinin özünü sergileyecek eserler bestelemesi istendiğinde, Nesîmî’nin şiirini bestelemete karar vermiştir. Bu eser Nesîmî’nin ve onunla aynı kaderi paylaşan diğer şairlerin yeniden anlaşılması noktasında çok önemlidir.

Sami Yusuf eserlerinde farklı geleneklerin müziklerini kusursuz bir şekilde bir araya getirmenin nasıl mümkün olduğunu göstermeye çalışmaktadır. *Hamziyye* adlı eser bunun en bariz örneklerinden biridir.

Sami Yusuf geleneksel müziğe tutkulu bir sanatçıdır. Onun sanat anlayışını elde ettiği müzikal birikimi ve sahip olduğu kültürel mirasın zengin melodik yapısını kullanarak eserler ortaya koymak, bu müziği yeni nesil için rafine edip yeniden tanımlamak ve gelecek nesillerin de ondan beslenmesi için üzerine düşeni yapmak olarak tanımlamak mümkündür.⁷⁰

Sami Yusuf müzik çalışmalarını genelde beste yapmaya ayırmaktadır. Yalnızca onun için özel bir yankı uyandıracak ve yeteneğini tam anlamıyla ortaya koyabileceği ve aynı zamanda insanlara bir şeyler iletebileceği etkinliklerde sahne almayı tercih etmektedir.⁷¹

Sami Yusuf’un *Esmâ-ül Hüsnâ* ⁷² daki derin sırların ve büyük hikmetlerin önemini ifade etmek amacıyla birçok çalışma yapmıştır. Ona göre Allah’ın isimlerinin her biri bir gizemi çözen anahtar gibidir. Ve bir anlamda Kur’ân-ı Kerîm’in tamamı, bu İlâhi isimlerin hayret verici kapsamının bir açılımıdır.⁷³

⁷⁰ “Sami Yusuf - YouTube”.

⁷¹ “Sami Yusuf Official”.

⁷² Esmâ-ül Hüsnâ; Allah’ın isimlerini ifade etmek amacıyla kullanılan bir deyim.

⁷³ “Sami Yusuf Official”.

Bir isimli eseriyle kesretten vahdete ulaşmak felsefesini anlatmaya çalışan Sami Yusuf, her yolun ayrı bir güzelliğinin olduğunu ve aynı zamanda bunların altında yatan birliği vurgulamaktadır.⁷⁴

Küçük yaşlardan itibaren yaşadığı çevreden ve tanıma fırsatı bulduğu her kültürden etkilenerek birçok kazanım elde eden Sami Yusuf bugüne kadar ürettiği eserlerinde hep bu çok kültürlü anlayışın tezahürlerini ortaya koymaya çalışmıştır. Aynı zamanda ürettiği müzik ve yaptığı bütün çalışmalarında temelde doğrudan veya dolaylı olarak şefkat, sevgi ve sevgiye dair ne varsa onu ifade etmenin gayretinde olmuştur.

Sami Yusuf'u farklı kılan en önemli özelliklerden biri de müziğin dışında yer aldığı faaliyetlerdir. Dünyanın değişik bölgelerinde yaşanan savaş ve doğal afetler sonucunda yardıma muhtaç hale gelen insanlara ulaşmak adına birçok kuruluştaki gönüllü olarak yer almaktadır. Sadece insanların değil doğanın ve doğada yaşayan tüm canlıların problemlerini çözüme kavuşturmak adına ne gerekiyorsa onu yapmaktan kaçınmamaktadır. Filistin savaşından Afrika'daki açlığa, Endonezya'daki sel felaketlerinden Türkiye'de ve dünyanın farklı bölgelerinde yaşanan depremlere kadar hemen her zorlukta Sami Yusuf elinden geleni yapmak için maddi manevi gayret gösteren bir sanatçıdır.

Sami Yusuf'un insanlığa bir mesaj verme amacıyla olması onun aslında müziği bir araç olarak kullandığını göstermektedir. Bu nedenle yukarıda da ifade ettiğimiz gibi çok nadir konser vermektedir. Onun amacı sürekli konser verip müziğini tüketmek ya da popülerliğini artırmak değildir. Konserlerinde belirli temalar üzerine işlenmiş, farklı kültürlerin melodilerini, enstrümanlarını ve yerel sanatçıları biraraya getirerek oluşturulan kompozisyonların, görsel efektlerle sunumunu görmekteyiz. Bütün bunlar Sami Yusuf'u farklı kılmakta ve onu dünya çapında bir dinleyici kitlesine sahip, geleneksel müzik icra eden, Müslüman kimliğiyle ön plana çıkan bir sanatçı yapmaktadır. Sami Yusuf ifade ettiğimiz özellikleri ve farklılıklarıyla İslâm medeniyetinin vazgeçilmez bir unsuru olan mûsikîyi sürekli geliştirmekte ve onu yeni nesillere ve tüm dünyaya tanıtmaktadır.

⁷⁴ “Sami Yusuf Official”.

İKİNCİ BÖLÜM

2. SAMİ YUSUF'UN MÛSİKÎ ÇALIŞMALARI

2.1. Sami Yusuf'un Albüm Çalışmaları ve Konserleri

Çalışmamızın bu bölümünde Sami Yusuf'un stüdyo kayıtlarından oluşan dokuz albüme yer verilmiştir. Ayrıca albümde yer alan parçaların sözleri yazılmıştır. Sami Yusuf eserlerini genelde İngilizce, Arapça ve Türkçe dillerinde seslendirmektedir. Bu husus dikkate alınarak eserler seslendirildiği dile göre yazılmıştır. Aynı eserde birkaç farklı dil kullanımıyla karşılaşıldığında yine seslendirme esas alınmıştır. Ayrıca eserlerin isimlerini ve sözlerini yazarken albümlerdeki orijinal ifadeleri kullanmayı tercih ettik.

Sami Yusuf'un stüdyo albümleri dışında belirli temalar çerçevesinde gerçekleştirdiği ve o temaya özgü eserlerin aranje edilmesiyle oluşturulan kompozisyonları da albüm şeklinde yayınlanmıştır. Bu albümlerde yer alan eserler stüdyo albümlerinde yer alan eserlerin derlemesinden oluşmaktadır. Bu nedenle tekrar olmaması adına konser kayıtlarından oluşan albümlere ayrıca yer verilmemiştir.

Sami Yusuf 16 Aralık 2016 yılında Dubai Operasında bir konser vermiştir. Dubai Operasında kaydedilen bu konser, Endülüs, Kuzey Afrika, Arabistan, Horasan ve Asya'nın bin yılı aşkın kültürel ve kutsal müziğinin geleneklerini bir araya getirmektedir. Bu konserde sekiz eser seslendiren Sami Yusuf daha sonra konser kayıtlarından oluşan *Live At The Dubai Opera* adında bir albüm çıkarmıştır. Konser esnasında alınan kayıtların stüdyo ortamında düzenlenmesiyle oluşturulan bu albüm; *The Dawn*, *Al-Mu'allim*, *Mother (Arapça)*, *Pearl*, *Ya Nebi*, *Fiyyashiyya*, *Mahur (Enstrumantal)*, *Ya Rasulallah*, *You Came To Me* eserlerinden oluşmaktadır. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi bu eserler stüdyo albümlerinde yer alan eserler olduğu için ayrıntılı olarak ayrıca verilmemiştir.

Sami Yusuf 2019 yılında Azerbaycan'da bir konser vermiştir. Bu konseri önemli kılan bir özellikte Haziran 2019'da Bakü'de düzenlenen UNESCO Dünya Mirası Komitesi 43. Oturumu Açılış Töreni için Sami Yusuf tarafından özel olarak talep edilmesidir. Sami Yusuf bu konser için yeni eserler bestelemiştir. Ayrıca konserin aranjman ve yönetmenliğini de kendisi yapmıştır. Bu konserde en çok dikkat çeken eser 'Nesîmî' olmuştur. 14. y.y. şairi Nesîmî'nin 'Ben Bu Cihana Sıgmazam' şiirine Sami Yusuf

milyonlarca insan tarafından hayretle dinlenen bir beste yapmıştır. Sami Yusuf yönetimindeki elli yedi çok yetenekli müzisyenle, operanın tüm olanaklarından yararlanılarak muhteşem bir konser icra edilmiştir. Konserde seslendirilen eserler daha sonra bir albümde toplanarak *Azerbaijan A Timeless Presence* adıyla yayımlanmıştır. Konser esnasında alınan kayıtların stüdyo ortamında düzenlenmesiyle oluşturulan bu albümde yer alan eserler şunlardır; *Gobustan, Ateshgah (Ateşgah), Nesîmî, A Dancing Heart, The Garden, Şirvanşah, Nevruz, Shaki Khan Palace, Azerbaijan*.

2.1.1. Al-Mu‘allim (Öğretmen) 2003

Sami Yusuf'un 2003 yılında piyasaya sürdüğü ve özellikle İslâm dünyasında büyük yankılar uyandıran ilk albümüdür. Albüm sekiz parçadan oluşmaktadır. Albüm yayınlandıktan sonra üç milyondan fazla satmıştır. Bu albüm aynı zamanda Sami Yusuf'un dünya genelinde şöhret kazanmasını sağlamıştır. Birçok müzikseverin kalplerine ve zihinlerine yer eden bu ilk albüm Allah ve peygamber sevgisi temalı eserlerin yer aldığı bir albümdür.

Sami Yusuf *al-Muallim* albümünü yayınladığı yıllarda Türkiye'den müzisyenlerle çalışmaktaydı. Bu durumun albüme yansıdığını söyleyebiliriz. Albüm incelendiğinde eserlerin geleneksel tarzda olduğu tespit edilmiştir. Hatta ülkemizde icra edilen geleneksel formlara da yer verilmiş olması önemlidir.

Sami Yusuf bu albimde cami mûsikîsi formlarından Salâ'yı Rast makamında icra etmiştir. Aynı zamanda Segâh makamındaki Salat-ı Ümmiyye koro halinde ustalıkla seslendirilmiştir. Albümdeki eserlerin Türk mûsikîsi makamlarından, Kürdi, Uşşak, Hicaz, Bûselik, Rast ve Segâh makamlarında olduğu analiz edilmiştir.

Al- Mu‘allim (Öğretmen)

We once had a teacher/the teacher of teachers

He changed the world for the better/and made us better creatures

Oh Allah! We've shamed from Al-Mua'llim/surely, we've wronged ourselves

What will we say in front him? Oh Muallim/ he was Muhammed صلى الله عليه وسلم

Muhammed, mercy upon mankind/teacher of all mankind

أبا القاسم محمد يا حبيبي يا محمد خير خلق الله محمد

يا مصطفي يا إمام المرسلين يا مصطفا يا شفيع العالمين

He prayed while others slept/while other ate he'd fast

While they would laugh he wept/until he breathed his last

His only wish was for us to be/among the ones who prosper

Ya Muallim peace be upon you/truly you are our teacher

He taught us to be just and kind/and to feed poor and hungry

Help the wayfarer and the orphan child/his speech was soft and gentle

Like a mother stroking her child/his mercy and compassion

Were most radiant when he smiled

Söz: Bara Kherigi Müzik: Sami Yusuf

Who Is The Loved One? (Sevilen Kim?)

Who is the loved one? (Allah)/Who is the er-Rahman?/Who is el-Mennan?

لا اله الا الله محمد رسول الله

Muhammed is the messenger/to Allah is our return

الله اكبر الله اكبر

All praise is due to (Allah)/the one and only

He is the Master (Allah)/of all creation

He is the sustainer Allah/and the maintainer Alla

Of the whole universe/he gave us light/he sent to guide us

رسول الله | الله رحمان جبار منان تواب كريم | الله غفور رؤوف صبور شكور حلیم

Who is the loved one? (Allah)/Who is the el-Basîr? (Allah)/Who is the el- Kebîr (Allah)

Any one who fails/to see all the signs/of his existence/that he has spread around

Will be completely blind (Allah)/walking in the desert sands (Allah)

Having no peace of mind/Who is the loved one? (Allah)

Who is the el-Mecîd? (Allah)/Who is the el-Hamîd? (Allah)

Söz: Bara Kherigi Müzik: Sami Yusuf

The Cave of Hira (Hira Mağarası)

حياء عباد الله | احبا للخ | صلوا علي النبي

On a clear and moonlit night/in the dark cave of Hira

A man began to cry/oh Allah show me the light

Tell me why I was created/where will I go after I die?

What's the purpose of this life/where people murder and lie?

How can I stop their corruption?/Oh Allah You are my only Guide

On that clear and blessed night/Jibrail came to Hira

He hugged Prophet Muhammad/until he thought he would die

Read O Muhammad read/in the name of your lord

By Allah you have been chosen/over the whole of mankind

You have been elevated high/like the moon up in the sky

He is a mercy for mankind/his speech was gentle and kind

He summoned people to Allah/and led them on his path

Mankind lived in the darkness/everyone alive was just blind

His message brought the light/to the hearts that had no sight

In mercy he is the ocean/while others are drops of rain

Forever we'll be indebted/to him for this Islam

Our life for him we'll give/his message with us will live

Our love for him knows no bounds/it's loftier than the clouds

Whenever his name is mentioned/our tears begin to flow

Oh Allah send your blessings/on al Mustafa

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Allahû

Truly he is the one/he has no father or son

Everything in creation was by him begun

With his infinite power anything could be done

Ask Allah for his pardon/and you all enter the garden

Allahu Allahu Allahu

Before him there were none/of partners he has none

He knows what is apparent and what is hidden

All the fate of creation has already been written

His will is always done/and can never be undone

Allahu Allahu Allahu

From amongst all humans/Muhammad was chosen

He was illiterate and he was an orphan

Yet Allah sent him to those who were pagans

O Allah let us drink/from his hand in the fountain

Allahu Allahu Allahu

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

The Creator

لا إله إلا الله

He created the plants and trees/he created the birds and bees

He created the oceans and seas/some of his many bounties

He made us on earth trustees/to obey all his decrees

Oh Allah have mercy please/clean away our hearts disease

جل الله في عالى ما لنا رب سوا

لا اله إلا الله

اول قبل الموضوع آخر بعد الخلود مطلق عن الحدود واجب له السجود

رب واهب الحياة مجر اريح والمياح فادت باندا يداه طوب الذي هداه

He gave the day and night/he gave us our sense sight

He created the sun so bright/and the moon so pure and White

He saved from our plight/he led us towards the light

He led us to the straight path/through his mercy and his might

Lord of the earth and the sky/lord the mountains so high

Lord of the day and the night/lord of joy and delight

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Meditation (Meditasyon)

الصلاة والسلام عليك عليك يا رسول الله الصلاة والسلام عليك عليك يا حبيب الله

الصلاة والسلام عليك عليك يا سيدي عليك يا سيد الاولين والآخرين

Söz: Salâ Müzik: Serbest

Ya Mustafa

مصطفى | اللهم صلي على المصطفى | يا مصطفى

You are our prophet/our beloved/truly you are/most just and kind

You are the guide/sent by Allah/to lead us/towards the light

In your manners/and in your deeds/all the prophets/you did exceed

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Supplication (Dua)

اللهم صل على سيدنا محمد النبي وعلى اله وصحبه وسلم

Söz: Anonim Müzik: Buhûrizâde Mustafa Itrî

2.1.2. My Ummah (2005)

Sami Yusuf'un ikinci albümü *My Ummah* ilk albüme göre daha farklı türdeki eserlerin olduğu bir albümdür. İlk albümde geleneksel mûsikî'den eserler seslendiren Sami Yusuf bu albümde modern tarza da yer vermiştir. Fakat yine de Sami Yusuf'u *al-Muallim* eseriyle tanıyan dinleyici albümde yer alan ve geleneksel tarzda bir melodik yapıya sahip olan *Hasbi Rabbi* eserini çok beğenmiştir. Öyleki o dönemlerde Sami Yusuf denilince ilk akla gelen *Hasbi Rabbi* adlı eseridir diyebiliriz.

My Ummah albümü ilk albüme göre müzikal yönden daha zengindir denilebilir. Bu albümle birlikte Sami Yusuf'un ortaya koymak istediği tarzın yavaş yavaş kendini göstermeye başladığı söylenebilir. Albüm'de geleneksel tarzda eserlerle birlikte modern tarzda eserlere de yer verilmesi o dönemlerde “*Sami Yusuf İslâmî müzikte devrim yarattı*” yorumlarıyla gündeme gelmiştir.⁷⁵ Bu parça aynı zamanda Sami Yusuf'un Time Magazin dergisi tarafından ‘İslâm'ın En Büyük Rock Yıldızı’ olarak adlandırılmasına vesile olmuştur.⁷⁶

Albümde yer alan eserleri incelediğimizde slow parçaların yanında Türk mûsikîsi makamlarından Uşşak ve Hicaz makamlarından oluşan kompozisyonları görmek mümkündür. Bununla birlikte Sami Yusuf ilk albümünde daha çok dini içerikli sözlerden oluşan eserlere yer vermişken bu albümde farklı temalarda eserlerin de olduğunu söyleyebiliriz. Hatta sadece sözlerde değil müzikal olarakta farklı türdeki eserlerin bir araya getirildiği bir albümdür. Sami Yusuf'un bu albümün dikkat çeken bir eser de *Try Not to Cry* adlı bir rap parçasıdır. Nakarat kısmını makamsal olarak Sami Yusuf'un seslendirdiği şarkının arasında rap tarzında sözler söylenmektedir. Aynı zamanda albümde yer alan eserler Arapça ve İngilizce olarak seslendirilmektedir.

My Ummah (Ümmetim)

My ummah, my ummah, he will say/Rasulullah on that day

Even though we've strayed from him and his way/my brothers, my sisters, in Islam

Let's struggle work and pray/if we are to/bring back the glory of his way

يا الله | يارب العالمين يارحمن يارحيم

Let the Ummah rise again/let us see daylight again/once again!

Let's become whole again/proud again!

Cause I swear with firm belief in our hearts/We can bring back the glory of our past

Look at where we were/And look at where we are/And tell me

Is this how he'd want it to be? Oh no! Let us bring back our glory

⁷⁵ <https://content.time.com/time/world/article/0,8599,1220754,00.html>

⁷⁶ <https://content.time.com/time/world/article/0,8599,1220754,00.html>

Let the Ummah rise again/Let the Ummah rise again/Let us see daylight again/once again!

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Hasbi Rabbi

O Allah the almighty/protect me and guide me

To your love and mercy/Ya Allah don't deprive me

From beholding your beauty/O my Lord accept this plea

حسبي ربي جل الله ما في قلبي غير الله

وه تنها کون ها بادشاه وه کون ها

او،مهربان وه کون ها کیا اونچی شان ها

Affeder günahı Allahu Allah/âlemin padişahı Allahu Allah

Yüreklerin felahı Allahu Allah/işit Allah derdimi bu ahlarımı

Rahmeyle bağışla günahlarımı/hayreyle hem akşam hem sabahlarımı

يا رب العالمين صلي على طه الأمين في كل وقت وحين

إملأ قلبي باليقين ثبتني على هذا الدين واغفر لي والمسلمين

Söz: Bara Kherigi **Müzik:** Sami Yusuf

Ya Rasulallah

يا صديق أقوال يا محمد | يا طاهر أخلاق يا محمد | يا هاديال أكوان يا محمد | يا تاجا رسول الله يا محمد

يا خير خلق الله ، يا رسول الله | يا نبي الله ، صفي الله ، ولي الله ، يا محمد | يا ولي الله ، حفي الله يا محمد

يا بشير الله نذير الله يا محمد | يا حبيب الله شفي الله يا محمد | يا خير خلق الله ، يا رسول الله

يا بدرالتمام | نور الظلام | على المقام | يا رسول الله | سيد الكريم

منقذ الانام | عليه صلاة و اسلام | يا رب المصطفى | بجاء المصطفى | اغفر الذنوب | استر العيوب | اهدي

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Try Not To Cry (Ağlamamaya Çalış)

You, you are not aware/that we are aware/of your despair

Don't show your tears/to your oppressor/don't show your tears

Try not to cry little one/you are not alone/I'll stand by you

Yeah, Ayn Jalut where David slew Goliath. This very same place that we be at. Passing through the sands of times. This land is been the victim of countless crimes. From Crusaders and Mongols to the present aggression. Then the Franks, now even a crueller oppression. If these walls could speak, imagine what would they say. For me in this path that I walk on. There is only one way. Bullets may kill, bones may break. Still I throw stones like David before me and I say.

No llores, no pierdas la fe. La sed la calma el que haze. Agua de la arena. You tu que te levantas con orgullo entre las piedras. Haz hecho mares de este polvo. I throw stones at my eyes cause for way too long they've been dry. Plus they see what they shouldn't from oppressed babies to thighs. I throw stones at my tongue cause it should really keep its peace. I throw stones at my feet cause they stray and lead to defeat. A couple of big ones at my heart cause the thing is freezing cold. But my nafs is still alive and kicking unstoppable and on a roll. I throw bricks at the devil so I all be sure to hit him. But first at the man in the mirror so I can chase out the venom. Hmm, a little boy shot in the head. Just another kid sent out to get some bread. Not the first murder nor the last. Again and again a repetition of the past. Since the very first day same story. Young ones, old ones, some glory. How can it be, has the whole world turned blind? Or is it just 'cause it is only affecting my kind? If these walls could speak, imagine what would they say. For me in this path that I walk on. There is only one way. Bullets may kill, bones may break. Still I throw stones like David before me and I say.

Try not to cry little/one you are not alone/I'll stand by you.

Try not to cry little one/my heart is your stone/I'll throw with you

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Muhammed

*Every day I see the same headlines/crimes committed in the name of the divine
People committing atrocities in his name/they murder and kidnap with no shame*

But did he teach hatred, violence/or bloodshed? No! Oh No!

He taught us about human brotherhood/and against prejudice he firmly stood

He loved children/their hands he'd hold

And taught his followers to respect the old.

So would he allow the murder of an innocent child? Oh No!

Muhammad the light of my eyes/about you they spread many lies

If only they came to realise/bloodshed you despise

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Make a Prayer (Dua Edin)

O People! In a hut made of tin and clay/a small boy dreams away

Of clean water and a meal a day/and not to fear mines as he plays each day

O People! Somewhere dark and out of the way/aid has found yet another prey

To save his life he just couldn't pay/tell me what we are going to do?

For our brothers in Durban/for our sisters in Darfur, oh oh!

Show me what we are going to do? Are we just going to sit there?

*Nice and cozy on our armchairs/will we not even make a prayer?
You might ask yourself/why should I help these people?
They all tell you why/we are not so different from you
We have dreams just like you/but they were buried with the bodies of our loved ones
O People!/Are we dead/dumb, and blind?/What is going through our minds?
Don't we care for the rest of mankind?/O People!/We claim to love peace and justice
Why do we preach but we don't practice?/Let's help them out of this darkness
Tell me what we're going to do/for our brothers in Ethiopia
For our sisters in Rwandas/how me what we are gonna do?*

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Eid Song (Bayram Şarkısı)

*Children are wearing new clothes/bright colours fill the streets
Their faces full of laughter/their pockets full of sweets
Let us rejoice indeed/for this is the day of Eid
Mosques are full of worshippers/in rows straight and neat
Their Lord they remember/his name they repeat
Their hands are raised to the sky/they supplicate and plead
On this blessed day/forgive us they entreat
Let us rejoice indeed/for this is the day of Eid
People are giving charity/and helping those in need
In giving they are competing/today there is no greed
Let us rejoice indeed/for this is the day of Eid*

*Enemies embracing each other/all hatred is buried
Everyone is celebrating/greeting everyone they meet
Let us rejoice indeed/For this is the day of Eid*

Söz: Bara Kherigi – **Müzik:** Sami Yusuf

Free (Özgür)

*What goes through your mind?/As you sit there looking at me
Well I can tell from your looks/that you think I am so oppressed
But I don't need for you to liberate me/my head is not bare
And you can't see my covered hair/so you sit there and you stare
And you judge me with your glare/you are sure I am in despair
But are you not aware/under this scarf that I wear
I have feelings/and I do care/so don't you see?
That I am truly free/this piece of scarf on me
I wear so proudly/to preserve my dignity/my modesty/my integrity
So don't judge me/open your eyes and see
Why can't you just accept me?/she says./Why can't I just be me?/ she says
Time and time again/you speak of democracy
Yet you rob me of my liberty/and all I want is equality/why can't you just let me be
free?
For you I sing this song/my sister/my you always be strong
From you I have learnt so much/ how you suffer so much
Yet you forgive those who laugh at you/you walk with no fear*

Through the insults you hear/your wish so sincere
That they'd understand you/but before you walk away/this time you turn and say
But don't you see?/That I am truly free/this piece of scarf on me/I wear so proudly
To preserve my dignity/my modesty/my integrity
So let me be/she says with a smile/I am the one who's free

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Münacaat

وحدي في ظلمة ليلي، في وحشة دربي | همي يُثقلني، نبي يؤلمني
وحدي أدعوك وأرجو، من نبي أشكو | ما لي سواك، أنا في حماك
فارحم عبداً ناجاك | يا الله يا الله
أنت الرجا منك الهدى | يا الله يا الله

رباه هُذاك ما زلت أسير وعلى العصيان ما عُدت قدير | فأنر دروبي واغفر ذنوبي، فأنا الفقير
قد عاد القلب في الدرب يسير، فرحاً مشتاقاً لله يطير | ورجاه رضاك يوم لقاءك، أنت القدير
فارحم عبداً ناجاك | يا الله يا الله | أنت الرجا منك الهدى | يا الله يا الله

We Will Never Submit (Asla Teslim Olmayacağız)

لن نخضع | لن نرحل | لن نسكت | لن ننسي

We will never submit/we will never leave/we will never be silenced/we will never forget.

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Dua

Ne güzel yaratmışsın nimetlerini/biz kullarına ey yüce Allah

Nasıl şükre delim verdiğin bu kadar/ihsanlarına ey yüce Allah

Her zaman ismin dilimiz de ey Allah/her zaman aşkın kalbimiz de ey Allah

Biz günahkâr biz perişan/sen rahimsin hem de rahman

Ağlarım, yalvarırım bağışla bizi/kendimize yazık ettik

Hak yolunda hata ettik/ağlarım yalvarırım bağışla bizi

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Mother (Anne)

Blessed is your face/blessed is your name

My beloved/blessed is your smile

Which makes my soul want to fly/my beloved.

All the nights/and all the times that

You cared for me/but I never realised it

Now It is too late/forgive me

Now I am alone filled with so much shame/for all the years I caused you pain

If only I could sleep in your arms again/mother I am lost without you

You were the sun that brightened my day/now who is gonna wipe my tears away

If only I knew what I know today/mother I am lost without you

Ben derdimi kime söyleyeyim?/Sensiz ana!

Senin kadrini hiç bilmedim ben/aziz ana!

*Resul buyurdu/Cennet anaların ayakları altında
Senin hayalin kalbim de/ruhum da, rüyalarım da
Sen gittiğinde canım gitti/ayrılık bir yaman dertti
Dünya bana cefa etti/benim aziz anam
Ağlarım ben bulut gibi/dilimdesin şarkı gibi
Günahlarım derin derin/hakkını helal et ana*

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

2.1.3. Wherever You Are (Her Neredeysen) 2010

Sami Yusuf'un bu albümü ağırlıklı olarak slow parçalardan oluşmaktadır. İlk albümden sonra geçen zaman içerisinde Sami Yusuf'ta Batı müziğine doğru bir eğilim olduğunu görmekteyiz. Albümde önceki albümlerde olduğu gibi İngilizce, Arapça ve Türkçe'nin yanında bu defa Farsça sözlerde yer verilmiştir. Dinleyiciye duygusal bir yolculuk sunan albümde on beş parça yer almaktadır.

Bu albümü özel kılan bir diğer husus ise *Without You* adlı parçanın Türkçe sözlerinin Sezen Aksu tarafından yazılmış olmasıdır. Sami Yusuf bu hususla alakalı olarak verdiği bir röportajında Sezen Aksu'nun, şarkısına Türkçe sözler yazmasından duyduğu minneti dile getirirken birlikte düet yapmak istediğini de belirtmiştir. Fakat Sami Yusuf'un önceki bölümlerde de ifade ettiğimiz üzere bazı nedenlerden dolayı Awakening Records firmasıyla yollarını ayırmasından sonra Türkiye'de ki sanat çalışmalarını uzunca bir süre durdurmuştur. Bundan dolayı temenni edilen düet gerçekleşmemiştir.⁷⁷

Sami Yusuf'un bu albümüyle birlikte geleneksel tarzdan uzaklaşması, müziğinde bir arayışın içinde olduğunu göstermektedir. Sözlerin inanç temelli olması Sami Yusuf'a göre müziği ne geleneksel ne de İslâmî yapmamaktadır.⁷⁸ Fakat melodilerinin geleneksel

⁷⁷ <https://www.haberaktuel.com/sezen-aksu-yazdi-sami-yusuf-okuyacak-219494> Erişim 15.06.2023.

⁷⁸ "Sami Yusuf - YouTube".

ağırlıklı olduğu eserlerden bir anda modern tarzda eserlere geçiş yapması Sami Yusuf'un daha yolun başında olduğunu ve tarzını tam olarak oturmadığını göstermektedir.

Wherever You Are (Her Neredeyse)

*My best times/when I felt close to you
Everything fell apart/moment I strayed from you
In every your smile/in every single sigh
Every minute detail/traces of you are found there
Wherever you are, I'll find you/cause you are the one I turn to
Wherever you be/I'll be with you/cause you are the one my heart is to
Desperately I await/the day when I am by your side.
My love is to/wherever you may be
I'll follow till I see/in my heart you will be
Your love is all I need/in every single smile
I will search till we meet/in my heart you will be
Your love is all I need/wherever you may be*

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Selam

*I dream for a day/when there'll be no more misery
When there is no more hunger/no need for shelter
Isn't there enough to share/or is that we just don't care?
We're here for a day or two/let me show my way*

سلام عليك، سلام عليك، سلام عليك

I pray for a day/when there'll be justice and unity/when we put aside our differences

Fighting makes no sense/just a little faith to make it a better place

We are here for a day or two/let me show my way

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Without You (Sensiz)

Softly you called to me/out from the space between

Out from eternity/where love winds a path unseen

Out of the wilderness/you beckoned my every step

I stumbled sometimes and yet/I never once looked back

Cause I would see/the man I know I used to be

How I was lost before you reached for me

No, I don't know/where I would go/without you

Eser bir yel dağılır sis/ne iz bırakır ne bir giz

Yine o derin dipsiz/o şefkatle affeden

Evvelim/şimdi/ahirim/benim sevgilim/sahibim

Bir okula misafirim/mezuniyet bekleyen

So you might see/just what your love has meant to me

And what the cost of losing you would be/my heart won't beat

Without your love in me/my eyes won't see/beauty without thee

Love's melody that you put in me/would lead me to only

Silence without you/cause I would see

The man I know I used to be/how I was lost before you reached for me

Söz: Conner Reeves, Sezen Aksu **Müzik:** Sami Yusuf

You Came To Me (Bana Geldin)

You came to me in that hour of need/when I was so lost, so lonely

You came to me took my breath away/showed me the right way, the way to lead

You filled my heart with love/showed me the light above

Now all I want, is to be with you/you are my one true love/taught me to never judge

Now all I want is to be with you

اللهم صل على سيدنا مصطفى | على حبيبك نبيك مصطفى

You came to me in a time of despair/I called on you, you were there

Without you/what would my life mean?/To not know the unseen/the world between

For you I'd sacrifice/for you I'd give my life/anything just to be with you

I feel so lost at times/by all the hurt and lies/now all I want/is to be with you

Showed me right from wrong/taught me to be strong

Need you more than ever/you came to me/in that hour of need

Need you more than ever/you filled my heart with love/showed me the light above

Now all I want/is to be with you/you are my one true love

Taught me to never judge/now all I want/is to be with you

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Give The Young a Chance (Gençlere Fırsat Ver)

Ours the future hold close/for a time will come

Deep in your heart there's a river that flows/all the way to Kingdom come

Through the sandstorms where the high wind blows/a desert road does bloom

Please help me...

Give the young a chance/lead them in the dance

My people/give the young a chance

To change their circumstance/and so... and so... /it's written

As the moon shall turn the tides/and as the stars shall light your ride

Don't listen to the words of fools/The young I know they are jewels

Deeds I've done what I've become/treasures I will find

Nourishment I do receive/can't help but believe

The road is long I shall stay strong/please hear my song, help me

Give the young a chance/lead them in the dance

My brothers/give the young a chance

Lead them in the dance/my sisters

Give the young a chance/to change their circumstance

And so... And so.../it's written/as the moon shall turn the tides

And as the stars shall light your ride/don't listen to the words of fools

The young I know they are jewels

Take me to gardens where/birds will sing lullabies

Find me in the shade of trees/through gentle breeze

Sweet scents filled the air...

Give the young a chance/lead them in the dance

My people/give the young a chance

To change their circumstance

And so... And so... it's written/as the moon shall turn the tides

And as the stars shall light your ride/don't listen to the words of fools

The young I know they are jewels

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Trials Of Life (Hayat Denemeleri)

My life is not the same/when I'm too concerned by what they say

Why should I?/When I have you/to doubt you would be the worst mistake

Deep inside I know/that amidst all the darkness/and everything/which makes no sense

I know that you exist/you are the light/that guides me through my darkest nights

That shows me right from wrong in life/in a world that often lies/cause I don't need

anyone, nor anything in life/but you/no I don't need anyone/to show me my way

No I don't need anyone/but you trials of life upon me

Are more precious than diamonds and gold/tested with fire I may be

But I know I'll come out stronger in this world

Deep inside I know, that amidst all the darkness/and everything/which makes no sense

I know that you exist, you are the light/that guides me through my darkest nights

That shows me right from wrong in life/in a world that often lies

I only want the things, you know is best for me/I'd gladly sacrifice/if that's what you decree

I would break and, mourn in eternity/perish into the sea/if that's what you want for me

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Worry Ends (Endişelenme)

Don't be saddened by what you see, by all the lies and treachery

Life is cruel, but don't worry, in your heart lies the key

To unwind all the secrets, of this life we see

When you feel you have lost it all/when you don't know who's your friend or foe

You wonder why you are so alone/worry ends when faith begins

Don't be sad by what you see/it's true, life has its miseries

But one thing's always worked for me/worry ends when faith begins

Don't be saddened by what you see/I know life can be crazy

A showcase of hypocrisy/in the form of piety

It's just one big mystery/for you and me

When you feel you have lost it all/when you don't know who's your friend or foe

You wonder why you are so alone/worry ends when faith begins

Don't be sad by what you see/it's true, life has its miseries

But one thing's always worked for me/worry ends when faith begins

I found my peace deep within/calling inside

Follow what you feel is right/so trust your heart/go ahead

Don't lose sight/follow that voice deep inside

When you feel you have lost it all/when you don't know who's your friend or foe

You wonder why you are so alone/worry ends when faith begins

Don't be sad by what you see/it's true, life has its miseries

But one thing's always worked for me/worry ends when faith begins

If you are weak, it's not a crime/don't you know it is blessing in disguise?

To know who is honest and who spreads lies?/worry ends when faith begins

Don't be sad by what you see/it is true life has its miseries

But one thing's always worked for me/worry ends when faith begins

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Fragile Worl (Kırılğan Dünya

I know that I am not alone/what I have seen/has been seen before

But it hurts just like a thorn/a pain I have never felt before

My heart says: Just speak the truth/but my mind says: Don't be a fool

Need to get something off my mind/don't let this silence be misunderstood

I don't know where my heart will take me/but I know your light will protect me

From this fragile world/I don't know where I'm destined to be

Rich or poor, famous, loved or lonely, but I know, without your light I'll never cope

In this fragile worl

Did you think you can silence me/with your lies, games and deceit?

You can continue robbing me/but you won't rob my dignity

I know that life is just a game/an illusion that will fade

Cheat and lie, have it your way/but you can't cheat death, no way!

Life is just a game/an illusion that will fade

Cheat and lie have it your way/but you can't cheat death/no way!

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

In Every Tear, He Is There (Her Göz Yaşında O! Orada)

Some might say this world today shows/god's left us to our mistakes oh!

He has never been So far away

Some might say/how could any father stand

See his children across many lands/suffer so and give no helping hand

No helping hand/somewhere tonight

Far away and out of sight/there's a child that's too weak to cry

Deep in those eyes/can't you see him in disguise

Reaching out to the heart that's in you

And In every tear/that is where he is there

He's the hand that wipes that brow/he's the tear that trickles down

Upon the face that cries without a sound/we need you now

What a simple choice to make/between what you give and what you take

When what you give/such precious life could save/life could save

Somewhere inside/there's a part of you that asks why

Would he leave so many so far behind/and deep in those eyes

Can't you see him in disguise/reaching out to the heart that's in you/And I

Söz: Connor Reeves ***Müzik:*** Sami Yusuf

Make Me Strong (Beni Güçlü Yapan)

I know I'm waiting/waiting for something

Something to happen to me/but this waiting comes with

*Trials and challenges/nothing in life is free
I wish that somehow/you'd tell me out aloud
That on that day I'll be okay/but we'll never know cause
That's not the way it Works/help me find my way
My Lord/show me right from wrong
Give me light/make me strong I know the road is long
Make me strong/sometimes it just gets too much
I feel that/I've lost touch/I know the road is long
Make me strong/I know I'm waiting
Life is one mystery/I wish that somehow
You'd tell me out aloud/that on that day you'll forgive me
But we'll never know cause/that's not the way it Works
I beg for Your mercy My Lord/show me right from wrong
Give me light make me strong/I know the road is long*

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

2.1.4. Selam (2012)

Sami Yusuf'un Selam isimli albümü ağırlıklı olarak pop diyebileceğimiz türde eserlerden oluşan bir albümdür. Bununla birlikte *To Guide You Home* adlı parça Azerbaycan yöresine ait *Kûçelere su serpmişem* türküsünün İngilizce ve Azerice olarak seslendirilmesi dikkat çekmektedir.

Sami Yusuf albümlerini sadece aynı türden veya belirli kalıplara oturtulmuş eserlerden oluşturmamaktadır. İlk iki albümünde geleneksel tarzda eserler ağırlıkta iken sonraki iki albümünde modern tarzda eserler ağırlıktadır. Fakat her bir albümde mutlaka bir iki tane

albümün genel yapısı dışında esere yer vermektedir. Bu durum bizlere Sami Yusuf'un aslında o zamanlardan itibaren farklı bir şeyler aradığını göstermektedir. Aynı zamanda bu albümdeki bazı eserlerin belirli bölümlerinde ritimle birlikte zikir unsurlarına da yer vermesi Sami Yusuf'un alışılmışın dışında ve kalıpları yıkan bir tarzı olduğunu yansıtmaktadır.

Önceki bölümlerde Sami Yusuf'un uluslararası yardım faaliyetlerine gönüllü olarak katıldığından ve bu hususta çok hassas olduğundan bahsetmiştik. Bu albümde yer alan eserler aslında bu yardım faaliyetlerine ve dünya üzerinde yardıma muhtaç insanların olduğuna dikkat çekmek için yazılmış ve söylenmiş eserler olarak yorumlanabilir.

Selam

I dream for a day/when there'll be no more misery

When there's no more hunger/no need for shelter

Isn't there enough to share/or is that we just don't care?

We're here for a day or two/let me show my way

I pray for a day/when there'll be justice and unity

When we put aside our differences/fighting makes no sense

Just a little faith to make it a better place

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Smile (Gülümsemek)

To see you smile/give it all away/sight of your smile/so pure and wide

Just like the moon in the sky/shining so bright/you give me strength

You give me life/give everything do anything/whatever it'll take/to see your smile

*I know that I don't deserve you/and my life has meaning 'cause of you
Give it all away to see your smile/I know that I don't deserve you
Every song I sing has always been for you/give it all away, to see your smile
The only thing I need in life is you/o lost and frustrated far from you
Your love is what makes it all worthwhile/give everything away
Anything for your smile/when I'm away/ar from your side
I watch the clouds/come and go in the cold night sky
They start to play/they come to life/and from the dark the moon appears
Just like your smile she shines her light/I know that I don't deserve you
And my life has meaning 'cause of you/give it all away to see your smile
I know that I don't deserve you/every song I sing has always been for you
Give it all away to see your smile/to see you smile/wive it all away*

Söz ve Müzik: Sami Yusuf, Will Knox

All I Need (Tüm İhtiyacım Olan)

*You set me free/helped me to see
Of every gift you gave to me/your love is all I need
Your love is all I need/the need of your light
Please show me/your mercy
You can take the stars from the skies above
You can take the seas/the air I breathe/your love is all I need
You can take the sun/the earth beneath 'cause you are the one I need*

*Your love is all I need/you spoke to me/gave me belief
Surrounded in a world of greed/your love is all I need
To slowly meet to slowly meet/ please show me
Your mercy/you can have the stars from the skies above
You can have the seas/the air I breathe/your love is all I need
Take away the sun, the earth beneath, your love is all I need*

Vurgunum sana/asla vazgeçmem/kalbimde sen varsin

Aşkından dönmem/asla terk etmem

*You can have the stars from the skies above
You can have the seas/the air I breathe/your love is all I need
You can have the sun/the earth beneath/your love is all I need
Please show me/your mercy/your love is all I need
Your love is all I need 'cause your love is all I need
To be all I can be And I know that you can see
How much you mean to me*

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

It's Game (Bu Bir Oyun)

*It's a game that they play/what a shame what they say
Where are you in my dreams?/you feel so close but so far
When all I want is to see/your face in front of me
You make me chase around/shadows in the moonlight*

*Only for the sunrise/to open my eyes
Makes me jump to my feet/walk around the city streets
Hoping that I'll find you by my side/then I feel your sunlight
Beautiful and so bright/feeling I am in your arms
For a while hours pass like a breeze
Moving through the palm trees/hand in hand you and me
With your smile smile smile smile
What a shame/what they say*

*Sen benim nazlı yârimsin/sen benim gözbebeğimsin
Sana gönülden bağlanmisim ben/sen sevdiğim sevdiceğim
Ben seni bir gül gibi koklarım/aşkınla tutusur aşkınla yanarım
Hep seni arar seni sorarım/sana varmak için hayal kurarım
What a shame/what they say*

*I need you in my life like/the air with which I breathe
So let them say what they want to say/It's the same game they always play
I'll turn my ears the other way/It makes no difference either way*

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

To Guide You Home

*Thirsty as a desert's pain/I miss your touch like pouring rain
When clouds come in they cry all night/and give me tears to fill my eyes
The footprints that you left have stayed/above the sand beneath the waves
Long after time has let them go/I'll wait for tides to guide you home*

*Dizzy as the tea i brew/my mind stirs round with thoughts of you
And like the melting sugar cubes/you disappeared and left me to
Your face and form is all i see/in silhouettes of scolding steam
At night the kitchen candles glow/and shine a light to guide you home*

*Küçelere su serpmişem/yar gelende toz olmasın
Öyle gelsin öyle gitsin/aramızda söz olmasın*

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Wherever You Are

*My best times were when I felt close to you
But everything fell apart the moment I strayed from you
In each smile/in every single sigh
Every minute detail/traces of you are found there
Wherever you are I'll find you/cause you are the one I turn to
Wherever you be I'll be with you/cause you are the one my heart is to
To see your smile/ I would pass every trial
Desperately I await/for the day when I'm by your side
In every single smile/every single sigh
Every minute detail/traces of you are there
Wherever you may be/I will search till we meet*

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Dryer Land

*Just a little time/till I come to shore
Somewhere that I have seen/but never been before
I am driftwood now/I am homeward bound
Pull me from the sea/save what's left of me
Cause I'm tired and worn/from the tides and storms
So forgive my wrongs/loss has helped me find
Blessings in disguise/showed me where they hide
Opened up my eyes/I am driftwood now
I am homeward bound/pull me from the sea
Save what's left of me/cause I am tired and worn
From the tides and storms/and I made my plans
Back on dryer land/so forgive my wrongs*

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

I'm Your Hope

*Sen dünyamız için umutsun/vazgeçme çaresizliğe düşme
Düzeltemeyeğin bir şey yok/bu dünyayı daha iyi bir hale dönüştürebilirsin
Maneviyatınla/maneviyatınla
Bana zarar verme/ben senin gerçekliğinin
Beni öldürme/çünkü ben senin gençliğinin*

بلقول و العمل انتم الامل سلمهم يا رب بلعلم والقلم يدفع الالم لاتتسني انا ضميرك لا تؤذني انا شابيك

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Forgetting Promises (Unutulmuş Sözler)

Tonight the world will sleep/but hunger will not wait

For promises we made/we share one soul

We share one land/we have one time to understand

We are one humankind/brothers side by side

We'll have no regrets/we will not forget

We are one humankind/sisters side by side

We'll have no regrets/we will not forget

Hunger will not wait/for promises we made

We share one soul/we share one land

Söz ve Müzik: Sami Yusuf, Will Knox

The Source (Kaynak)

نو الجلال والإكرام سيد الأكوان هو المنان إن لي رب عظيم ليس لي رب سواه هو الرحمن

You are the source of all power/my need in my darkest hour/my lord

Your light and love all I seek, nothing more I'd ever want or need, my lord

Protect me from dishonor/grant me faith to be stronger/my lord.

You are the source of all mercy/infinite light for all to see/my lord

Some claim to represent you/but everything they do is so far away from you

Help us to know you better/help us love one another/my lord

I know some doors you may close/but this is how life is story goes

You are my guide/the source of light/my lord/my lord

ذو الجلال والإكرام لا إله إلا الله محمد رسول الله

سيد الأكوان، هو المنان لا إله إلا الله محمد رسول الله

إن لي رب عظيم لا إله إلا الله محمد رسول الله

ليس لي رب سواه، هو الرحمن لا إله إلا الله محمد رسول الله

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Hear Your Call (Çağrınızı Duyun)

Don't despair don't lose hope hold on to that rope

Don't let go don't let go/I hear your call

Though you feel so cold abandoned and alone

But don't let go/don't let go/I hear your call

Give me your hand my brother/I will not let you go

Please don't look back my sister/I swear I hear you call

Give me your hand my brothe/I will not let you fall

Please don't look back my sister/cause I swear I hear your call

Little boy ask away where are the streets I used play to?

But don't let go/don't let go/I hear your call

Don't you know we're one/when you hurt I hurt

Don't let go/don't let go/I hear your call

Give me your hand my brother/I will not let you fall
So don't look back my sister/cause I swear I hear your call

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

ألا بُدِّكَ (Seni Hatırlamıyor muyum?)

ألا بُدِّكَ قَلْبِي يَطْمَئِنُّ
ألا بُدِّكَ قَلْبِي يَطْمَئِنُّ
وَهَلْ بَغِيرَ ذِكْرِكَ قَلْبُ الْمَرْءِ يَزْتَاحُ
فَأَنْتَ مُبْدِعُ هَذَا الْكَوْنِ أَجْمَعِ
وَأَنْتَ خَالِقُ مَنْ جَاءُوا وَمَنْ رَاحُوا
وَأَنْتَ نُورٌ عَلَى نُورٍ
تَخْزُرُ لَهُ فِي سَجْدَةِ الْحُبِّ أَجْسَادُ وَأَرْوَاحُ
وَأَوَّلُ أَنْتَ قَبْلَ الْقَبْلِ مِنْ أَوَّلِ
بِالْكَافِ وَالنُّونِ يَا رَبَّاهُ فَتَّاحُ
وَأَنْتَ وَجْهَكَ بَعْدَ الْبَعْدِ
وَأَنْتَ وَجْهَكَ بَعْدَ الْبَعْدِ فِي أَبَدِ
يَنْتَقِي جَلِيلًا كَرِيمًا وَهُوَ وَضَّاحُ
رَحْمَنٌ رَحِيمٌ مَنَّانٌ كَرِيمٌ سَلَامٌ عَلَيْهِمْ مَجِيدُ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

غَفَّارٌ جَمِيلٌ وَهَابٌ لَطِيفٌ تَوَّابٌ سَمِيعٌ بَصِيرُ

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

وَحِيدٌ قَدِيرٌ مُحْيِي الْمَمِيتِ الظَّاهِرِ وَالْبَاطِنِ الْغَنِيِّ

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Without You (Sensiz)

*Softly you called to me/out from the space between
Out from eternity/where love winds a path unseen
Out of the wilderness/you beckoned my every step
I stumbled sometimes and yet/I never once looked back
Cause I would see/the man I know I used to be
How I was lost before you reached for me
No, I don't know where I would go/what I would do/without you
So you might see/just what your love has meant to me
And what the cost of losing you would be
My heart won't beat/without your love in me
My eyes won't see/beauty without thee
Love's melody that you put in me/would lead me to only
Silence without you/cause I would see
The man I know I used to be/how I was lost before you reached for me*

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

To Guide You Home (Yol Göstermek)

*Thirsty as a desert's pain/I miss your touch like pouring rain
When clouds come in they cry all night/and give me tears to fill my eyes*

*The footprints that you left have stayed/above the sand beneath the waves
Long after time has let them go/I'll wait for tides to guide you home*

*Dizzy as the tea i brew/my mind stirs round with thoughts of you
And like the melting sugar cubes/you disappeared and left me to*

*Your face and form is all i see/in silhouettes of scolding steam
At night the kitchen candles glow/and shine a light to guide you home*

*But let there not be words between us/far away and all alone
I trust in stars to guide you home*

Söz ve Müzik: Sami Yusuf – Will Knox

2.1.5. The Centre (2014)

The Centre, merkez anlamına gelmektedir. Sami Yusuf bu albümünde Tevhid inancına vurgu yapmaktadır. Merkeze Allah'ı koyarsak her sorunun üstesinden gelebiliriz temasını işlediği albüm 14 parçadan oluşmaktadır.

Albümde yer alan eserleri incelediğimizde geleneksel ve yerel müziklere bir dönüşün olduğunu görmekteyiz. Özellikle İngilizce ve Türkçe olarak seslendirdiği ülkemizin Erzurum yöresine ait *Sarı gelin* ve Farsça olarak seslendirdiği *Cân-ı cânân* adlı eserler bu dönüşün en bariz örnekleridir. Bu albümle birlikte Sami Yusuf'un farklı kültürlerin

müziklerini bir araya getirerek sunma düşüncesinin ortaya çıktığını görmekteyiz. Daha önceki albümlerinde de aynı düşünceyle hareket ettiğini söylemek mümkündür. Albümdeki yerel kültürlerle ait eserlerin Türkçe, Farsça ve Arapça sözlerinin yazarlarına baktığımızda hem müziik anlamında hem de güfte anlamında Sami Yusuf'un yeni bir başlangıca doğru ilerlediğini söyleyebiliriz.

Pearl (İnci)

I spent a thousand sleepless nights/in wait of dreams I could not find

I walked a thousand empty roads/in search of signs to bring me home

With every breath I spoke your name/and heard it rolling in the waves

Beneath a veil of ocean blue/I broke illusion from the truth

You said, walk to me and I'll find you/call me and I'll show you

Hiding like a pearl for you/to heal and guide you

From deep inside you/hiding like a pearl for you

And from the pulse beneath my skin/you called me to a source within

Where every layer revealed one more/a secret brighter than before

And at the heart there lay just one/the root of all that I'd become

I watched the surface start to break/free of form, free of shape

Söz ve Müzik: Sami Yusuf – Will Knox

Fire (Ateş)

Peace be with you my brother/my friend come join me at the fire, once again

It bears no judgement shame or pride/it warms from every side

It's light is lost without your eyes/come join me at the fire

At the fire peace be with you my sister my friend

The fire's waiting for you to come again

When you need comfort from tears you've cried

It dances by your side/it needs a partner/so dry your eyes

Come join me at the fire/let it burn your troubles/clear your mind

Watch these embers/sparks will fly/let it draw you closer/guide your soul

Free your struggle in ash and smoke/as one with others in search of truth

Sisters brothers it waits for you/find your place at the fire my friends

Peace be with you my brother my friend/come join me at the fire once again

Söz ve Müzik: Sami Yusuf – Will Knox

Go (Gitmek)

One light one hope one heart one soul one chance to know

One time to go there's just one call from my heart

It pulls me to a world apart there's just one word that I hear

One drum that calls me near when the spring has been unwound

What is lost will soon be found

To the call that comes from inside you to the light that shines just to find you

To the drum that beats from inside you to the one that's calling to find you

I know, know I must go go in the mirror you stare

Your eyes are calling me there your friend has taken my hand

Guides me beyond any land if you're far I'll soon be near

What is faint will soon be clear on to the drum

To the voice of the one I must go I must follow the

Spark that lights us all illuminated by the call

With one heart with one hope I will

Go go I must go/go I know know I must go go, I must go

And I know know I must go go know know I must go go

Söz ve Müzik: Sami Yusuf – Will Knox

Khorasan (Horasan)

Khorasan I have come here alone in my dream earth and stone

Turned to gold was that you long ago Khorasan?

Can you guide me to the treasures I have lost?

Can you show me every secret I forgot?

When I came you asked me where I had come from

You said my homeland was my kingdom all along

Khorasan, I must go send me home Breathe in me

I have healed I have grown give me peace In my soul

Khorasan

Söz ve Müzik: Sami Yusuf – Will Knox

Prism (Prizma)

All of your waves, have come from one

The seed has spread, the dawn of light

Has split from, white To blues and reds

Behind it all, there must be more

Seven colours of day, show the light of your way

*Have I found what is lying behind
The fire in your eyes? Do you see what I see?*

*And from one breath all sound was formed
Your words could sing the prism shares
Your secret layers unraveling
Behind it all there must be more
Seven colours of day show the light of your way*

*Have I found what is lying behind
The fire in your eyes? Do you see what I see?*

*Every heart every hand every head Rise up
Every thought every tear every smile Rise up
Every fear every doubt every trouble Rise up
Every hope every wish every prayer Rise Up
Every faith every creed every colour Rise Up
Every mind every soul everyone Rise Up*

Do you see what I see?

Söz ve Müzik: Sami Yusuf – Will Knox

Circle (Daire)

I see you in the wings that chase the night

Circling the warmth of candlelight

I hear you in the wind as the two poles spin

Whispering the truth your heart holds in

I feel you in the chill as the seasons turn

Laying down a seed with its lessons learned

The circle spins a perfect line

Free from borders free from time

I close my eyes and clear my mind

The circle joins your love with mine

I feel you in the sand of the desert earth

You know my hunger know my thirst

I hear you in the cry of distant rain

Coming back to answer the call again

I meet you in the centre of the sacred dance

Reminding me your truth is in my heart

Söz ve Müzik: Sami Yusuf – Will Knox

You (Sen)

I am what I am because you made

I have what I have because you gave

My love is strong

Because you are the one I call creator

My alpha and omega my protector and my maker

Because of you in weakness I am braver

My Defender and my saviour my giver and my taker

I see what I see because you shine

I know what I know because you Show

My love is strong

Abiding in silence with patience and guidance

Aware when I need you the light when I seek you

Justice, forgiveness the strength in my weakness

And my love and my love is strong

Lover taker guider saviour

Endless greatest timeless patient

Bringer of the life you gave us

Patron of the world you made us

You are grateful my receiver

You are watchful the perceiver

You are mercy my forgiver

You restore me my healer

Because you are because you

Söz ve Müzik: Sami Yusuf-Will Knox

The Centre (Merkez)

Why am I in this place/torn asunder by blight?

Shorn by the blades of inequity/drowned by darkness

Immersed in the turbid waters of negligence and forgetfulness?

Question not why/but understand this simple truth

Here is the centre that is the centre of all wheres

Now is the moment at the heart of all times

Ask not why here and now but be in the here and now

Here is the centre, here is the centre

Ask not why here and now but be in the here and now

To find the key to all existence

Söz: Seyyid Hüseyin Nasr ***Müzik:*** Sami Yusuf

Lament (Ağıt)

بِأَبِي مَنْ دُبْتُ فِيهِ كَمَدًا
بِأَبِي مَنْ مَتُّ مِنْهُ فَرَقَا
حُمْرَةُ الْحَبْلَةِ فِي وَجَنَّتِهِ
وَضَحَّ الصُّبْحُ يُنَاغِي الشَّقَقَا
غَادِرُونِي بِالْأَثِيلِ وَالنَّقَا
مَنْ لَيْتَنِي مَنْ لَوْجَدِي دُلْنِي
مَنْ لِحُزْنِي مَنْ لِيَصَبَّ عَشِيقَا
كُلَّمَا ضَنْنَتْ تَبَارِيخُ الْهَوَى
فَضَحَّ الدَّمْعُ الْجَوَى وَالْأَرْقَا
فَإِذَا قُلْتُ هَبُوا لِي نَظْرَةً
قَبِيلَ مَا تُمْنَعُ إِلَّا شَقَقَا بِأَبِي

Söz: Muhyiddin İbn Arabî **Müzik:** Sami Yusuf

The Key (Anahtar)

*In Andalucian morning light
In seas of azure, in dawning skies
I watch you bloom, the birth of spring
You are the song that all lovers sing
You are the key holding me in*

*I am a prisoner I can't escape
The key is inside the forms you take*

*You are the web I cannot spin
You are the pulse beneath my skin
You are the key holding me in*

*Your love is a door I cannot find
The only way out is from deep inside
I'm humbled by the light you take
When you cover every color of the day
I'm brightened by the night you bring
You are the divine eternal ring
You are the end where everything begins
You are the key holding me in*

*I'm humbled by the light you take
When you cover every color of the day
Illuminated in the night you bring
You are the divine eternal ring
You are the end where everything begins
You are the key holding me in*

Söz ve Müzik: Sami Yusuf-Will Knox

Jaaneh Jaanaan (Can-ı Canan)

*ای که یادت از همه پیر و جوان دل می رباید
به هوای کوی تو هر لحظه دل پر می گشاید
هم امید قلبی، هم پناه جانی*

*نور مطلق زمین و آسمانی، جلوه زیبایی های بی کرانی
تو شدی دنیای من، رویای من، ای جان جانان*

رود از چشمان من اشکم به یادت همچو باران
با تو در امانم، ای امید جانم، بی تو بی پناه و بی نام و نشانم
بی تو در تاریکی ام راهی ندانم
تا نفس در سینه دارم اسم تو ورد زبانم
عطر دل خواه و شمیم عشق تو آرام جانم
نور بی کرانی، لطف جاودانی، من گنجه‌کارم ولی تو مهربانی
بهر قلب عاشقان، نام و نشانی
بی تو ای آرام جان، ای مهربان، تنها ترینم
تا ابد در کوی تو عاشق ترین فرد زمینم
یاد تو، توانم، جز تو من ندانم
بی تو بی پناه و بی نام و نشانم، بی تو در تاریکی ام راهی ندانم

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

Sarı Gelin

*I fight for a love knowing it can't be won
Sent from a light above child of our golden Sun

I reach for hands knowing they can't be held
Cursed by words I can't tell broken under your spell

And like a rose turning in to thorns
My love was taken back to the light above
What can I do my love? Child of our Golden Sun*

*A beating drum searches on for your song
Echoes will carry on wondering where you have gone*

*Is that your voice caught in the mountain air?
Leading me to nowhere, drifting in silent prayer*

*Sağın ucun örmezler gülü sulu dermezler
Bu sevdâ ne sevdâdır seni bana vermezler*

*Back to the light above what can I do, my love?
Child of our golden sun child of our golden sun*

Söz: Sami Yusuf **Müzik:** Erzurum Yöresi-Muzaffer Sarısözen

2.1.6. Songs Of The Way (Yolun Şarkıları) 2015

Sami Yusuf'un 2015 yılında dinleyiciyle buluşan *Songs Of The Way (Yolun Şarkıları)* adlı albümü 12 parçadan oluşmaktadır. Seyyid Hüseyin Nasr'ın şiirlerinden aldığı ilhamla yaptığı bu albüm hakkında Sami Yusuf; “*Yolun Şarkıları içselliğin ve tefekkürün sessizliğinin birçok yönünü ifade etmek için doğu ve batı tonlarını uyum içinde bir araya getiren müzikal bir duvar halısadır*”⁷⁹ ifadelerini kullanmaktadır.

Aslen İranlı olan Seyyid Hüseyin Nasr, George Washington Üniversitesinde İslâmî ilimler uzmanı alanında profesör olarak görev yapmaktadır. Sami Yusuf'un bu albümünde Seyyid Hüseyin Nasr'ın şiirlerinden ve şiirlerine yaptığı bestelerden oluşan bir albümdür.

Albümde önce Seyyid Hüseyin Nasr şiir okumakta ardından Sami Yusuf eseri seslendirmektedir. Albümde Türk mûsikî makamlarından Uşşak ve Hicaz makamında bestelenmiş eserler vardır. Eserler sade ve basit melodilerden oluşmaktadır.

Cadence (Ahenk)

On that moment before all moments

On that morn before the world was born

In this lowly world I hear that music near and far

Did we the Cadence of Divine Music hear?

Did we the Cadence of Divine Music hear?

In this lowly world I hear that music near and far

In the plucking of the oud the oud and the tar

And the shephard's ney breathing upon the hills

And the chanting of the birds and singing of the whales

And the silent invocation of mountains

⁷⁹ “Sami Yusuf Official”.

*But most of all it's in solitude with thee
When I and Thou are alone in intimacy
That I hear so clearly the cadence of Music Divine
Did we the cadence of Divine Music hear?*

Söz: Seyid Hüseyin Nasr Müzik: Sami Yusuf

Al- Hamdu Li'llah (Elhamdulillah)

حمد لك ربي | شكر لك ربي | مجد لك
الحمد لله والشكر لله يا عليم | لك الحمد
سبحان الله العظيم | الحمد لله والشكر لله يا حلیم | لك الحمد
سبحان الله العظيم | تحوينا دوماً يا رحمن | بالرحمة والغفران
حمد لك يا منان | الله الله | الله الله
وعظيم جمالك يا الله | يبدو حسن ما أحلاه | في خلقك يا رباه
الحمد لله والشكر لله يا عليم | لك الحمد | سبحان الله العظيم
الحمد لله والشكر لله يا حلیم | لك الحمد
سبحانك يا ذا الخير والفضل والكرم | حمد لك ربي | شكر لك
خدایا بر تو هزاران شكر و | روز و شب غیر از نام
تو به لبم نرود الله الله | دادی نعمت های بی پایان
این همه را جبران | هرچه کنم نشود | الحمد لله والشكر لله يا عليم
لك الحمد | سبحان الله العظيم

Söz: Seyid Hüseyin Nasr Müzik: Sami Yusuf

Let Us Not Forget (Unutmayalım)

Let us not forget who we are whence we came where we shall go

Let us not forget

We have now fallen and forgotten who we are

Wandering on earth with no compass in hand

But we can remember we can remember

Let us not forget that although cast in this lowly world

Let us not forget, although blinded by veils of neglect and heedlessness

We are placed here on earth to remember

To remember who we really are as we make this journey of earthly life

To remember who we really are as we make this journey of earthly life

Let us not forget who we are whence we came where we shall go

Let us not forget we have now fallen and forgotten who we are

Wandering on earth with no compass in hand

Who we really are as we make this journey of earthly life

To remember

Söz: Seyyid Hüseyin Nasr ***Müzik:*** Sami Yusuf

Terengganu

The Word of Allah echoes in this Pacific clime

Far away from the austere mountain of Hira

Yet, It's power remains, it's resonance firm

As It penetrates the soul of this gentle people

Bearers of Its message in this land far away

The Word is burned into the substance of their souls

*Emanating as golden light appearing as threads
Weaving in songkets patterns that allude
To that magic beauty that to heaven belongs.
Forms in flora in symmetry bound
In a geometry that feeds the inner eye
In colors, in theopanies that remold the soul
With majestic quranic verses the unifying crown
How far we wander away from our abode
To be recalled by the word and it's distant echoes
In this fleeting journey of life of his presence
Reflected in tile patterns of the alhambra and seville
As well as in the songkets of Terengganu and the nearby
From East to west the Light of his word does shine
For It issues from that central pole divine
Which is neither to the east nor the west confined
And yet both east and west in Its Light unites*

Söz: Seyyid Hüseyin Nasr **Müzik:** Sami Yusuf

Ze Eshqat

ز عشقت آنچنان مستم که دیگر خود نمی دانم
در این مستی بوم حیران و با این حال خاموشم
نه دوریت بود ممکن نه آغوش پر از مهرت
ز بوی زلف مشکینت ولی همواره مدهوشم
رخت بگشای ای ساقی که جانم در طلب باشد
بده یک جرعه زان باده برد هم دم و هم هوشم

در این دیر پر از محنت بسی سختی پذیرفتم

به این اندیشه تا روزی شراب معرفت نوشم

در این عالم تو را دارم تو را دارم به تنهایی

وصالت غایت عمرم در این ره همچنان کوشم

رخت بگشای ای ساقی که جانم در طلب باشد

بده یک جرعه زان باده برد هم دم و هم هوشم

در این دیر پر از محنت بسی سختی پذیرفتم

به این اندیشه تا روزی شراب معرفت نوشم

بود شور لقائت همچو آتش در درون من

در این آتش همی سوزم ولی فانی و خاموشم

..ز عشقت آنچنان مستم

..بکه دیگر خود نمی دانم

رخت بگشای ای ساقی که جانم در طلب باشد

بده یک جرعه زان باده برد هم دم و هم هوشم

در این دیر پر از محنت بسی سختی پذیرفتم

به این اندیشه تا روزی شراب معرفت نوشم

رخت بگشای ای ساقی که جانم در طلب باشد

بده یک جرعه زان باده برد هم دم و هم هوشم

در این دیر پر از محنت بسی سختی پذیرفتم

به این اندیشه تا روزی شراب معرفت نوشم

Söz: Seyyid Hüseyin Nasr **Müzik:** Sami Yusuf

Autumn (Sonbahar)

لا إله إلا الله | وكلّي محتاج
لا إله إلا الله | أنت لك الغنى
ومثلي من يخطئ ومثلك من يعفو
أنت الذي أبدى، أبدى الوداد تكملاً
ومثلك من يرعى ومثلي من يجفو
لا إله إلا الله | لا لا لا لا | لا إله إلا الله
وما طاب عيش | لم تكن فيه واصلاً
ولم يصف لا والله | ولم يصف لا والله أنى له يصفو
يا رباه أتيتك | لا إله غيرك | من لي سواك
أتيت إليك فأقبلني يا الله | يا رحمن فأقبلني يا الله
إنني بحماك | فأحبني برضاك | داووني بدواك
لا أريد سواك | قد أتيت إليك | فالأمان لديك
والعيال عليك | إنني بحماك | الله يا الله
لا إله إلا الله

Söz: Seyyid Hüseyin Nasr **Müzik:** Sami Yusuf

2.1.7. 1001 Buluş ve İbnü'l-Heysem'in Dünyası (2015)

Bu müzik albümü, *1001 Buluş ve İbnü'l-Heysem'in Dünyası* adlı kısa filmin müziklerinden oluşan enstrümantal bir albümdür. optiğin babası olarak bilinen İbnü'l Heysem, fizik, matematik ve astronomi alanlarında Ortaçağ'ın en önemli ilim adamlarından biridir.⁸⁰ Albüm aynı zamanda Birleşmiş Milletler tarafından ilan edilen Uluslararası Işık ve Işık Tabanlı Teknolojiler Yılı kapsamında UNESCO işbirliğiyle gerçekleştirilen projelerin bir parçasıdır. Albümdde yedi adet enstrümantal eser bulunmaktadır.

Struggle (Çabalamak) Enstrümantal

The Golden Ages (Altın Çağlar) Enstrümantal

⁸⁰ H. Gazi Topdemir, “İbnü'l Heysem”, *TDV İslam Ansiklopedisi* (İstanbul, 2000), 21/82.

İbn ü'l Heysem Adventure (İbn'ül Heysem Macera) Enstrümantal

Why? (Neden) Enstrümantal

Darkness (Karanlık) Enstrümantal

Into The Light (Işığa Doğru) Enstrümantal

The Giants (Devler) Enstrümantal

Shine (Parlamak)

They filled my path full of doubt and wouldn't hear me out

But still I chased my dreams they told me to quit

But my heart could not resist and from the darkness came a light

I will shine on tomorrow light the way for all to follow

From the darkness I will shine learning from the past I tried

To stare the world in the eyes find strength to pull me through

I saw through my tests and trials a road that ran a thousand miles

At the end was only truth I will shine on tomorrow

Light the way for all to follow in the darkness I will shine

I will shine on forever take my chance now or never

In the darkness I will shine I know I can if I believe

I believe/I believe/I believe/and I will choose my destiny

Destiny Destiny Destiny we'll make the change we want to see

Want to see Want to see Want to see/I know we can if we believe

And we will choose our destiny/I know I can if I believe

Söz ve Müzik: Sami Yusuf

2.1.8. Barakah (2016)

Sami Yusuf bu albümünde Mısır, Hindistan ve Türkiye'nin güfte ve bestelerinden oluşan bir mûsikî mozaîği meydana getirmiştir. Mısırlı şairlerin şiirlerinden, Hindistan'ın Kavvalisine, Anadolu coğrafyasının Türk Sanat Mûsikîsi nağmelerine dair geniş bir makamsal zenginliği bu albümde görmek mümkündür.

Bu albüm Sami Yusuf'un ağırlıklı olarak geleneksel tarzda eserlere yer verdiği bir albümdür. Albümde Türk mûsikîsi makamlarından: Uşşak, Kürdî, Rast makamlarında bestelenmiş on altı eser vardır.

Sami Yusuf 2016 yılında çıkan Barakah adlı albümünü şu sözlerle anlatmaktadır; *“İslâmî gelenekte ilk dönemlerden itibaren mûsikî hep var olagelmıştır. Kur'ân-ı Kerîm'in müzikal tilaveti birçok müzik geleneğini doğurmuştur. Bu albüm, Endülüs'ten Hint Yarımadasına birkaç yüzyıllık tarih boyunca özenle dizilmiş geleneklerin zenginliğinden beslenerek oluşturulmuş bir koleksiyondur. Bu İslâmî müzik gelenekleri dinleyiciyi zamanda geriye değil, zamanda sonsuza götürmeyi amaçlamaktadır. Allah, A'raf Sûresi 7/172'de; Rabbin Âdemoğulları'ndan ve onların sulbünden zürriyetlerini çıkardığında onları alıp kendileri hakkındaki şu sözleşmeye şahit tutmuştu: Ben sizin rabbiniz değil miyim? “Elbette öyle! Tanıklık ederiz” dediler... Çağlar boyunca bilgeler ve azizler, geleneksel İslâmî müziği, bizi Tanrı'yla birlikte olduğumuz, “zamandan önceki zamana” geri çağıran sesin yankılanması olarak tanımladılar. Gönülleri hâlâ o zamanın özlemini çekenler bu albümde takdir edecek çok şey bulacaklarına inanıyorum. Bu albüm gittikçe gürültülü ve kaotik hale gelen dünyada bir iç huzur ve uyum vahasına açılan bir pencere sunmaktadır. Geleneksel İslâmî müziği gerçekten İslâmî yapan şey, yalnızca icracının sözleri veya inancı değil daha çok Kur'ân'dan ve Peygamber'in şahsından yayılan ilahi lütfun varlığıdır. Bu lütuf ve bereket İslâm mimarisinin ve hat sanatının büyük şaheserlerinde, Ezan'ın ve Kur'ân'ınbüyüleyici güzelliğinde duyulabilir.”⁸¹*

The Parties

Bu kayıtta Ahzab Sûresi 40/48. ayetler tilavet edilmektedir.

⁸¹ “Sami Yusuf Official”.

إن في الجنة (Cennetteyim)

إن في الجنة نهراً من لبن | العلي وحسين وحسن | كل من كان محباً لهم

يدخل الجنة من غير حَزَنٍ | حب أهل البيت فرضٌ عندنا

حب أهل البيت فرضٌ عندنا | وبهذا الحب لا نخشى المحن

Söz ve Müzik: ?

Hamziyya⁸²

صل يا ربي ثم سلم على من هو للخلق رحمة وشفاء

وعلى الآل والصحابة جمعاً، جمعاً، ما تزينت بالنجوم السماء

So pray my lord and bestow blessings upon him

Who is for all mankind a grace and a healing

So also on his fair companions and kinsmen

With blessings that abide like the sky's lofty ceiling

Accept and pity them as my intercessor

Upon the day when all need an intercessor

And in this gloomy age keep me and my people

For in our day our power has grown faint and feeble

For in these times the faith is once more a stranger.

Thus did you once foretell the decent in danger.

So catch us lest we fall in the pit of peril

⁸² Hamziyya: Hz. Peygamber'e övgü amacıyla yazılan şiirlere verilen isim.

For on this day we tire, after blunder and quarrel

Söz: Yusuf Nabhani (ö. 1932) **Müzik:** Sami Yusuf

Ya Rasul Allah (1. Bölüm)

Ya Rasûlallâh/ ya şeyh Medîne/herkes âşıktır/dili meşkine

Bechmam Medîne/beîsem bepâ wâ/arza bam bedas Rasûlallâh wâ

يا رسول الله قلبي مشاق للمدينة يا حبيب الله

كل اشواق للمدينة لنبي الله مددات برجا ايائنا ما ثردنا يا رسول الله حبيبنا

Yâ Rasûlallâh bâwanem/nawet chand khowska

Araghet golah bâwanem/bûnet wâ nawsha

Har wak hâjiyân bawânem/la dowr beytullâh bawânem.

Bîm ba dawrî to azîzam/ yâ nebî yâ şefî.

Söz ve Müzik: ?

Ya Rasulallah (2. Bölüm)

صلوا عليه شفيع الامة بذكر رسول تشهد الهممة يا ربي بجاه النبي اذيه الامة

صل على هاد البشير حبيب البدر المنير شفيع عند القدير

صل عليه صل على اهل الكلام رسول خير الكرام صل عليه

Fiyyashiyya

*A humble slave am I of an almighty lord
No work is too hard for that one who's adored
But though I'm a beggar who cannot afford
To claim any strength sure and strong is my lord
He says, where he wills when he wishes a thing
Just be and it is by the might of a king
The ruler whose edicts and wise rulings bring
All blessings and grace by the might of a king
I haven't got the force no strength between my sides
Why feel such remorse when the maker provides?*

*انا عبد ربي له قدرة يهون بها كل امر عسير
فان كنت عبدا ضعيف القوا فربي على كل شيء قدير
مني واش علي وانا عبد مملوك والاشياء مقضية ما في التحقيق شكوك
اه بربي نظر فيا وانا نظري متروك في الارحام والاحشاء من نطفة صورني
أنا فياش اش عليا مني ألق من رزقي لاش والخالق يرزقني
اللهم صل على مصطفى حبيبنا محمد عليه السلام*

*I'm safe in the shade of his all-knowing height
And no strength have I his all power and might
So glory to God, his bounty shining bright
All gratitude and praise are his due and his right*

Söz: Sidi Othman ibn Yahya Cherki⁸³ **Müzik:** Sami Yusuf

Ya Nebî

وصلی علی الهادی حبیبی جد الحسنین | رسولی معدن الجودی امام الحرمین

نبینا خیر من یمشی علی القدمین | یا أشقن صلو علی سید الکونین

صل الله علیه وآله و اصحابه الميامین | یا نبی

صل الله علیه وآله و علی اصحابه | لامثله احد لامتهیل لك

یا رسولی یا حبیبی یا ملاهی یا بشیری | عنر طریقې بجاھی طه

اتیت حماک ارجو رداک | صل علی الامین

سیدی سید الاولین والآخرین | یا نبی صلوة الله و سلام الله صل الله علیه

Söz ve Müzik: ?

Ben Yürürüm Yane Yane

I am walking burning burning love has stained my heart with yearning

Neither crazy nor discerning come see come see what love has done to me

Gel gör beni beni aşk neyledi derde giriftar eyledi

One day like the winds I am blowing one day like the roads I am going

One day like the floods I am flowing come see come see what love has done to me

Gel gör beni beni aşk neyledi derde giriftar eyledi

Take my hand and keep me staying take me else, to you conveying

No more tears for laughs I am praying Ccme see, come see, what love has done to me

Gel gör beni beni aşk neyledi derde giriftar eyledi

⁸³ Faslı şair.

Walking round with Majnun's madness seeing Her in dreams my gladness

Waking up again in sadness come see come see what love has done to me

Gel gör beni beni aşk neyledi derde giriftar eyledi

I am Yunus, poor and stricken, from my exile my steps quicken

Head to toe I hurt and sicken come see, come see, what love has done to me

Gel gör beni beni aşk neyledi derde giriftar eyledi

Ben yürürüm yane yane aşk boyadı beni kane

Ne akilem ne divane gel gör beni aşk neyledi

Come see come see what love has done to me

Söz: Yunus Emre **Müzik:** ?

Araftul Hawa

I only knew love when I knew love of thee I sealed up my heart against thy enemy

*I stood long in converse with thee who doth see my heart's inner secrets but thou I don't
see*

*My love is twin loves yet the twain are for thee the first's for thy love and the other's for
hee*

*And as for the first which is love of thy love remembrance complete not distracted from
thee*

عرفت الهوى منذ عرفت هواك وأغلقت قلبي على من عا داك

And as for the second my true love of thee I see thou as present in all that I see

All praise to thy name and no praises for me for thine is the glory in all unity

أحبك حبيب، حب الهوى وحباً لأنك أهل لذاك
وحباً لأنك أهل لذاك فأما الذي هو حب الهوى
فشغلي بذكرك عمن سواك وأما الذي أنت، أنت أهل له
فلمست أرى الكون حتى أراك فلا الحمد في ذا ولا، ولا ذاك لي
ولكن لك الحمد في ذا وذاك

Söz: Rabi'a el- Adevviye (ö. 801) **Müzik:** Sami Yusuf

Ya Hayyu Ya Kayyûm

يا حي يا قيوم يا حي يا قيوم
يا راحم يا رحمن الله يا عادل يا منان الله
يا راحم يا رحمن الله يا عادل يا منان الله
يا حافظ يا ستار الله يا واحد يا غفار الله
يا مالك يا رزاق

Söz: Salih el- Caferî (ö. 1979) **Müzik:** Sami Yusuf

Tâhâ

صلى الله على طه | خير الخلق وأحلاها
نور الكون به بادي | عم الناس بإرشاد | أزكى الخلق وأرضاها
نور الله المتقدم | قبل الخلق المتعلم | بدر النور المتلثم | هادي الخلق لمولاها
بعد السدرة قد سار | ورأى الحق وأنواره | وقف الروح وما سار | إنذهب وحدك يا طه
إرض إلهي بالآلاف | عن أهل البيت الأشراف | والأصحاب أولي الإنصاف | نالوا الخلد وسكنائها
محمد منصور | صفي الله طاهر | غياث غوث نور | صلى الله على طه

حامد محمود | نجی اللہ کامل | وحید ہاد داع | صلی اللہ علی طہ
 ملیح لونه محمد منصور | کحیل طرفہ صفی اللہ طاہر | جمیل نعتہ غیاث غوث نور | صلی اللہ علی طہ
 قمری وجہہ حامد محمود | بھی شکله نجی اللہ کامل | عظیم خلقہ وحید ہاد داع | طہ المجتبی صلی اللہ علی طہ
 رحیم قلبہ | صدوق وعدہ | عمیم جودہ | ماحن منطقی صلی اللہ علی طہ
 صلاة ربی | مع سلامہ علی محمد | زین الأسامی صلی اللہ علی طہ

Söz: Şeyh Salih el- Câferî (ö. 1979) **Müzik:** Sami Yusuf

Ey Âşıkân

ای عاشقان ای عاشقان | آمد گہ وصل و لقا
 از آسمان آمد ندا | کای ماہ رویان الصلا
 ہی اللہ، ہو اللہ، یا اللہ | ہی اللہ، ہو اللہ، یا اللہ
 ای سرخوشان ای سرخوشان | آمد طرب دامن کشان
 بگرفته ما زنجیر او | بگرفته او دامن ما
 ہی اللہ، ہو اللہ، یا اللہ | ہی اللہ، ہو اللہ، یا اللہ
 آمد شراب آتشین | ای دیو غم کنجی نشین
 ای جان مرگ اندیش رو | ای ساقی باقی در آ
 ہی اللہ، ہو اللہ، یا اللہ | ہی اللہ، ہو اللہ، یا اللہ
 ای ہفت گردون مست تو | ما مہرہ ای در دست تو
 ای هست ما از هست تو | در صد ہزاران مرحبا
 ہی اللہ، ہو اللہ، یا اللہ | ہی اللہ، ہو اللہ، یا اللہ

Söz: Mevlana Celaleddin Belhî (1273) **Müzik:** Sami Yusuf

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SAMİ YUSUF’UN ESERLERİNİN GELENEKSEL VE MODERN BAĞLAMDA ANALİZİ

Sami Yusuf farklı kültürlerin yerel müziklerini bir araya getirerek hazırladığı kompozisyonlarla “*Spiritique*” adını verdiği tarzda eserler üretmektedir. Sami Yusuf’un bu düşünceyle eserler üretmesinin arka planında elbette ciddi bir birikim vardır. O, sanatını icra ederken belirli kalıplara bağlı kalmaksızın özgür düşünceyle hareket edilmesi gerektiğini düşünen bir sanatçıdır.⁸⁴

Sami Yusuf’un 2000’li yıllardan günümüze gelinceye kadar yaptığı mûsikî çalışmalarını incelediğimizde ülkemizde icra edilen geleneksel dini mûsikî türlerine yakın bir tarzda icra ettiği eserlerle başlayan mûsikî yolculuğuna modern tarzdaki eserlerden oluşan albüm çalışmalarıyla devam ettiğini görmekteyiz. Devam eden süreçte hem sanatsal anlamda kendini geliştirmiş olması hem de farklı kültürlerin yerel sanatçılarıyla münasebet kurup oralardan istifade etmesi neticesinde Sami Yusuf, artık kendine has tarzı ve mûsikî anlayışı olan bir sanatçı haline gelmiştir. Dolayısıyla Sami Yusuf mûsikî yolculuğunun başlarında hem geleneksel hem de modern tarzda eserler üretirken, son birkaç yıldır her iki alanda harmanlayarak alışılmışın dışında bir icra sergilemektedir.

Çalışmamızın bu bölümünde Sami Yusuf’un geleneksel ve modern tarzda icra ettiği eserlerinden örnekler verdik. Her iki tarz için de mevcut alana en yakın olan üç eseri tercih ettik. Aynı zamanda Sami Yusuf’un mûsikî anlayışı hakkında genel bir fikre ulaşmak adına eserleri seçerken birbirine uzak dönemlerde icra edilmiş kayıtları tercih ettik.

Sami Yusuf özellikle son dönemlerde sosyal medya üzerinden yaptığı paylaşımlarda sürekli geleneksel mûsikîye olan bağlılığından ve tutkusundan söz etmektedir. Ona göre insanın duygularına yön veren ve ruhunu besleyen geleneksel mûsikîdir.

Sami Yusuf bir konuşmasında şu ifadelere yer vermektedir: “*Modern hayatın insanı mecbur bıraktığı hız aslında insanın düşmanıdır. Bu hız modern alanda üretilen mûsikî’ye de tesir etmektedir. Geleneksel mûsikî ise insanı bu hız çağında sükûnete ve ilahi olanın birliğine davet etmektedir. İnsanoğlu’nun kendi kültürel kodlarında var olan yerel ya da geleneksel tarzdaki nağmelerden oluşan mûsikî’den uzaklaşması aslında insanı kendine karşı yabancılaştırmıştır. Bu yabancılaşma insanın hem bu dünya da hem de sonsuz*

⁸⁴ “Sami Yusuf Official”.

*âlemde kaybetmesine sebep olmaktadır. Ben insanlığa ve gelecek nesillere ruhumuza iyi gelen geleneksel mûsikîyi aktarmak istiyorum.”*⁸⁵

Sami Yusuf bir eserin dini mûsikî veya İslâm’ın müziği olabilmesi için melodik olarak oraya ait olması gerektiğini savunmaktadır. Ona göre bir eserin sözlerinin dini içerikli olması o müziği İslâmî müzik yapmamaktadır. Çünkü Sami Yusuf, İslâmî müziğin geçmişten bu yana kendine özgü bir melodik yapıya sahip olduğunu düşünmektedir. AÜİF Öğr. Üyesi Doç. Dr. Fatih Koca ise bunun tam dersini düşünmektedir. Ona göre bir eser hangi melodik yapıya sahip olursa olsun eğer sözleri dini içerikli ise ya da Allah ve Peygamber sevgisini aşıyorsa o dini mûsikîdir.⁸⁶ Yani İslâm’ın müziğidir. Tam bu noktada şunu ifade etmekte fayda vardır: Sami Yusuf icra ettiği müziği bizim kullandığımız kavramların hiçbirisiyle ilişkilendirmektedir. O icra ettiği müziği daha önce de ifade ettiğimiz gibi “*Spiritique*” olarak tanımlamaktadır.⁸⁷

Yukarıda ifade edilenlerden yola çıkarak şunları söyleyebiliriz: Sami Yusuf ülkemizde icra edilen dini mûsikî penceresinden bakıldığında hem geleneksel hem de modern tarzda eserleri icra eden aynı zamanda üreten bir sanatçıdır. Fakat Sami Yusuf kendi mûsikîsini geleneksel mûsikî’nin gelecek nesillere aktarılması, öğretilmesi ve sevdirmesi için geleneksel tarzdaki eserlerin melodik yapısından faydalanan eser üreten ve icra eden bir sanatçıdır.

Sami Yusuf bu duygu ve düşüncelerle son birkaç yıldır gerçekleştirdiği konserlerinde geleneksel unsurlara yer vermektedir. Hatta konserlerinde gittiği ülkenin yerel sanatçılarıyla birlikte onların enstrümanlarını da programa dahil ederek sahne almaktadır. Sami Yusuf son dönemlerde gerçekleştirdiği konserlerinde geleneksel Türk mûsikîsine, geleneksel Hint mûsikîsine ve daha birçok geleneksel enstrümana yer vermektedir

Geleneksel tarzda icra edilmiş eserlere örnek olarak *My Ummah* albümünde yer alan *Hasbi Rabbi*, *Barakah* albümünde yer alan *Ya Rasûlallah* ve *Nesîmî* isimli eserlerini tercih ettik. Bu eserleri tercih etmemizin sebebi Sami Yusuf’un yirmi yılı aşkın bir süredir devam eden sanat hayatının ilk başlarında, ortalarında ve son dönemdeki durumu hakkında bir çıkarımda bulunabilmektir. Bununla birlikte seçtiğimiz bu eserler geleneksel tarza en yakın eserler olmalarıdır.

⁸⁵ “Sami Yusuf - YouTube”.

⁸⁶ Fatih Koca, Röportaj, 21.04.2024.

⁸⁷ “Sami Yusuf Official”.

Modern tarzda icra edilen eserlere ise *Wherever You Are* albümünde yer alan *You Came To Me*, *The Centre* albümünde yer alan *You* ve *My Ummah* albümünde yer alan *Try Not to Cry* adlı eserleri tercih ettik. Bu eserleri tercih etmemizin sebebi ise öncelikle yukarıda da ifade ettiğimiz hususlarla birlikte modern tarzda icra ettiği eserler hakkında ortalama bir bilgi sağlayacak mahiyetteki eserler olmalarıdır. Bu eserler Sami Yusuf'un modern tarzda icra ettiği eserlerin sınırını belirleyecek ve bu hususta bir kanaat elde etmemizi sağlayacak eserlerdir.

3.1. Geleneksel Tarzda İcra Edilmiş Eserlerinden Örnekler

3.1.1. Hasbi Rabbi

Sami Yusuf'un *My Ummah* adlı albümü 2004 yılında çıkmıştır. Albümde yer alan *Hasbi Rabbi* isimli eser bir önceki *al-Muallim* adlı albümündeki eserleri de dahil edersek geleneksel tarzda icra edilmiş en önemli eserlerinden biridir. Eser Türk mûsikîsi makamlarından Kürdî makamındadır. Eserin usûlü Sofyan usûlüdür.

Aynı zamanda eserin sözleri Allah'a niyazda bulunan ifadeleri barındırmaktadır. Bu da eserin dini içerikli bir eser olduğunu göstermektedir. Eserin melodik yapısı incelendiğinde geleneksel tarza uygun olduğu tespit edilmiştir. *Hasbi Rabbi* eseri Hindistan'ın geleneksel mûsikîsine dair melodiler barındırmaktadır. Kanaatimize göre Sami Yusuf bu nedenle eserde klasik Hint mûsikîne ait enstrümanlar kullanmıştır. Eserin albüm dışındaki konser kayıtlarını incelediğimizde daha farklı kültürlere ait geleneksel enstrümanların kullanıldığını görmekteyiz.

3.1.2. Ya Rasûlallah

Sami Yusuf'un *Barakah* albümü geleneksel tarzda icra edilen eserlerden oluşan bir albümüdür. Albümde yer alan Ya Rasûlallah isimli eser hem söz hem de beste açısından değerlendirildiğinde Sami Yusuf'un icra ettiği geleneksel tarzdaki en önemli eserlerden biridir diyebiliriz.

Eserin makamı Türk mûsikîsi makamlarından Uşşak makamındadır. Eserin usûlü devri hindî usûlüdür. Eserin melodik yapısı incelendiğinde Doğu Anadolu yöresinin türkülerini çağrıştırdığı tespit edilmiştir. Kanaatimizce Sami Yusuf bu nedenle eserde ağırlıklı olarak bağlama ve bendir enstrümanlarını kullanmıştır.

Eserin sözleri Peygamber sevgisinden ve Medine'ye duyulan özleminden bahsetmektedir. Sami Yusuf'un hem sözleri hem de bestesi itibarıyla geleneksel tarzsa icra ettiği en önemli eserlerinden birisidir.

3.1.3. Nesîmî

Nesîmî adlı eser Sami Yusuf tarafından Azerbaycan'ın Bakü şehrinde düzenlenen Nesîmî Festivali için özel olarak bestelediği bir eserdir. Sami Yusuf 14. y.y. şairi Nesîmî'nin(ö.1417) *Ben bu cihana sığmazam* adlı şiirini uzun bir süredir sûfiyane düşüncelerle günlerini geçirdiği bir dönemde bestelemiştir. Eser *Hasbi Rabbi*'den sonra Sami Yusuf'un en çok beğenilen eseri olmuştur.⁸⁸

Eserin makamı Türk mûsikîsi makamlarından Uşşak makamındadır. Eser aynı zamanda klasik bir besteden ziyade bir kompozisyonudur. Eser içerisinde makamsal geçkilere yer verilmiştir. Eserin usûlü sofyan usûlüdür.

Sami Yusuf bu eseri Azerbaycan Devlet Orkestra sanatçılarından oluşan büyük bir koro eşliğinde seslendirmiştir. Konserde geleneksel mûsikîye ait birçok enstrüman kullanılmıştır.

3.2. Modern Tarzda İcra Edilen Eserlere Örnekler

3.2.1. You Came To Me

Sami Yusuf'un *Wherever You Are* adlı albümünde yer verdiği *You Came To Me* adlı eser modern tarzda icra edilen bir eserdir. Sami Yusuf'un bu albümü genel olarak modern tarzda icra edilen eserlerden oluşmaktadır. Eser slow olarak icra edilmektedir. Eserde ritim

⁸⁸ "Sami Yusuf - YouTube".

sazlar ve ses ön plandadır. Onun dışında enstrüman olarak piyano kullanılmıştır. Eserin seyrinde ritimsel değişiklikler yapılmaktadır. Eserin melodik yapısı geleneksel Türk mûsikîsi makamlarından Kürdî makamını çağrıştırmaktadır.

3.2.2. You

Sami Yusuf'un modern tarzda icra edilen bir diğer eseri de The Centry albümünde yer alan You isimli eserdir. Eserin yapısal özellikleri pop müziğine benzerdir. Eserde ses ön plandadır. Eserin seyrinde farklı ritimsel değişiklikler yapılmaktadır. Eserde enstrüman olarak ritim sazları dışında gitar kullanılmıştır.

3.2.3. Try Not To Cry

Bu eser Sami Yusuf'un rap tarzında *My Ummah* albümünde yer verdiği bir eserdir. Eserin seyrinde bestelenmiş kısım nakarat olarak Sami Yusuf tarafından tekrar edilmektedir. Rap kısmının vokalleri başka bir sanatçı tarafından söylenmektedir. Eserde enstrüman olarak piyano ve ritim sazlar kullanılmaktadır.

SONUÇ

Mûsikî, İslâm kültür ve medeniyetinde önemli bir konuma sahiptir. Zaman içerisinde karşılaşılan değişim ve dönüşümler ne kadar fazla olursa olsun İslâm mûsikîsinin özgünlüğünü daima muhafaza etmiştir. Bunu sağlayan elbette bu mûsikînin amacının yaratıcıya olan aşkı, sevgiyi ve bağlılığı ifade ediyor olmasıdır.

Geçmişten günümüze gelinceye kadar İslâm'ın mûsikîsi veya dini mûsikî dönemin şartlarına göre birçok evrelerden geçmiştir. Sürekli değişen ve gelişen dünyada mûsikî de bu değişimden nasibini almıştır. Uzun bir dönem İslâm ile tanışmış her kültür bu mûsikîyi kadim geleneklerine bağlı olarak geliştirmiştir. Toplumların modernleşmesi ve dünyanın seküler bir yapıya hızlı dönüşü dini mûsikîyi geleneksellikten uzaklaştırmıştır. Bu durum üretilen eserlerin basitleşmesine neden olmuştur. Burada basitleşmekten kastımız eserlerin geleneksel yapıdaki ağırlığını ve müzikal doygunluğunu kaybetmesidir. Dolayısıyla geleneksel dini mûsikî modern dünyanın getirdiği yeniliklerden etkilenmiştir.

Çalışmamızın ana probleminde dini mûsikînin konumunu açıklayacağımızı ifade etmiştik. Bununla birlikte günümüzde icra edilen dini mûsikî türleri ya da dini içerikli mûsikînin dinleyicinin beklentilerini hangi oranda karşıladığının bir tartışma konusu olduğunu belirtmiştik. Aynı zamanda ülkemizde dini mûsikînin icrası anlamında yapılan çalışmaların ne mahiyette olduğu ve evrensel düzeyde temsil edilebilirliğini sorgulamıştık. Araştırma ve incelemelerimiz neticesinde bu problem ve tartışmalar konusunda vardığımız netice dini mûsikînin özellikle ülkemiz özelinde söyleyecek olursak ciddi bir evrilmeye maruz kaldığıdır.

Bugün geline nokta dini mûsikî bir taraftan geleneksel yönünü muhafaza etmeye çalışırken diğer taraftan modernleşmenin getirdiği yeniliklerle farklı bir boyuta doğru gitmektedir. Dini mûsikî dinleyicilerinin beklentilerini karşılamak adına yapılan yeni

alışmalar hem ihtiyaı giderememekte hem de geleneksel dini mûsikîye zarar vermektedir. Bununla birlikte ülkemizde geleneksel dini mûsikînin çok değerli icracıları ve temsilcileri geçmişten günümüze var olmuştur. Ancak yukarıda da ifade ettiğimiz gibi dinleyici kitlesinin beklentileri farklı olunca bu alandaki icracılar hak ettikleri konumu ve değeri çoğu zaman görememişlerdir. Özellikle son dönemlerde hızla gelişen teknoloji tüketim alışkanlığı her alanda sürekli yeni şeyler üretmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu durum sanatçının da kendini yenilemesini ve dönemin insanına hitap edecek eserler üretmesini sağlamaktadır.

Dini musikinin ülkemizde icra edildiği boyutuyla evrensel düzeyde bir temsil etme konumunda olduğunu söylemek oldukça güçtür. Fakat araştırmalarımız neticesinde Sami Yusuf'un bu durumu çok iyi okuduğunu söyleyebiliriz. O modern çağda insanın ruhsal olarak beklentisinin ne olduğunu anlamış bir sanatçıdır. Dolayısıyla Sami Yusuf dini mûsikînin evrensel düzeyde temsil edilmesi noktasında çok büyük katkılar sağlamıştır.

Sami Yusuf dünyanın en modern şehirlerinden birinde yaşamış ve eğitim görmüş olmasına rağmen geleneklerinden ve geleneksellikten hiçbir zaman kopmamış bir sanatçıdır. Ailesi tarafından geleneksel bir yapıda yetiştirildiğini daha önce belirtmiştik. Sami Yusuf bu durumdan hep memnun olduğunu söylemektedir. O içinde büyüttüğü bu gelenekselliği şimdi sanatıyla dışa vurmaktadır. Bütün dünyaya sanatın hem İslâmî hem de geleneksel tarzda ve geniş bir dinleyici kitlesine hitap ederek icra edilebilmesinin mümkün olduğunu göstermektedir.

Sami Yusuf ürettiği bütün eserlerinde geleneksel olandan ilham almaktadır. O bir beste yaparken beste yaptığı güftenin geleneksel ve kültürel alt yapısını dikkate almaktadır. Bu durum onu dinleyen her kültürden ve gelenekten insanın kendinden bir şeyler duymasını sağlamaktadır. Dolayısıyla Sami Yusuf bu şekilde kendini tüm dünyaya severek dinlettirmeyi başarmaktadır. Onun hangi eserini dinlerseniz onda kendi kültürel kodlarınızdan, bir diğer ifadeyle zihninizde ve gönül dünyanızda yer etmiş nağmelerden izler bulmaktasınız.

Sami Yusuf'un icra ettiği dini mûsikînin çok büyük kitlelere hitap etmesinde eserlerinin hemen hepsinde tüm insanlığa bir mesaj verebilme gayretinin olmasının etkisi çok büyüktür. O ürettiği her eserinde ve seyircisiyle buluşturduğu her konserinde geleneksel bir temayı işlemektedir.

Sami Yusuf'un elde ettiği bu başarının altında yatan bir diğer sebep ise eserlerini farklı coğrafyalar üzerinde işlediği temalarla ve o coğrafyaların diliyle icra etmesidir. Sami Yusuf aynı eseri hem İngilizce hem Türkçe hem de Arapça seslendirdiğinde aynı anda üç farklı kitleye hitap etme fırsatını yakalamaktadır. Bu da ona çok büyük bir avantaj sağlamaktadır.

Sami Yusuf'un bir diğer özelliği de dini inancına ve ırkına bakmaksızın dünyanın neresinde bir acı, yoksulluk, zulüm gören insanlar varsa onların sesini duyurmak onlara yardımcı olmak için çaba göstermesidir. Bunu hem mûsikîsiyle hem de uluslararası kuruluşların faaliyetlerine ortak olarak yapmaktadır.

Bütün bu farklılıklarını dikkate aldığımızda, dini mûsikî'nin Sami Yusuf'la birlikte daha farklı ve geniş kitlelere ulaştığını söylemek mümkündür. Ülkemizde icra edilen dini mûsikî'nin belirli bir dinleyici kitlesi vardır. Fakat Sami Yusuf'un icra ettiği ve içerisinde hem dini hem de geleneksel unsurların olduğu eserlerin daha geniş bir dinleyici kitlesiyle buluştuğunu söyleyebiliriz.

Sami Yusuf sadece ülkemizde icra edilen geleneksel dini mûsikî türlerinden değil, dünyanın farklı bölgelerindeki geleneksel mûsikî türlerinden etkilenmiştir. Ortaya koyduğu tarz tam olarak bunu yansımasıdır diyebiliriz. Bununla birlikte unutulmaya yüz tutmuş geleneksel türleri, nameleri, ezgileri yeniden gün yüzüne çıkartarak gelecek nesillere aktarmadaki çabasını dikkate alırsak Sami Yusuf'un bu alanda büyük bir boşluğu doldurduğunu ifade etmek mümkündür.

Sonuç olarak biz bu çalışmamızda Sami Yusuf'un mûsikîsini ortaya koymaya çalıştık. İslâm'a karşı nefretin desteklendiği bir dünya da İslâm'ın gerçek yüzünü sanatıyla ortaya koyan Sami Yusuf ve mûsikîsinin akademik bir çalışmayla ele alınması hem dini mûsikîmiz hem de İslâm kültür ve sanatının gelişmesine ve tanınmasına katkı sağlayacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

- Aydin, Sümeyye - Perşembe, Erkan. “İslami Marş ve Ezgilerde Tarihsel Farklılaşma Sürecinin Dinleyici Yorumları Açısından Değerlendirilmesi”. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 47 (16 Aralık 2019), 7-43.
<https://doi.org/10.17120/omuifd.614811>
- Edemariam, Aida. “Muslim Superstar”. *The Guardian* (05 Kasım 2007), blm. World news.
<https://www.theguardian.com/world/2007/nov/05/religion.pop>
- İnançer, Ömer Tuğrul. “Osmanlı Mûsikîsi Tarihinde Tasavvuf Mûsikîsine Bir Bakış”. *Yeni Türkiye* 10/57 (2014).
- Kaniyolu, Ceylan Engin. *Popüler Müzikte Din Teması: “Yeşil Pop”*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- Kaplan, Zekai. *Dini Mûsikî Dersleri*. Ankara: MEB Yayınları, 1991.
- Karpazlı, Ertan. “Ealing Singer Who’s Sold 45 Million Albums But Is Unknown In UK”. *MyLondon*. 01 Ocak 2022. Erişim 22 Haziran 2023.
<https://www.mylondon.news/news/west-london-news/award-winning-ealing-singer-who-22618480>
- Koca, Fatih. *İslam Medeniyetinde Sala ve Salavat Geleneği*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 2017.
- Özcan, Nuri. “Dini Musiki”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. 9/359-360. Ankara, 1994.
- Topdemir, H. Gazi. “İbnü’l Heysem”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. 21/82-87. İstanbul, 2000.
- Wise, Lindsay. “Breaking News, Analysis, Politics, Blogs, News Photos, Video, Tech Reviews”. *Time*.
<https://content.time.com/time/world/article/0,8599,1220754,00.html>
- “Çocukların Ölümü Acıları Arttırıyor”. Erişim 22 Haziran 2023.
<https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/cocuklarin-olumu-acilari-arttiriyor/57227>
- “Music Academy”. Erişim 22 Haziran 2023.
https://cached.imagescaler.hbpl.co.uk/resize/scaleWidth/952/cached.offlinehbpl.hbpl.co.uk/news/NST/Music_Academy_G12PYH-20190308033802111.jpg
- “Nusret Fatih Ali Han”. *Vikipedi*, 28 Eylül 2022.
https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=Nusret_Fatih_Ali_Han&oldid=28604376
- Pinterest. “Pinterest”. Erişim 22 Haziran 2023. <https://tr.pinterest.com/search/pins/>
- “Sami Yusuf - Hasbi Rabbi (Official Video HD)”. haz. Husain Tayyeb. Yayın Tarihi 07 Ağustos 2012. <https://www.youtube.com/watch?v=QLPvZ6LordQ>
- “Sami Yusuf - YouTube”. Erişim 22 Haziran 2023.
https://www.youtube.com/channel/UCMBNjDVgy1lc_FyePVg60_Q
- Türkiye Gazetesi. “Sami Yusuf: ‘İç Savaşın En Masum Tanığı Çocuklar’”. Erişim 22 Haziran 2023. <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/sami-yusuf-ic-savas-in-en-masum-tanigi-cocuklar-257382>
- Sami Yusuf Official. “Sami Yusuf Official”. Erişim 22 Haziran 2023.
<https://samiyusufofficial.com/>

“Sami Yusuf-Ntv-01.09.2009”. haz. Youtube Fans. Yayın Tarihi 05 Eylül 2016.
<https://www.youtube.com/watch?v=I8JPz3s7bzQ>
“Southall”. *Wikipedia*, 13 Haziran 2023.
<https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Southall&oldid=1160008391>
Haber7. “Yeşil Pop Uçuşa Geçti”. Erişim 05 Kasım 2022.
<https://www.haber7.com/kultur/haber/14265-yesil-pop-ucusa-gecti>

EKLER

Ek-1. Sami Yusuf’un Resmî İnternet Sitesinde Yayımladığı Blog Yazılarının Çevirisi

İslâmî Müzik Nedir? (5 Ekim 2015)

Modern dünyanın getirdiği yenilikler insanlarda popüler olana karşı bir zafiyet doğurmuştur. Mevcut popüler kültürel eğilimlerimiz, müziğe öncelikle bir eğlence ve keyif biçimi olarak yaklaşmaktadır. Ritim ne kadar hızlı ve sözler ne kadar aşırı/dikkat çekisiyse, dinleyiciler o kadar çok eğleniyor ve müzik deneyimlerinden keyif alıyor gibi görünmektedir. Sesin yüksek olması insan ruhunda büyük bir boşluk oluşmasına sebep olmaktadır. Müslüman dinleyici haklı olarak inancı ile müziği arasındaki ilişkinin ne olduğunu merak etmektedir.

Görünüşe göre bu günlerde İslâm ve müzik sorusuna verilen en yaygın iki cevap aşırı uçlara yönelmektedir. Bir taraf sadece müziğin yanlış kullanımını görerek tamamen reddederken, diğeri, ‘Helal’ damgasını vurduğu sürece her tür müziği onaylamaktadır. Bu ikinci anlayışa göre sanki biçimi ne olursa olsun modern müziğin üzerine İslâmî sözler,

kopyala-yapıştır yapılırken her şey tamam oluyor gibi. Yine de bugün İslâm dünyasının dört bir yanından duyduğumuz yüzyıllardır süren farklı müzik geleneklerinin yankıları, otantik İslâmî müziği anlama arayışında bizi başka bir yola götürmektedir. Hem bize aktarılan müzik gelenekleriyle derin bir bağ kurmamızı hem de ruhumuzu kalbin daha derin gizemlerine açmamızı gerektirmektedir.

İslâmî sesin merkezi, şüphesiz, ‘müzik’ olarak kabul edilmese de inkâr edilemez bir şekilde müzikal olan Kur’ân-ı Kerîm Tilavetidir. Ezanla birlikte Kur’ân-ı Kerîm’in ritim ve ahenkleri yüzyıllar boyunca Müslümanların ruhlarında silinmez bir iz bırakmış, müzik geleneklerini ve bu müzikle okunan şiirleri derinden etkilemiştir. Kur’ân, Peygamber adına yazılmış şiirlerden ve naatlardan tekke ve zaviyelerdeki zikir geleneklerine kadar birçok müzik türünde kendini hissettirmektedir.

Ancak, Fas’tan Endonezya’ya ve Güney Afrika’dan Orta Asya’ya kadar çeşitli gelenekler bize gösteriyor ki, müziğin İslâmî olması için dışsal olarak Kur’ân’a ait olması şart değildir. Geleneksel İslâmî müzik, Arapça Muvaşşah⁸⁹ ve Kaside, Hint alt kıtasından Qawwali (Kavvali)⁹⁰, İran destgah sistemi⁹¹, Türk makam müzikleri ve çok sayıda halk geleneği gibi çok çeşitli sesleri ve etkileri kapsamaktadır. Yine de bu çeşitliliğe rağmen, tüm İslâmî müzik Bir’i (Tevhid) yansıtır. Geleneksel İslâm müziğinin çeşitli türleri, tevhidi bir atmosferde nefes alır. Allah’ın birliğini sürekli hatırlatarak, hepimizin içinde yaratıldığımız fitrat ahengine kavuşturur. İslâmî müziğin farklı formlarında kutsalın mevcudiyetinin yoğunluğu değişse de, her yeri saran bir cennet kokusu gibi her zaman mevcuttur. Ve bu, bir aşkın tutkulu özleminin sevgiliyi ilahi boyutlara yükselttiği, ilahi olanı ve Tanrı’yı hatırlatan pek çok İslâmî halk geleneğinde gördüğümüz gibi, dini temalardan açıkça söz edilmese bile geçerlidir.

Geleneksel İslâmî müziğin ruhu ve görünümü, Batı müziğinde kullanılmayan notalar kullanılarak, mikrotonalitenin geniş ifade olanaklarından yararlanan ölçeklerde, notaların kendi içinde gömülüdür. Gelenekler boyunca sayısız permütasyonda bulunan ve hatta tek bir geleneğin ustaları arasında farklılık gösteren geleneksel İslâm müziğinin melodik çerçeveleri, sonsuz çeşitlilikteki insan duygularının ve ruhani tutumların iletilmesine izin verir. Yine de notaların kendilerinden daha da önemlisi, anlayışlarının ustadan müride nasıl aktarıldığıdır.

⁸⁹ Muvaşşah: Endülüs’te ortaya çıkan bir şiir türü.

⁹⁰ Qawwali (Kavvali): int-Pakistan sufizmi felsefesini yansıtan metinlerin müzikal bir performans ile sunulmasıdır.

⁹¹ Destgah: İran müziğine ait bir melodik sistem.

Geleneksel İslâmî müzikte eğitim, belirli bir görgü kurallarının varlığıyla veya İslâmî tabirle sıklıkla duyduğumuz edeb kavramıyla ilişkilidir. Edeb kavramının çeşitli boyutları vardır: Kişinin şarkı söyleme, saz çalma ve dinleyicilerle iletişim kurma biçimi, büyüklere karşı tevazu ve hürmet gösterme biçimi, hatta Allah'a ve Resulüne hürmet etme niyetine atıfta bulunabilir. Edeb, zahiri davranışlarımızı ve böylece batın cevherimizi güzelleştirir. Müzik, hatta herhangi bir sanat eseri, edeb ile icra edildiğinde, yalnızca bir dinleyici kitlesini icra etme ve eğlendirme meselesi değil, aynı zamanda bir eğitim yöntemidir. Bu anlamda müzik, zikir uygulamasıyla, ilahi isimlerin ve Kur'an formüllerinin ruhsal uygulamada tekrarlanmasıyla büyük ölçüde ortaktır. Belirli kelimelerin tekrarı, kişinin nefes alma şekli ve hatta zikir sırasındaki kıyafeti bile önemlidir. Kişinin enstrüman tutma şekli, çalınan notalar ve içsel tutum gibi, uygulayıcının ruhuna ahlâkî nitelikler damgalar ve yerleşir. Burada amaç, ruhun geçici bir hali değil, özünde kalıcı bir dönüşümdür.

İslâm müziğinde eğitim hoca talebe ilişkisi içerisinde gerçekleşmektedir. Hocanın talebesini yetiştirirken aynı zamanda ona nefsi arındırmayı da öğreten bir metodu vardır. Hoca Kur'an ile bugün yaşadığımızdan daha derin ilişkisi olan üstatların eserlerini öğretirken yürekten kalbe aktarılan bir usul söz konusudur. Bu şekilde gerçekleşen Geleneksel İslâmî Müzik eğitimi insanı Tevhid, edeb ve fitrata içsel dönüş ekseninde birleştirmektedir. Tevhid ruhu, edeb terbiyesi ve fitrata içsel dönüş bunların tümü geleneksel olmayan müzikte eksiktir. İslâmî müzik geleneklerinde bu değerlerin korunması gerekmektedir.

Müziğin duyguları manipüle etmek veya günlük hayatın sıkıntılarından kaçmak için bir araç olarak sıklıkla kullanıldığı bir dünyada yaşıyoruz. Geleneksel İslâmî müzik aynı zamanda derin bir duygusallık içermektedir. İslâmî müzik, gerçeklerden kaçmaktan ziyade, temelde, sınırsız huzurun ya da gerçeğin tutkulu sevgisini bir anma aracıdır.

Bu şekilde, ister klasik ister popüler olsun, hemen hemen tüm çağdaş müzik yatay, ruhta sonu gelmez iyi huylu ve hatta zararlı duygusal tepkiler doğururken, geleneksel İslâmî müzik dikeydir. Yüzyıllardır Müslüman mutasavvıflar ve filozoflar tarafından uzun uzadıya tartışılan ilahi ismin kutsal elifine benzer. Bizi aşkın olana, bu hayatın ötesindeki hayata yönlendirir ve içimizde ayrı kaldığımız sevgiliye olan özlemi telkin eder. Hatta bazen bizi semavî bir yükselişte bizzat sevgiliye doğru yükseltir.

İslâmî müzik üstattan müride aktarılmış bir geleneğin ürünüdür. İslâmî müzik aynı zamanda onu cami mimarisi ve Kur'an-ı Kerim tilaveti gibi sanatlardan ayıran ve bugün

içinde yaşadığımız dünya için son derece önemli olan bir başka özelliğe daha sahiptir. İslâm mûsikîsi, inancı ne olursa olsun insanlığın tüm üyelerine hitap etme konusunda eşsiz bir güce sahiptir. İslâmî müziğin bilgeliği, tüm insanların ruhlarının derinliklerinde bulunan sözsüz bir uyumdan, fitrattan doğar. Bu ortak uyum nedeniyle, İslâmî müzik, ister İran’da ister Endonezya’da olsun, her zaman onun daha derin ruhuna uygun olan İslâm öncesi müzik geleneklerini özümsemiştir. İslâmî müzik geleneklerinin aktarımındaki bütünlük ve bu geleneklerin değerlerini somutlaştıran ustaların canlı varlığı, İslâmî müziği manevi gelişim, aşkın olanı hatırlama ve kendi dünyamızla uyum içinde yaşama yeteneği değerlerinin seçkin bir temsilcisi yapmaktadır. Bunlar, insanlığın giderek daha da uyumsuzlaşan ve kökenini unutan bir dünyada onsuz yaşamaya katlanamayacağı değerlerdir.

Kendi müzik yolculuğum, müziğimizi gerçekten İslâmî kılan şeyin ne olduğu konusundaki farkındalığının kademeli olarak derinleşmesi, kişisel olarak büyüme ve gelişme yolculuğundan başka bir şey değildi. Araştırmamın her aşamasında, alçakgönüllü çalışmamı, anlayışım ve yeteneğimin en iyi şekilde yukarıda açıklanan niteliklerle aşmak için elimden gelenin en iyisini yapmaya çalıştım. Ama daha da önemlisi, dinleyicilerime bu unsurları hatırlatmak, içinde yankılanan Kur’ân ruhunu taşıyan bir eser yaratmaya giden düşünce ve yansımaya değer vermelerine yardımcı olmak niyetimdi. Kuşkusuz bu, devam eden bir keşif yolculuğudur ve daha katedilmesi gereken çok mesafe vardır. Mirasımızı korumak ve sanatımızı şimdiki ve gelecek nesiller için derinleştirmek istiyorsak, umarım bu çaba ciddiye alınır.

Bugünün genç Müslümanları, eğer müziklerine “İslâmî” demeye gerçekten hevesliyseler, bu alana girerken tevazu sahibi olmaları gerekir. Niyetler ne kadar iyi olursa olsun, geleneklerimize samimi bir şekilde çırağlığın ve onların ruhunun özümsemesinin yenilik ve davetten önce gelmesi gerektiğini anlamalıdırlar. Modern müziğe alternatif olmak müziği İslâmî olarak nitelendirmez. Geleneklerimizi zamanın geçici fantezilerine uyacak şekilde çarpıtma eğilimi, yalnızca bize aktarılanları değil, gerçekte kim olduğumuza dair duygumuzu da kaybetmemize yol açabilir.

Otantik İslâmî müzik, ne kendi biçimine ne de içeriğine kayıtsız değildir ve olamaz. Aslının ve kaynağının, hakikatin, tek hakikat olan Allah’ın tam şuurundadır. Bu farkındalık, ister Kuran’dan alınan açık ifadelerle, ister varoluşumuzun diğer boyutlarında çizilen ifadelerle yansıtılsın, zarif ve ağırbaşlı kalır. Müziğin biçimi, mesajının ahenkli

içsel ruhunu yansıtır. Dinleyicinin ve bestecinin kalbinde Rahman'ın kutsal huzuru olan kendi varlıklarının derinliklerine çekilmeleri amaçlanır. İslâmî müzik ne zihnimizi aşındıran uçarı sözlerle ne de neşe ve yaşama olan derin susuzluğumuz yerine sadece dürtülerimizi harekete geçiren boş ritimlerle yetinir. Müzik, bize hakikati hatırlatmak için kutsal bir emanet olarak cennetten gönderilmiş bir armağandır. Atalarımızın yaptığı gibi bize aktarılan bilgeliği, bilgiyi ve inanılmaz repertuarı özümsemeye ve müzisyenin Tanrı vergisi benzersiz sesiyle alçakgönüllülükle 'yenilik yapmaya' üretmeye devam edelim. Ancak o zaman yarattığımız şey, her şeyin merkezi olan Allah'ı anmayı sağlayan benzersiz ama yine de otantik ve İslâmî bir müzik olacaktır.

Al Faqîr'e Yolculuk (5 Mayıs 2018)

Hayatımın en sakin iki haftasını muhteşem Meknes şehrinde, tanıştığım en olağanüstü insanlardan bazılarıyla geçirdim. Asistanım ve mühendisim ile birlikte gelecek albümlerimin içeriğini kaydetmek için bu yolculuğa çıktık. Ancak, bu gezinin verimli olması için ruhsal ilhama ihtiyacım olduğunu biliyordum. Meknes her yerde en güzel türbelerden bazılarına sahiptir. Cezayir sınırına yakın Oujda'ya da ülkenin önde gelen isimlerinden bazılarıyla tanıştığımız özel bir gezi yaptık. Bu geziden çok ilham aldığımı söyleyebilirim.

Mühendisim derme çatma bir stüdyo kurdu ve tüm kayıtlar 'Tafilalet otel' süitinde gerçekleşti. Sahip olduğum tek enstrüman küçük bir 1 oktav midi klavyeydi. Yeni teklimiz 'Al Faqîr'i işte bu ortamda kaydettik ve tamamladık. Bir öğleden sonra, yalnızca bir test vokali olması amaçlanan eseri söyledim ve tüm kaydın ped ve arka vokaller dahil tamamlanması bir saatten fazla sürmedi.

Meknes'ten eve döndükten sonra, bu şarkıyı yapmak ve onu bir sonraki aşamaya geçirmek için bir aydan fazla zaman harcadım. Çünkü sesimin şarkı boyunca o kadar alçak kalmasını hiç düşünmemiştim. Ama sonra yaklaşımımın tamamen yanlış olduğunu anladım. Bu hiç de bir şarkı değildi. Bu, Meknes'in bereketinden (veya lütfundan) ve orada yaşadığım ve deneyimlediğim maneviyattan ilham alan ruhani bir ilahiydi. Daha sonra Meknes'in orijinal katkısız kaydına geri döndüm. Hiç şüphesiz şimdiye kadar tamamladığım en hızlı parçalardan biri ama şüphesiz aynı zamanda en ödüllendirici ve

ruhani olanlardan biri. Test vokal alımını bitirdikten sonra, Arapça telaffuzumun yerinde olduğundan emin olmak için kardeşlerden birine (adını vermemeyi tercih ederim) kulaklıkla dinlemesini söyledim. Şarkının 10. saniyesinde gözyaşlarının yüzünden aşağı yuvarlandığını görebiliyordum.

“Allah Hay” diye seslenen Meknesli güzel dost ve kardeşlerime çok teşekkür ederim. Ramazan yaklaşırken, umarım ‘Al Faqîr’ hepimize gerçek zenginliğin Allah’ta olduğunu ve bizim ödünç alınan zamanda yaşayan dilencilerden başka bir şey olmadığımızı hatırlatır. Biz zayıfız; O güçlü. Sevgi ve dua ile...

Dengede Yaşamak – Açlığa Son (6 Mayıs 2018)

‘2030 Yılına Kadar Açlığa Son’ hedefi Dünya Gıda Programı tarafından 2015 yılında kabul edildiğinden beri her geçen gün, bizi bu hedefe daha da yaklaştırıyor. Ancak trajik bir şekilde, çok fazla sayıda insanın her gece yatağa aç girdiğini biliyoruz. Ve daha da fazlası bir tür yetersiz beslenmeden muzdariptir. Açlığın olmadığı bir dünyaya ulaşmanın zorluğuyla yüzleşmek için muazzam bir çaba gerekiyor. Ve her gün Dünya Gıda Programı çalışanları bu zorluğun üstesinden geliyor.

Ben bir müzisyenim. İşim, ses aracılığıyla uyum veya denge yaratmaktır. Müziğimde iletmeye çalıştığım sevgi ve barış mesajı, dünya çapında milyonlarca insanın özlemlerinde yankı buldu. Dünya Gıda Programı’na İyi Niyet Elçisi olarak katılmak, bana onun dönüştürücü mesajını güçlendirme fırsatı verdi. Dünyanın her köşesinde yardım bekleyen kardeşlerimizin kaderini değiştirmek için başkalarını harekete geçmeye teşvik etmek amacıyla sesimi kullanmaya kararlıyım. Çünkü hepimizin bildiği gibi kavramların, nedenlerin ve sayıların arkasında insanlar var. Anneler, bebekler, büyükbabalar, her birinin bir hikâyesi olan bireyler ve acil ihtiyaçları var.

Gördüğüm kadarıyla, dengesiz bir dünyada yaşıyoruz ve bu açlık sorununun temel nedenlerinden biri. İnsan ve doğal dünya arasındaki denge bozuldu. Merkezimizi kaybettik. Ve sonucu görüyoruz: Açlık, yoksulluk, adaletsizlik, çevre krizi, savaş...

Bunların hepsi çok tanıdık hale gelen korkunç bir duvar halısının şeritleri. Denge içinde yaşamak bizi çevreleyen, bizi ayakta tutan ve eylemlerimize karşılık veren güzel, birbirine bağlı yaşam ağını tanımaktır. Bu dengeyi korumak, her zaman ruhani liderlerin öğretilerinin ve nesilden nesile aktarılan geleneksel bilgeliğin bir parçası olmuştur. Şimdi, bilim dünyası bize dünyadaki yaşamın tüm unsurlarının iç içe geçmesi ve birbirine bağlı olması hakkında ayrıntılar getiriyor. Dengede yaşamak, merkezimizi yani bu narin dokumadaki yerimizi bulmak ve oradan hareket etmektir.

Sınırlı Benliğin Ötesinde (30 Eylül 2018)

Geçen hafta Azerbaycan'ın güzel şehri Bakü'ye gittim ve Cuma günü Bakü'deki ilk Nesimi Festivali'nin açılışında sahne aldım. Nesîmî (ö.1417) geleneğin devlerinden ve Azerî dilinde bütün bir divan yazan ilk kişilerden biridir. “Sınırlı Benliğin Ötesinde” teması, Nesîmî'nin mesajının önemli bir parçasıdır. Dört gün süren festivalde müzik, şiir, tiyatro, konferanslar ve daha birçok etkinlikler yer aldı. Bu mistik şairin kaleminden akan derin maneviyata adanmış böylesine büyük bir olayı görmek ve insanların bu fikirleri günümüz dünyasına taşıma biçimlerine tanık olmak çok etkileyiciydi.

Haydar Aliyev Vakfı'nı, başkanı Mehriban Aliyeva'yı ve Başkan Yardımcısı Leyla Aliyeva'yı ve bu olağanüstü etkinliği tasarlayıp yürüten Azerbaycan Kültür Bakanlığı'nı tebrik ediyoruz. Azerbaycan kültürünün ve geleneğinin korunması ve tanıtılmasına yönelik tüm çabaları ve bu büyük bilgenin ve onun düşüncesinin daha geniş dünyada daha iyi tanınmasını sağladığı için Azerbaycan'a teşekkür ederiz.

Son Çağrı (9 Ekim 2018)

Gezegeni ısıtıyoruz. Bu tehlikeli bir gerçek... Bunu değiştirebiliriz. Bu gezegende, BM'nin bu haftaki iklim değişikliği raporunda kendisi için iyi haber olan kimse yok. Hepimiz bu işte birlikteyiz ve ancak birlikte bu eğilimi durdurabiliriz.

Kapsamlı rapor, on iki kısa yıl içinde dünyanın aşırı kuraklık, orman yangınları, seller ve gıda kıtlıklarının yüz milyonlarca insanı etkileyeceği kritik bir sıcaklık noktasına

ulaşacağını belirtiyor. Bugün, bu keskin uyarıyı okurken, hala bir seçeneğimiz var. Bugün, inançsızlıktan, ilgisizlikten, kişisel çıkardan, umutsuzluktan veya günlük hayatımızda hepimizin sahip olduğu acil sorunlarla meşgul olmaktan vazgeçmeyi seçebiliriz. Ya da bugün, fark etmeyi seçebiliriz. Bu eğilimi yavaşlatmak için şimdi hangi önlemleri alabileceğimizi öğrenebiliriz. Ancak yakın gelecekte, harekete geçmezsek seçeneklerimiz ortadan kalkabilir.

İklim değişikliği uyarıları onlarca yıldır aklımızın arka planında yer alıyor. Bu rapor gerçekleri ve sayıları içeriyor olsa da, tüm diğerlerinin üzerinde bize seslenen bir sayı var. On iki. On iki yıl içinde, iklim değişikliği nedeniyle tüm yaşamlarımız kökten farklı olabilir. Çoğumuz, on iki yıl sonra hayatımızın nasıl olacağını düşündüğümüze dair en azından belirsiz bir resme sahibiz. Ancak çok azımız bu raporda ortaya konan tahminleri dikkate alıyoruz. Bazı yerlerde insanların orman yangınlarının, kasırgaların, sellerin ve hava kirliliğinin etkilerini o kadar kötü deneyimlediğini görmemize rağmen, plan yapmıyoruz.

BM raporunda okuduğumuz rakamların arkasında insan yüzleri var. Bunları görebiliyoruz çünkü iklim değişikliği şu anda milyonlarca insanın başına geliyor. Ve savaşa ve kıtlığa neden oluyor. İklim mültecileri yaratıyor. Bu mülteciler gelecekte ortaya çıkabilecek insanlar değil. Şimdi buradalar. 2008'den bu yana, her yıl ortalama 24 milyon insan yıkıcı hava felaketleri nedeniyle yerinden oldu. Ve sıcaklık kontrolsüz bir şekilde yükselmeye devam ederse 'onlar', 'biz' olur.

Geçmişteki eylemsizlik nedeniyle bugün kendimizi bu tehlikeli noktada buluyoruz. Buraya gelmemizin sayısız nedeni var: Doğanın kutsal niteliğine ilişkin bir duygunun yitirilmesi, açgözlülük, yaygın materyalizm. Ama şu anda suçlayacak vaktimiz yok. Bizi bölecek hiçbir şeye zamanımız yok. Hala küresel ısınmanın en kötü durum senaryolarından bazılarını önleyebiliriz, ancak en kolay seçenekler artık masada değil. Şimdiki eylemimiz veya eylemsizliğimiz gezegenimizin geleceğini şekillendirecek.

Bireyler olarak, günlük seçimlerimizle büyük bir güce sahibiz Hepimiz ihtiyaç duyulan büyük değişime önemli ölçüde katkıda bulunabiliriz. Örneğin, bireyler olarak arazi kullanımı üzerinde kontrole sahip olmayabiliriz, ancak ne yediğimiz üzerinde kontrole sahibiz ve arazi kullanımını belirleyen de budur. Ve şehirlerde dolaşma şeklimizi seçebiliriz. İyi bir toplu taşıma seçeneği yoksa bunları sağlayacak politikacıları seçebiliriz. Düşük karbonlu ürünler üreten firmalardan satın alabiliriz. Sürdürülebilir bir şekilde

yaşamak norm haline geldiğinde, bu felaket rotasından çıkmak için büyük bir adım atmış olacağız.

Birbirimizden öğrenmeye ve öğretmeye, topluluklarımızı güçlendirmeye ve şu anda neler yapabileceğimizi düşünmeye odaklanalım. Adalet içinde yaşayalım ve birbirimize ve gezegene saygı duyalım. Burası bizim tek evimiz. Her kadın, erkek ve çocuk bunu paylaşır. Yapacak işlerimiz var.

Kırık Bir Kalpten Mesaj (17 Mart 2019)

Yeni Zelanda'da ortaya çıkan kabus küresel ölçekte, aynı zamanda insani ve bireysel ölçekte kalbimizi kırdı. Silahlı adamla camide ilk konuşan kişi, “Esselamu aleyküm kardeşim. Barış sizinle olsun.” derken barışın bu sıcak karşılaşması trajik bir şekilde kör nefret ve ölümle karşılandı. Evet, bu terör eyleminin altında uluslararası hareketleri ve siyasi eğilimleri içeren karmaşıklık katmanları var. Ama Cuma günü Christchurch'te Kötüye karşı iyi, ölümcül şiddetle karşılaşan bir barış selamını gördük.

O gün Christchurch'te ölenlerin hayatları bize, Haji Daoud Nabi'nin “bir dilim” olarak tanımladığı bir yer olan Yeni Zelanda'nın çeşitli, kapsayıcı ülkesinin dokusuna dokunmuş, misafirperver ve umutlu bir topluluğun güzel bir hikâyesini anlatıyor. Yetmiş bir ihtiyar yaşındaki, onları korumak için kendini başkalarının önüne atarken öldü. Kardiyolog Amjad Hamid, kocasını kurtarmaya çalışırken hayatını kaybeden Hüsna Ara Parvin, üç yaşındaki küçük Mucad İbrahim, tetikçiyi durdurmaya çalışan Hussein Al Umari ve daha niceleri.

Müslüman toplumumuz ve dünya yas tutuyor. Ve bu dünyadan alınan her değerli can... Yaralıların acısını, ailelerinin ve dostlarının travmasını paylaşıyoruz. Dünya sonsuza kadar Christchurch camilerinin insanların güzelliğini kalbinde tutacak. Bu ruh, herhangi bir nefretin olabileceğinden daha güçlü...

Şimdi, korkunç saldırının üzerinden saatler ve günler geçtikçe neler öğreniyoruz ve neler yapabiliriz? En önemlisi, sevgi ve kahramanlığın, nefret ve korkaklıktan daha parlak

ve güçlü bir ışık olduğunu öğreniyoruz. Ve bu trajedinin mahvettiği kişilere akan sevgi ve destek, dünyayı aydınlatıyor.

Ancak bu ışıktaki, en kötü insan dürtülerinin gizlendiği bazı çok karanlık köşeleri görüyoruz. Ve giderek büyüyen uluslararası beyaz üstünlükçüler ağı hakkında daha fazla şey öğreniyoruz. Irkçılık ve bağnazlık yeni değil ama etkisi ve sesi artıyor. Kar odaklı medya sadece derecelendirme ve tıklama istiyor. Sohbeti yükselten içerik onların ana endişesi değildir. Korkunun, ırkçılığın, nefretin bölücü dili kalabalıkları ve izleyicileri kendine çeker, bu nedenle en yüksek sesle bağırان ve en kötü içgüdüleri teşvik eden siyasi liderler ve etkileyiciler en çok dikkati çeker. Tabular sürekli olarak yıkılıyor ve bağnazlık normalleştiriliyor. Müslüman topluluğumuz için bu, şu anda pek çok Batı ülkesinde kabul edilen norm olan İslamofobik mesajın sonuçlarıyla sürekli olarak uğraştığımız anlamına geliyor. Evet, ezici. Ancak Yeni Zelanda'dan gelen mesaj ve oradaki saldırılara dünya çapında verilen tepki açık. Kırık kalplerimizden yükselen bir mesaj. Sevgiyi, barışı, uyumu ve kabullenmeyi seçen bizlerin, bu değerlere dayanan toplumlar yaratma gücümüz vardır. O yüzden lütfen her fırsatta sesinizi duyurun. Ve nefreti teşvik eden bir siteye veya videoya her tıkladığınızda - yalnızca bilginiz için olsa ve bunu paylaşmasanız bile - dolaylı olarak mesajını yayıyorsunuz çünkü tıklamanız onun algoritmik sıralamasını yükseltiyor. Başkalarına yardım etmek için gönüllü olun veya olumlu ilham mesajları yayınlayın, konuşun, ayağa kalkın. Fark eder, önemi var. Önemlisin.

Anma Ayı (5 Mayıs 2019)

Ramazan zikirdir. Call My Name adlı eserimi bu ay tam da cennetteki kökenimizi hatırlamak ve dönüş yolunu bulmakla ilgili bir şarkı olduğu için yayınladım. Sevenle sevilen arasındaki hasretin türküsü... 12./13. Yy. yazılarından esinlenerek Endülüslü İbn Arabi'nin sözleri, "Yalnız Olanla Başbaşa" olduğumuz zaman olan ilahi birliğin saadetinin hatırasını çağırıyor. Ancak bu birliktelik yerini ayrılığa bırakmıştır. Bağlantı ipliği kesilmemiş, ancak dünyanın tozuyla örtülmüştür. Sadece ilahi olanı özlediğimizde ve gerçek evimizin onun kucağında olduğunu hatırladığımızda, sevginin özüne dönebiliriz.

Bu mübarek aya girerken, İslâm kültürünün müziğinde, şiirinde, hat sanatında, sanatı ve mimarisinde bolca bulunan güzelliğiyle bağlantı kurduğumuzu görmeyi çok isterim. Bu sanatlar, İslâm'ın güzel yüzünü dünyanın geri kalanına gösterdikleri için, İslâm maneviyatının tecrübesini her zaman dışarıya taşıma gücüne sahip olmuşlardır. Ve

Müslümanlar için bu sanatlar, bize güzelliğin nihai kaynağını hatırlatarak kalplerimizi ve ruhlarımızı aydınlatır ve besler.

Ramazân ayı ibadetlerimizi yerine getirme ayıdır, amellerimizle, ibadetlerimizle ve O'nu anmamızla Allah'a yaklaşmaya çalışırız. İslâm sanatından akan hikmete ve güzelliğe kendimizi kaptırdığımızda, görev ve uygulamalarımızın iç hakikatleri ortaya çıkar. Bu sanatın mesajı bilinmezliğin perdelerini kaldırıyor; gönül gözünü açar. Onun bilgeliği doğrudan, sözsüz olarak ruhlarımıza iletilir.

Bu nedenle, bu ruhsal gelişim ve hatırlama ayı boyunca, hepimizi değerli sanatsal mirasımızla ilgili bilgimizi derinleştirmeye ve onun hazineleriyle kalplerimizi beslemeye teşvik ediyorum. Orta Doğu müziğinin büyük üstadlarını veya Qavvalı müziğinin büyük ustalarını dinleyebiliriz. Geleneksel İslâm sanatlarının sergilendiği bir müzeyi ziyaret edebiliriz. Ebeveynlerimizden veya büyükbabalarımızdan veya öğretmenlerimizden geçmişe dair bilgilerini bizimle paylaşmalarını isteyebiliriz. Çünkü bulaşma zincirinin bir parçası olmamız gerekiyor. Hikmet ve gerçek bilgi ancak insan kalbinde bulunur. Gelecek nesil rehberlik için bize geldiğinde, elimiz boş kalmamalıyız. İslam sanatı inanılmaz bir bereket okyanusudur. Kendimizi onun sularına daldırarak bilgelikte büyüeyebiliriz.

Nesîmî? (18 Eylül 2019)

Nesimi, zamanının en büyük Türk tasavvuf şairlerinden biri olarak kabul edilen 14. yüzyıl mutasavvıf şairi. Nesimi ile aynı kökleri paylaştığım, ona miras, dil ve kültür yoluyla bağılı olduğum için kendimi ayrıcalıklı hissediyorum. Ancak onun mirası bu ulusun çok ötesine geçiyor. Bu olağanüstü adamın sözleri bugün sadece Azerbaycan'da değil, İslâm dünyasının diğer bölgelerinde ve her yerde tasavvuf şiirinin iç anlamlarını bilen insanlar arasında yankılanıyor. Mistik şiirleri geçtiğimiz altı yüzyıl boyunca kalplere dokundu ve arayanlara rehberlik etti. Nesîmî'nin sevgi, hoşgörü vurgusu ve maneviyat mesajına bugün her zamankinden daha fazla ihtiyacımız var.

Bu parçanın melodisi, iki yılı aşkın bir süre önce yaptığım bir yolculuk sırasında, kutsal müziklere dalmış birçok gün ve gece geçirdiğim sırada aklıma geldi. Bu yıl, Bakü'deki büyük bir UNESCO etkinliği için Azerbaycan geleneklerinin özünü sergileyecek eserler

bestelemem istendiğinde, bu melodiye Nesîmî'nin bir şiirini yerleştirmeye karar verdim ve bestelediğim müzikle eşleşmesindeki mükemmelliğe hayran kaldım.

Nesîmî, büyük bir Sûfî bilgisi ve Müslüman medeniyetinin önemli bir figürüydü. Hayatı hakkında çok az ayrıntı bilinmesine rağmen, tutkulu şiirleri, İslâmî şiir gelenekleri hakkındaki derin bilgisini ve kompozisyon dehasını gösterir. Kendinden geçmiş sözlerinin edebi zihinler tarafından yanlış anlaşılması bir trajedydi. Mansûr el-Hallâc (ö.922), Bâyezîd-i Bistâmî (ö.848), Nesîmî (ö.1417) ve diğerlerinin kendinden geçmiş sözleri, zamanlarının mistik söz dağarcığı bağlamında yorumlanmalıdır. Bu bağlam derinden anlaşılmadan, yüzeyde sadakatsizliğe benzeyebilen bazı sözleri yanlış anlaşılır. Nihayetinde, böyle bir konuşma gerçekten ancak konuşmacı ile Tanrı arasında anlaşılabilir.

Kompozisyonumdaki Nesîmî'nin şiiri, derin bir iç bilme durumundan, çoğu zaman geçici olan ezici bir ruhsal durumdan ortaya çıkan kendinden geçmiş sözler geleneğinin unsurlarını içeriyor. Bu şiirde Nesîmî fiziksel ve ruhsal iki dünya arasındaki karşıtlığa defalarca geri döner. Karşıtları adlandırarak ben yaşıyım, ben gencim, onların ötesinde birliğe, tevhide, ana temalarından biri olan ilahi birliğe işaret ediyor. Nesîmî'ye göre, Tanrı'nın işaretleri yaratılış boyunca bulunabilir. Ancak o bize her zaman onların ötesine bakmamız gerektiğini söyler. Çünkü bunlar yalnızca bu âlemle sınırlı değildir ve asla sınırlandırılmaz.

Bu şiir ve diğer birçok yazısında, Nesîmî'nin inancının özünün, ilahi olanın hakikati ve güzelliğine ilişkin içsel deneyiminden geldiğini görüyoruz. Ve sözleri, eğer ararsak böyle bir deneyimin bizim olduğunu söylemek için zamanın ötesinde çınlıyor.

Hamziyye: İlham (25 Kasım 2019)

Cezayirli mistik bir ezgiden ilham alan ve birkaç yıl önce ilk duyduğumda son derece dokunaklı bulduğum son single'ım Hamziyya'yı paylaşmaktan büyük mutluluk duyuyorum. Bu parça aynı zamanda İngiliz tarafımı da yansıtıyor. Bu sese derin bir sevgim olduğu için burada İngiliz halk geleneğinden bir şeyler ifade etmek istedim. Ve bu müzikal ifadeleri bir araya getirerek, farklı geleneklerin müziklerini kusursuz bir şekilde bir araya getirmenin nasıl mümkün olduğunu göstermeyi umuyorum. Bu yapılabilir çünkü gördüğüm kadarıyla bu müzik gelenekleri aynı göksel kaynaktan geliyor. Her biri benzersiz güzellikteki ses dilini geliştirmiştir, ancak bir özü paylaşırlar. Hamziyya

başlangıçta Barakah albümümde yayınlandı. Ancak girişte daha önce hiç duyulmamış bir taksim bestesi ile birlikte tamamen yeni bir düzenleme oldu.

Taksim al- Hamziyya (Hamziyya Taksimi) adını verdiğim intro ilk kez 2019 Fes Mukaddes Müzik Festivali'nde seslendirildi. Solo enstrümanların her biri farklı bir makamı veya modu keşfediyor. Çok katmanlı bir parça ama dinleyici üzerindeki etkisi basit ve doğrudan içsel bir yolculuğun aşamalarını çağrıştıracak şekilde düzenlenmiştir. Bu esere böylesine bir güzellik ve beceri katan bu müzisyenlerle çalışmak benim için büyük bir zevkti.

Sözlere gelince, bunlar ünlü Filistinli bilgin Yusuf Nebhânî'nin (ö. 1932) bin beyitlik Hamziyya'sının bölümlerinden geliyor. Peygamberimizin hayatını ve karakterini anlattığı için, Peygamberimiz (sav)'in doğum günü mevlid kutlamalarında sıkça okunur. Henüz Mevlid-i Nebî vesilesiyle mübarek Rebiülevvel ayında olduğumuz için, bu parçayı Efendimiz (sav)'in anısına sunuyorum. Peygamber Efendimiz'in dünyaya getirdiği güzelliği, sevgiyi ve barışı zayıf da olsa bir hatırlatıcı olmasını umuyorum.

Yeni Yıl Yansımaları (30 Aralık 2019)

Yılın bu zamanlarını seviyorum. Geçmişe ve ileriye bakmak ve aynı zamanda derinlemesine düşünmek için bu zamanları bir fırsat olarak görüyorum. Herkese parlak bir yeni yıl dilerken, 2019'daki yolculuğumla ilgili bazı düşüncelerimi de paylaşmak istiyorum.

Benim için 2019, zanaatımı derinleştirdiğim, müziğin büyümesine ve hem dinleyiciyi hem de icracıyı dönüştürme gücüne hayran kalmaya devam ettiğim bir yıldır. Bildiğiniz gibi, insan ruhunun derinliklerinde sonsuz bir kıvılcımı tutuşturma yeteneği nedeniyle geleneksel müziğe tutkuluyum ve geçen yıl çalışmalarım neredeyse tamamen, her melodik modun belirli duyguları uyandırdığı geleneksel kipli sistemler içinde bestelendi. Orta Doğu ve Orta Asya'da yüzyıllar boyunca geliştirilen bu modal sistemlerin her biri, insan deneyiminin en incelikli alanını ifade etmek için şaşırtıcı derecede güçlü bir araçtır. Müzikal mirasımın bu yönünü kullanarak eserler ortaya koymak, bu müziği bu nesil için rafine edip yeniden tanımlamak ve gelecek nesillerin de ondan beslenmesi için onun alevini söndürmek için üzerime düşeni yapmak benim için büyük bir mutluluk oldu.

Geçtiğimiz yıl Abida Parveen ile Ya Hayyu Ya Kayyume ve er-Rahmân ile Light Upon Light üzerine çalışmalarım yayınlandı. Her biriyle ilk işbirliğimdi ve Kasım ayında er-Rahman ile Dubai’de canlı olarak Light Upon Light performansı sergiledim. 2019 yolculuğumdaki diğer adımlar arasında, Hindistan’daki ilk performansım olan Yeni Delhi’deki The Sufi Route Festivali ve on yıl sonra ilk kez performans sergilediğim Fas’taki Fes Dünya Kutsal Müzik Festivali yer aldı.

Azerbaycan’ın Bakü kentinde düzenlenen UNESCO Dünya Mirası Komitesi 43. Oturumunun Açılış Töreni için dokuz parça besteleyip düzenledim ve son derece yetenekli müzisyenlerden oluşan elli yedi kişilik bir orkestrayı yönettim. Bu dikkate değer olay, bana daha önce mümkün olmayan bir ölçekte müzikal bir vizyonu ifade etme fırsatı verdi. Bu yıl bestelediğim ve ürettiğim tüm müziklerin kalbinde zamanın dışında var olan gelenek sevginin gıdası olan unsur vardı. Planım, yeni yılın gelişiyile birlikte kalpleri iyileştiren, geçmişle gelecek arasında köprü kuran müzikler yaratmak için çıktığım yola devam etmek.

Yollar Buluştuğunda (2 Mart 2020)

Yıllar önce müzikle tutkulu bir aşk ilişkisine başladım. Onda muazzam bir güç görüyorum. Bu güç hafıza ve unutkanlık perdelerini yırtma, hem dinleyiciyi hem de icracıyı şimdiki anın canlı, yaratıcı alanına getirme gücü. Geleneksel müziğin ifade tarzlarına olan yakınlığım arttıkça, enerjimi beste yapmaya odaklıyorum ve nadiren icra ediyorum. Yalnızca benim için özel bir yankı uyandıran ve zanaatımı tamamen kullanarak bir şeyler iletebileceğime inandığım etkinlikleri seçiyorum.

Yollar Buluştuğunda böyle bir olay. Amsterdam’da iki gece (19 Haziran Cuma ve 20 Haziran 2020 Cumartesi) ender bir konser vereceğim. Cappella Amsterdam ve Amsterdam Endülüs Orkestrası’nı bu etkinlik için bestelediğim yeni eserlerden oluşan bir performansla yöneteceğim. Bu sıra dışı müzisyenlerle, müzikal bir diyalog olacak. Güzel sesleri bazen bilinmeyen veya yabancı görünebilecek, ancak her zaman benliğimizin en derin seviyeleriyle yakından bağlantılı olan hikâyelerin paylaşılacağı bir yerde çalışmayı dört gözle bekliyorum.

Konserin müziğini büyük bir albüm ve bu yılki ana projelerimden biri olarak yayınlayacağım. Umarım Amsterdam’da bize katılabilir ve bu çok özel etkinliğin bir parçası olabilirsiniz.

Şimdi Neredeyiz? (23 Mart 2020)

Hepimiz kendimizi keşfedilmemiş bir bölgede buluyoruz. Gönülsüz kâşifler gibi biz de bu yolculuğa çıkmadık ama yine de kendimizi gemide bulduk. Beklenmedik bir yerdeyiz. Bir ay önce geleceğimizi düşündüğümüz yerde değiliz. Her şey yani sosyal, finansal, ruhsal olarak... Bu hayat öğrenmekse, zorluklara karşı pırlanta olana kadar sürtünerek elde ettiğimiz o cilalamaksa, o zaman belki de korona virüsü olağanüstü bir derstir.

Dışa doğru bir daralma ile birlikte içe doğru bir genişlemenin geldiği söylenir. Farkında kalır ve içimize bakarsak, bu günlerde her yerde olan kaygı ve zorluklarla yüzleşmek için ihtiyacımız olan dengeyi bulacağımızı düşünüyorum. Kalbim, hastalıktan doğrudan etkilenen herkese, onu durdurmak için yorulmadan çalışanlara ve hastalıktan mahvolmuş olanlara yardım edenlere gidiyor.

“99 İsim” (1 Mayıs 2020)

Ramazan ayına sürpriz olarak yeni single’ım “The 99 Names’i” çıkardığım için çok mutluyum. Bu özel zamana hazır hale getirmek için çok çalıştım ve şimdi size küçük bir hediye olarak paylaşabildiğim için çok mutluyum. Ses ve his olarak bu, üzerinde çalıştığım ve önümüzdeki yıl içinde tamamlamayı umduğum büyük projenin habercisi oluyor. Bu şarkıya Isshrathquadhre, Raihanah, Khatija Rahman ve Raheema Rahman’ın göksel destek vokalleri ve Ömer Avcı’nın göz kamaştırıcı perküsyon performansı eşlik ediyor. İlahiyi andıran basit melodisiyle, her birinin sahip olduğu muazzam anlam nedeniyle insanların bu şarkı aracılığıyla Esmâ-ül Hüsnâ’yı ezberlemesini diliyorum.

Allah’ın 99 ismindeki derin sırların ve büyük hikmetlerin önemi asla göz ardı edilemez. Her biri bir gizemi çözen bir anahtardır. Ve bir anlamda Kur’ân-ı Kerîm’in tamamı, bu İlahi İsimlerin hayret verici kapsamının bir açılımıdır. Bilim adamları, bilgeler ve şairler

yüzyıllardır anlamlarının derinliklerine inerken, içsel anlamlarının gerçek doluluğu hâlâ bireysel kalplerimizde açığa çıkmayı bekliyor.

Ramazan ayında içsel arınma ve tefekkür yolculuğuna çıkarken, umarım bu single'ı beğenirsiniz.

“Bir” (19 Haziran 2020)

Yeni bestem ‘BİR’ sizlerle paylaşmaktan büyük mutluluk duyuyorum. Başlangıçta bu yıl Hollanda Festivali’ndeki konserimizin bir parçası olarak canlı olarak prömiyer yapması planlanmıştı ve Covid-19 nedeniyle ertelendi. “BİR” kalbime çok yakın. Bu, Cappella Amsterdam ve The Amsterdam Andalusian Orchestra işbirliğiyle yakında çıkacak olan ‘When Paths Meet’ albümümüzün ilk yayını. Sanatsal mirasların bu buluşmasını ilk tasarladığımızdan beri dünya değişti. Ancak bu çalışmadaki amacımız değişmedi. Amacım başından beri farklı yollarda -müzik aracılığıyla- seyahat etmek ve insan ruhunun birliğinin sanatta deneyimlenebileceği bir yerde buluşmaktır. Cappella Amsterdam’ın ruhani seslerinde ve Amsterdam Endülüs Orkestrası’nın zengin dokulu dinamik ritimlerinde öne çıkan şey budur. “BİR’in” amacı, her yolun ayrı güzelliğini ve aynı zamanda bunların altında yatan birliği vurgulamaktır.

Bu çalışmaya başladığımızdan beri etrafımızda değişen şey, inanıyorum ki, birbirimize karşı savunmasızlığımızı ve sorumluluğumuzu gösteren bir salgınla başlayan bir tür küresel uyanış. Birbirine bağlılığımıza dair bu artan farkındalık, ırkçılık ve sosyal adaletsizliğin derhal durdurulması gerektiğine ve toplumsal/kurumsal olduğu kadar bireysel düzeyde de durdurulabileceğine dair ani bir yaygın kabulle devam ediyor. Sanatın bu harekette oynayacağı bir rol var.

Bu parçayı besteleme süreci benim için pek çok mutlulukla doluydu. Birincisi: Avrupa geleneğinden mistik yazı seçmek isteyerek, kendimi haftalarca Meister Eckhart ve Bingen’den Hildegard’ın yazılarına kaptırdım. Açılıшта duyduğunuz akıldan çıkmayacak kadar güzel melodi, görünmeyen dünyadan bir hediye gibi rüyamda bana geldi. Cappella Amsterdam ve The Amsterdam Andalusian Orchestra’nın mükemmel sanatçıları ve tabii ki kendi harika grubumla çalışmak inanılmaz bir deneyim oldu. Bir besteci olarak eserlerimi

böylesine yetenekli müzisyenlerin ellerine teslim etmek büyük bir zevk... Aramızda müthiş bir güven var.

Covid-19 kısıtlamaları altında yapılan bu kayıt, inanılmaz derecede zorlayıcıydı. Gördüğünüz ve duyduğunuz şey, ayrı stüdyolarda birbirinden izole olarak kendi bölümlerini kaydeden yaklaşık otuz müzisyenle yapıldı.

Haziran 2021’de Hollanda Festivali’nde Yollar Buluştuğunda performansımızı sergilediğimizde, nihayet gelecek yıl Amsterdam’da gerçekten harika müzisyenlerle yüz yüze tanışmayı dört gözle bekliyorum.

Maestro Mohammad Reza Shalarian (ö. 2020) (8 Ekim 2020)

“Sevgilisine kavuşmak için uçtu.” İkonik müzisyen Muhammed Rızâ Şeceryan (ö.2020) vefatını dün oğlu Homayoun Shajarian duyurdu. Haberi büyük bir üzüntüyle duydum. Çocukken duyduğum Shajarian’ın enfes müziği bende iz bırakmıştı. Genç olduğum için bana müziğin dönüştürücü gücüne dair derin bir deneyim verdi.

Maestro Shajarian, geleneksel Fars müziğini yeniden canlandırdı ve bu müziğe yalnızca İran’ın her yerinde değil, yurtdışında da bir sevgi dalgası yarattı. Bu ses üzerindeki ustalığı ve benzersiz yorumu, bu büyük dünya mirasının derinliğini ve güzelliğini deneyimlemek için milyonları kendine çekti.

Ve türkülerindeki şiirleriyle Celâleddîn-i Belhî (Mevlânâ) (ö.1273) ve Hâfız (ö.?) gibi ustaların derin şiirlerini yeni nesillere dinletmiştir. Eşsiz yeteneği, sanata olan tutkusu ve bağlılığı onu dünya sahnesinde ezber bozan biri yapmıştır.

Ölümüyle büyük bir ışığın söndüğü inkâr edilemez, ancak kaybının yasını tutarken, inanılmaz mirasının, kendileri de artık büyük müzisyenler olan birçok öğrencisi ve özellikle oğlu Humayun’un eserlerinde yaşadığını bilmekle teselli bulabiliriz. Shajarian adı, ağaç anlamına gelen Arapça ‘Shajar’ kelimesinden gelir. Sanatı, birçok dalın yayıldığı ilahi aşk zemininin derinliklerine gömülü kökleri olan bir ağaç gibiydi.

Londra'dan Medine'ye sesleniş

Milli Gazete 18 Ekim 2004

Sami Yusuf

"Hz. Muhammed'in hayatı takip etmemiz gereken bir örnek ve model. İnsaniği karanlıktan ışığa çıkararak, varlığını anlam kazandırarak, doğru yolu takip edenlerin hayatını düzene sokarak insanlığa kütüfa bulundu."

Azerbaycan kökenli Sami Yusuf, davudi sesi, güçlü yorumu ile başta İngiltere olmak üzere Avrupa ve Uzakdoğu'da ciddi bir dinleyici potansiyeline sahip bir sanatçı. Beyzû Müzik, Londra Kraliyet Müzik Akademisi'nde bestecilik alanında çalışmalarını yürüten Sami Yusuf'un "Muallim" adlı albümünü ülkemiz dinleyicileriyle tanıştıran Albüm, Hz. Muhammed'in sevgisini ve kutsal mesajlarını genç nesle aktarıyor

On sekiz yaşındayken dünyanın en prestijli müzik kurumlarından biri olan Londra Kraliyet Müzik Akademisi'nde bestecilik alanında çalışmalarını yürütmek için burs kazanmış genç bir müzisyen... Adı SAMİ YUSUF... Azerbaycan kökenli müzisyen bir aileye sahip olması nedeni ile müzik her zaman için hayatında önemli bir yer tutmuştur... Müzik teorisi ve Orta Doğu makamları hakkında da çok geniş bilgilere sahip oldu. SAMİ YUSUF davudi sesi, güçlü yorumu ile başta İngiltere olmak üzere Avrupa ve Uzakdoğu'da ciddi bir dinleyici potansiyeline sahip oldu.

Hiz. Muhammed (s.av.)'in sevgisini ve kutsal mesajlarını genç nesle taşıyabilmek için gençliğin ruhandaki dinamizmi yakalayacak nitelikte, ritmik ve modern altyapıya sahip yeni bir albümü imza attı. Albümün adı MUALLİM. İçerdiği ise kâinattan en güzel Muallim(s.av.)'ne adanmış en güzel sözlerden ve melodilerden oluşuyor.

Londra'dan Medine'ye seslenen Sami Yusuf'un sesini ülkemize taşıyan ise Beyza Müzik. Tasarvı albümler hazırlayan ve bu alanda pek çok ilke imza atan Beyza Müzik, bu albümle İslam aleminde eksikliği çekilen 'aynı yakanın içinde olan' müminlerin seslerini de birbirine taşıyor. Muallim'le başlangıcı yapan Beyza Müzik, bu tarz çalışmalarını sürdürecektir.

Sami Yusuf albümü ilgili şu bilgileri veriyor: "Öğretmen anlamına gelen El-Muallim yaklaşık bir yıldır üzerinde çalıştığım bir proje. Bu isim ve konuyu seçmiş olmamın nedeni: İlk olarak adalet, iyi kalplilik, merhamet, al-

çakgönüllülük, fedakarlık ve sevgi gibi ahlaki değerleri insanlığa öğretmesi amacı ile Allah tarafından gönderilmiş olan Peygamberimizin mesajını kendime ve sevgili kardeşlerime hatırlatmak istedim. Öğrettiği her şeyin en iyi örneği kendisiydi. Bu nedenle öğrencileri onu çok sevdiler ve derin bir saygı ile kendisine bağlandılar. Öğrencilen ve yoldaşları ile birlikte dünyada var olan en iyi ve en ahlaki toplumu oluşturdu. İkinci olarak, Sevgili Öğretmenimiz Hazreti Muhammed'e olan sevgimizi güçlendirmek istedim çünkü onu sevmek ibadetimiz ve Allah'a yakınlaşmamızın bir parçasıdır. Üçüncü olarak insanları yüce Peygamberimiz ve onun hayatı hakkında daha fazla bilgi edinmeleri için teşvik etmek istedim. Dördüncü olarak, yaşamımızın her evresinde onu takip etmemizi istedim (sünneti).

ve beşinci olarak da hayatımızda Allah'ı ve Onun Habercisini daha fazla hatırlamaya zaman ayırmak için. Hz. Muhammed'in hayatı takip etmemiz gereken bir örnek ve model. İnsaniği karanlıktan ışığa çıkararak, varlığını anlam kazandırarak, doğru yolu takip edenlerin hayatını düzene sokarak insanlığa kütüfa bulundu. Kendisine kulak verenlere ve doğru yoldan ayrılmayanlara hem bu dünyada hem de bundan sonraki dünyada iyilikler sözü verdi. İnşallah bizler de inanın onun yolundan ayrılmayanlar arasında oluruz. Amin.

Bu alçakgönüllü projeyi hazırlayıp hayata geçirme imkanını verdiği için Yüce Rabbime cömertliği ve bu lütfu için mütekkirim."

Beyza Müzik: 0212 621 74 87

EL-MUALLİM(ÖĞRETİCİ)

Bir zamanlar bir öğretmenimiz vardı Öğretmenlerin öğretmeni Dünyayı daha iyiye doğru değiştirdi Daha iyi kullar olmamızı sağladı Ey Allah'ım biz kendimizi lekeledik Öğretmenimizin yolundan sapık Biz gerçekten hatalar yaptık Şimdi O'nun önünde ne söyleyeceğiz Ah Öğretmenim

O Muhammed'di (Allah'ın Salatu ve Selamı O'nun üzerine olsun)

Muhammed, sen biz insanlığın acı O Muhammed'di (Allah'ın Salatu ve Selamı O'nun üzerine olsun) Muhammed, sen biz insanlığın acı Tüm insanlığın öğretmeni

Ebul Kasım Peygamberimizin isimlerinden biri

Ya Habibi ya Muhammed (Ey Sevgili Muhammed) Ya Şafî Ya Muhammed (Ey Şefaatsizim Muhammed) Hayru Halikilahi Muhammed (Allah'ın yarattığı en yüce varlık Muhammed)

Ya Mustafa Ya İmamel Mürselin (Gönderilenlerin İmanı, Seçilmiş Olan Ya Mustafa ya Şefiel Alemin (Alemlere Rahmet (Koruyucu) Olarak Gönderilen Kişi)

Başkaları uyurken o dua ederdi Başkaları yerken o oruç tutardı Başkaları gülerken o ağlardı Son nefesini verene kadar Tek isteği bizim Refaha kavuşacaklar arasında olmamızdı Ya Muallim bize barış getirdin

Gerçek, dürüst öğretmenimiz Ya Muallim

Hayru Halikilahi Muhammed (Allah'ın yarattığı en yüce varlık Muhammed)

Ya Mustafa Ya İmamel Mürselin (Gönderilenlerin İmanı, Seçilmiş Olan Ya Mustafa ya Şefiel Alemin (Alemlere Rahmet (Koruyucu) Olarak Gönderilen Kişi)

Söz ve Beste: Sami Yusuf 2003 Awakening

Foto 1. 18 Ekim 2004 Milli Gazete

olduğu
gibi

elif çakır

Dindar kızların kalbi Sami Yusuf için atıyor

İçim kıpır kıpır. Kulaklarımda kulaklık, iki aydır sürekli dinliyorum. Döndürüp döndürüp tekrar dinliyorum.

Ben ne mi dinliyorum? Sami Yusuf. Yeni keşfedenlerdenim. Sami Yusuf ilahiler okumuş. Aslında ilahi değil bunlar. Dini içerikli sözlerin yer aldığı şarkılar... Ama asla yeşil pop değil. -Yazı arası not: Yeşil pop meselesine bilahare uzunca değinilecek.- Bir kere müzik özgün, ses harika, kulağı rahatsız eden hiçbir şey yok.

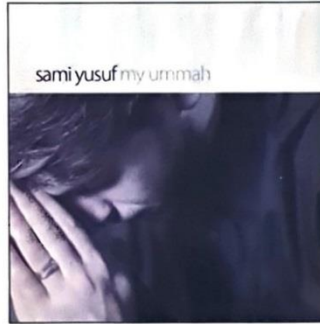
Ben müziksiz yapamayanlardanım. Dolayısıyla, yazılarımı yazarken kulaklık mutlaka kulaklarımda olacak. Şimdilik bu kural bozuldu. Çünkü. Ben istiyorum ki... Sami Yusuf'u herkes dinlesin. Ben istiyorum ki herkesi rahatsız edeyim. Dokuzuncu haftadır Tempo'da yazıyorum.

Merak edenler için parmaklarımı sayarak sıralayabilirim. Birinci haftadan itibaren hangi yazıyı yazarken hangi müziği dinliyordum diye. Çünkü yazıya başlarken sevdiğim bir şarkıyla motive oluyorum. Sezen Aksu, Erkan Oğur, Gülay, Şükriye Tutkun, Ahmet Kaya, Yavuz Bingöl ve şimdi Sami Yusuf.

Bir... Malumunuz üzere bu yazı Sami Yusuf dinleyerek yazılmıştır. İki... Dinlemekle kalınmayıp Sami Yusuf kimdir diye araştırılmıştır.

Üç... Yakın zamanda kendisiyle bir röportaj yapılmak istenmektedir. Zira Sami Yusuf bir çığır açmıştır. Müzik deyince ilahi, sanatçı deyince 'yeşil pop' söyleyen İslamcı sanatçı söylemi bundan sonra rafa kalkacak gibi görünüyor. Zira...

Her yazımı bir müzik eşliğinde yazarım. Bu hafta ise Sami Yusuf dinleyerek yazdım. Aslında onu geç keşfedenlerdenim. Sami Yusuf ilahiler okumuş. Aslında ilahi değil bunlar. Dini içerikli sözlerin yer aldığı şarkılar... Ama asla yeşil pop değil. Müzik özgün, ses harika, kulağı rahatsız etmiyor

Geçen haftaki yazıya şöyle bir geri dönüş yapmakta fayda var. Ne demiştik... 'Dindar kesim' cephesinde uzunca bir süre 'müzik helaldir, haramdır' tartışmaları yapıldı. Dolayısıyla çok uzunca bir süre televizyonlara 'günah kutusu' olarak bakıldı. Evlerin büyük bir kısmına televizyonlar girmedi. Kanal 7 ve Samanyolu televizyon kanallarıyla birlikte 'dindar kesim'in evine televizyon, yine Marmara, Akra, Moral Fm gibi özel radyo kuruluşlarıyla birlikte de evlere radyo girdi. 1990'lı yıllarda özel geceler yapılırdı. Bunlar çoğu zaman buluşma geceleri ya da özel kutlama adı altında olurdu... Abdülbaki Kömür, Taner Yüncüoğlu, Eşref Ziya Terzi, Hakan Aykut, Aykut Kuşkaya ve Mustafa Demirci dindar kesimin dinlediği sanatçılardı.

Cumhuriyetle birlikte geçmişle bağlar bir anda kesilen, Türkiye'de yetişen İslamcılar da, geçmişin devasa musiki tecrübesinden istifade edemediler. Yer üretilen müziği kısa bir süre dinledik ama kulakların aradığı bu değildi. 'Ezgi' adı verilen bilgisayar müzikleriyle insanlar bir süre oyalandı. Bugün zevkli dinlediğimiz klasik ilahiler, zaten geçmişten kalan değerli bestelerdi. Ve yine doksanlı yıllarda Hakan Albayrak tarafından ilk kez 'yeşil pop' kavramı ortaya atıldı. 'Kalksam ve Dirilsem', 'Şehit Tahtında' 'Bir Güneş Doğuyor' gibi ezgiler bir dönem sonra dinleyici karşılığı bulmadı. Yani. Zaman değişti, dindar kesimin sanatçıları tarafından yapılan müzik kasetleri yeni kuşak gençliğini tatmin etmedi.

Kendimden ve çevremden biliyorum.

Dedim ya, iki aydır aralıksız dinliyorum 'My Ummah' albümünü. Türkçe, İngilizce ve Arapça söylüyor. Herhangi bir pop sanatçısından farkı yok. Diğer sanatçılardan ayrıldığı noktada dini içerikli müzik tarzını seçmiş olması. Tıpkı protest, özgün müzik seçimi gibi. Kaldı ki, son yıllarda müzik adına üretilen yüz kızartıcı sözler ve kliplerle ahlaka büyük zararlar verildiğine inanıyorum. Müzik endüstrisinin insanlığın ahenk arayışından ziyade toplumsal dejenerasyona da kapı araladığını göz ardı etmiyorum. Müzik,

03-02-2006 Tempo Dergisi

Foto 2. 03.02.2006 Tempo Dergisi'nde Mustafa Demirci'nin Sami Yusuf Hakkında Verdiği Röportaj

doğadaki ve insan ruhundaki ahengi yakalamalı, pozitif telkinler vermelidir. Son günlerde özellikle internetten yoğun bir dinleyiciye ulaşan NATO gibi. İşte bu nedenle Sami Yusuf, şarkı sözleriyle, vokalleriyle, düzenlemeleriyle harika bir iş çıkartmış. İlk kez bir müzik kanalında dönen klibine rastladım. Önce bir bakındım. Tabiri caizse yerimde dondum kaldım. "Kimdir bu adam" deyiverdim. Sonra gün boyu beklemeye başladım, tekrar çıkacak mı diye. Doğum günü hediyesi olarak arkadaşımın Sami Yusuf CD'si isteyiverdim bir anda.

Sam Yusuf'un Türkiye distribütörü, Beyza Müzik Yapım Şirketi sahibi

Mustafa Demirci'yi yakalıyorum telefonda. Kendisine konuşma fırsatı vermeden habire konuşuyorum. Sonra varıyorum farkına. Mustafa Bey diyor ki: "Camiadan uzak kalan galiba sizsiniz!" Yani kibarca şunu demek istiyor: "Bu senin ayıbın." "Tamam kabul. Ama bakın bundan haberim oldu. Üstelik çok da beğendim ve sürekli de dinliyorum. Siz Allah aşkına anlatır mısınız kimdir bu adam?" Mustafa Demirci anlattı ben dinledim. İşte öğrendiklerim. 1980 doğumlu Azeri asıllı bir sanatçı. Müzisyen bir ailenin çocuğu olarak doğmuş. İlk müzik eğitimini babasından almış. 18 yaşındayken İngiltere Kraliyet Müzik Akademisi'nde burslu okuma hakkı

kazanmış. Sadece İslam ülkelerinde değil; Amerika, Avrupa, İngiltere ve Avustralya'da zaten tanınan bir sanatçıymış. Mustafa Sandal, Tarkan, Rafet el Roman'ın dinleyici ve hayranları aynı zamanda Sami Yusuf hayranıymış. Dini temaları ve toplumsal konuları, insan hakları, savaşlar ve katliamları seslendiriyor müziklerinde. Albüm baştan sona şahane. Benim favori parçam 'Hasbi Rabbi' ama en çok da 'Free'. Siz 'Eid Song' parçasını da mutlaka dinleyin. Son son son... Merak edenler çoğunlukta biliyorum. Sami Yusuf'un Alman asıllı bir eşi var. Kendileri henüz yeni evliler. Şu günlerde Almanya'da ünlü bir grupla düet çalışmalarındaymış kendileri.

03-02-2006 Tempo DERGİSİ

Foto 2. Devam

16/10/2006

YENİ ŞAFAK GAZETESİ

Foto 3. 2006 Yılında Feshane'de Gerçekleşen Konser Sonrası Yeni Şafak Gazetesi'nde Çıkan Bir Haber

İSLAMİ KESİMİN RICKY MARTİN'İ: SAMİ YUSUF

Bana olan ilgi Allah'ın bir lütfu

'My Ummah' adlı albümü Türkiye'de 400 bin satan Sami Yusuf, ilgiden memnun. Yusuf İslam'ın tahtına aday gösterilen sanatçı, yakında İstanbul'da konser vermek istiyor

ŞARKILAR İNGİLİZCE

Eserlerini İngilizce söyleyen Sami Yusuf'un, 'Hasbi Rabbi' adlı şarkısının Türkçe sözleri şöyle:

Afieder günahı Allahu Allah
Alemin padişahı Allahu Allah
Yüreğinin telahı Allahu Allah
İşit Allah dardımı, bu ahlarımı
Rahmeyle, bağışla günahlarımı
Hayrevile hem akşam
hem sabahlarımı

Meltem GÜNAY - İSTİHBARAT

İSLAMİ kesim arasında "Bizim Ricky Martin" diye anılan Sami Yusuf, 26 yaşında. Azerbaycanlı bir aileden gelen Yusuf, Londra'da doğup büyümüş ve 18 yaşında İngiltere Kraliyet Müzik Akademisi'ne kabul edilmiş. Ud, keman, piyona, darbuka gibi birçok estrümanı çalabilen sanatçı, Türkiye ve dünyada ilgi görmesinin nedenini; İngiliz aksanıyla söylenmiş, Doğu ve Batı sentezi müziğine bağlıyor.

■ Müziğinizin adı tam olarak ne?

Kimileri 'ilahi', kimileri 'mistik pop' diyor. Ama ne ilahi ne de başka bir şey. İçinde çok farklı kültürleri harmanlayan bir müzik. İlahi söyleyen bir sanatçı değilim.

■ Ama öyle algılanıyor...

Müziklerimde Allah'ın ve Hz. Muhammed'in adı geçtiği için 'ilahi söylüyor' diyorlar. Doğru bir saptama değil. Hiç ilahi dinlemedim. Kendimi, Müslümanlığıyla gurur duyan iyi bir müzisyen olarak tanımlıyorum. Ama müziğimi sadece Müslümanlar için yapmıyorum.

■ Şarkılarınız ne anlatıyor?

Sadece Allah ya da peygamberle ilgili değil. Dünyadaki haksızlıklar, savaş, AIDS ve uyuşturucu gibi sorunlar için de şarkılar yazdım. Hip-hop tarzı müziklerde var, etnik müzik de, arabeske kaçan müzik de.

■ Türkiye'deki ilgi sizi şaşırttı mı?

İlgi çok iyi. Bunu Allah'ın bir lütfu olarak görüyorum. Avrupa ve Amerika'da da müziğime çok ilgi var.

■ Türkiye'de konser verecek misiniz?

Çok istiyorum. Önümüzdeki aylarda İstanbul'da bir konser düzenleyeceğiz inşallah. İstanbul benim için çok özel; Taksim, Sultanahmet, Ortaköy... Her yerin kendine has bir güzelliği var. İnşallah önümüzdeki aylarda İstanbul'da bir konser vereceğim.

VATAN GAZETESİ 26/10/2006

Foto 4. Sami Yusuf'un 2006 Yılında Vatan Gazetesi'ne Verdiği Ropörtaj

15 EYLÜL Cumartesi

Açılış Haftası Ramazan Ayı Özel Etkinlikleri

"Lütfun bize verdi sâfa
Bu gecemizdir ibtidâ
Söyler lisanımız merhabâ
Ey mâh-ı sultan merhabâ"

18.00 • İBB Kent Orkestrası Mehter Konseri

20.00 • Yarışmalar

Hüseyin Goncagül ile İstanbul Yarışıyor

21.00 • Taç Kapı Sahnesi

Samî Yusuf / Ramazan Özel Konseri

Sunucular

Cemalettin Tül

TEMAŞA SANATLARI • 17.00 - 24.00

Nasrettin Hoca, Illizyonist - Jonklör Erkan Obüs, Ramazan Davulcuları,
Uzun Ayak Tahta Bacak, Akrobat, Keloğlan, İbiş, Meddah,
Karagöz Hacivat, Kukla Gösterileri, Ramazan Dededen Masallar,
Şişme Tavşan, Şişme İbiş, Şişme Nasrettin Hoca, Şişme Karagöz,
Şişme Hacivat, Sesli Dev Hacivat, Orta Oyunu, Katip ve Katibeler

"Binbir İstanbul Uluslararası Feshane Ramazan Etkinlikleri"
İlk haftasında dünyaca ünlü sanatçı Sami Yusuf'u ağırlıyor.
Sanatçı İstanbul'da ilk konserini Feshane'de veriyor.

SAMİ YUSUF

On sekiz yaşındayken dünyanın en prestijli müzik kurumlarından biri olan Londra Kraliyet Müzik Akademisi'nde bestecilik alanında çalışmalarını yürütmek için burs kazanmış müzisyen. Temmuz 1980 doğumlu, müzisyen bir ailede yetişmiş ve müzik hocalığını daha genç yaşlardan itibaren babası yapmıştır. Müzik teorisi ve Orta Doğu makamları hakkında da çok geniş bilgilere sahip olan Sami Yusuf davudi sesi, güçlü yorumu ile başta İngiltere olmak üzere Avrupa ve Uzakdoğu'da ciddi bir dinleyici potansiyeline sahip oldu. Sadece Türkiye'de değil, hemen hemen tüm İslam ülkelerinde ve yanısıra Amerika, Avrupa ve Avustralya kıtasında büyük bir dinleyici potansiyeline hitap etmektedir. Sami Yusuf evrensel tınılara yer verdiği albümünü farklı dillerle seslendirmiş, bu sayede farklı kesimlere ve farklı milletlere hitap ederek çalışmalarına evrensel bir boyut kazandırmıştır.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Foto 5. Feshane Konserinin Program İçeriği

17 / 09 / 2007
AKŞAM GAZETESİ

Foto 64. Feshane Konseri Sonrasında *Akşam Gazetesi*’nde Çıkan Bir Haber

17 / 09 / 2007
POSTA GAZETESİ

Foto 7. Feshane Konseri Sonrası *Posta Gazetesi*'nde Çıkan Bir Haber

17 / 09 / 2007
YENİ ŞAFAK

Foto 8. Cemiz Topuzlu Açık hava Sahnesi'nde Gerçekleşen Konserin *Yeni Şafak Gazetesi*'ndeki Haberi

Foto 9. Feshane Konseri Sonrası Yeni Şafak Gazetesi'nde Çıkan Bir Haber

ONBİNLER FESHANE'YE AKTI

Sami Yusuf sevgisi

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Müdürlüğü tarafından düzenlenen "Binbir İstanbul Uluslararası Feshane Ramazan Etkinlikleri" kapsamında konser veren dünyaca ünlü sanatçı Sami Yusuf'un sevenleri Feshane bahçesine sığmadı. Yurt içi ve yurt dışından çok sayıda seyircinin katıldığı konseri onbinler izledi.

Binbir İstanbul Uluslararası Feshane Ramazan Etkinlikleri kapsamında İstanbul'a gelen dünyaca ünlü sanatçı Sami Yusuf, Feshane'de muhteşem bir konser verdi. Yurt içi ve yurt dışından çok sayıda seyircinin katıldığı konseri onbinler izledi. İstanbul Büyükşehir Belediyesi, kalabalık karşısında izdihamı önlemek için yoğun güvenlik önlemleri aldı. Konserde 1200 özel zabıta ve polis görev yaptı. Sanatçı, Taş Kapı önünde kurulan dev sahnesi ve gösterdiği performansla göz kamaştırdı. Konseri izlemek isteyenler altı saat öncesinde Feshane bahçesini doldurdu. Sevenlerinin, "İstanbul'a hoş geldin. Seni seviyoruz" tezahüratlarına karşılık bir konuşma yapan sanatçı, "Hepinizin başımın üstünde yeri var. Gerçek müziği sevenlerle bir arada olmak çok güzel. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne ve Başkan Kadir Topbaş'a daveti için teşekkür ederim" şeklinde konuştu. Hasbi Rabbi şarkısını iki kere söylediğinde Feshane başta olmak üzere Haliç ve civarını inleyen Yusuf, piyano, keman ve saz enstrümanlarıyla adeta büyüledi.

3 **BİRBİR İSTANBUL** **RAMAZANNAME**

Foto 10. Feshane Konseri Sonrası İBB Gazetesi'nde Çıkan Haber

Foto 11. Sabah Gazetesi'nden Çıkan Bir Afiş

Konya'da Sami Yusuf Coşkusu

Foto 12. Sami Yusuf'un 2015 Yılında Konya'da Verdiği Konser Sonrası Konya'nın Yerel Gazetesi Memleket Gazetesi'nde Çıkan Haber

Sami Yusuf İran'da yasaklandı YORUMLAR

Euronews • Son güncelleme: 29/07/2015

Foto 13. Sami Yusuf'un İsrail'de Konser Vermesi Gerekçe Gösterilerek İran'da Yasaklanmasını Konu alan Haber, Euronews 2015.

Sami Yusuf: "Allah Türkiye'yi korusun"

Avustralya'nın Melbourne kentinde konser veren ünlü sanatçı Sami Yusuf, Atatürk Havalimanı'ndaki terör saldırısı sırasında Türkiye'de bulunduğunu belirterek, "Allah Türkiye'yi korusun" dedi.

Foto 14. 2016 Yılında Atatürk Havalimanında Gerçekleşen Terör Saldırısına İlişkin Sami Yusuf'un Yorumu, *Takvim Gazetesi*

17 Kasım 2020 Salı 21:06 | Son Güncelleme: 9 Aralık 2020 Çarşamba 19:31

Sami Yusuf'tan İbrahim Kalın'a övgü: Daha fazla müzik yapın

Foto 16. 2020 Yılında Pandemi Sebebiyle Sami Yusuf'un Youtube Üzerinden İbrahim Kalın ile Gerçekleştirdiği Canlı Yayına İlişkin Haber, *Akşam Gazetesi*

Sami Yusuf konserleri TRT Müzik'te

Güncelleme Tarihi: Nisan 29, 2020 12:16

#TRT Müzik

#Sami Yusuf

#Konser

Oluşturulma Tarihi: Nisan 29, 2020 12:16 • 1dk okuma

TRT Müzik, Ramazan ayının birleştirici ve bütünleştirici ruhunun ekranlara yansıdığı bu kıymetli günlerde, dünyaca ünlü sanatçı Sami Yusuf'un konserlerini ekranlara taşıyacak.

Sami Yusuf'un TRT Müzik'te yayınlanacak ilk konseri, sanatçının Dubai Opera'da verdiği Konser olacak.

Sami Yusuf Konseri, 30 Nisan Perşembe günü saat 21.15'te TRT Müzik'te.

Foto 17. Sami Yusuf'un 2020 Yılında Dubai'de Verdiği Konser TRT Müzik'te Yayınlandı.